

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav českých dějin

Diplomová práce

Bc. Jitka Vandrovcová

**Urbář táborského panství z let (1469) 1510–1547: sociální a
hospodářské poměry**

**The Urbar of Tabor's manor from (1469) 1510-1547: social and
economic conditions**

Praha 2012

PhDr. Blanka Zilynská, PhD.

Chtěla bych poděkovat paní doktorce Blance Zilynské za vedení diplomové práce a její rady. Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům Okresního archivu v Táboře a Státního oblastního archivu v Třeboni za zpřístupnění pramenů potřebných pro mou práci.

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Praze dne

podpis

Anotace

Ve své diplomové práci zpracovávám urbář tábořského panství. Urbář byl sepsán kolem roku 1510. údaje z urbáře porovnávám ještě s dalším účetním materiálem, který se pro panství dochoval z 15. a 16. století. jedná se o nejstarší urbář z let 1469-1486 a výběrčí rejstříky z let 1498 (svatohavelský), 1502 (svatohavelský), 1503 (svatojiřský) a 1530 (svatojiřský a svatohavelský). Jelikož bylo tábořské panství rozsáhlé, vybrala jsem si 24 vesnic, které budu zpracovávat podle údajů v pramenech. V pramenech sleduji vývoj počtu usedlých (držitelů gruntů či hospodářství), výměry polností zapsaných k vesnicím a jednotlivým usedlým, úroční dávky a formu dávek a změny držitelů gruntů.

Annotation

I adept the urbar Tabor's manor in my diploma's work. The urbar was written around year 1510. I compare dates of the urbar with another accounting material, which it preserved from 15th and 16th of century for manor. It is the oldest the urbar between 1469 and 1486 and tax collector index form year 1498 (sainthavel's), 1502 (sainthavel's), 1503 (saintgeorge's) and 1530(sainthavel's and saintgeorge). The Tabor's manor was extensive, I choose 24 vilages, which I will adept accord dates in historical source. In historical source I monitor process number of rezidents (farm's tenants and homestead's tenants), areas of fields, which are write by villages, farms, rations of money, rations of farming produkts and change farm's tenants.

Klíčová slova v češtině

urbář, feudální dávky, tábořské panství, lán

Keywords

the urbar, feudal rates, Tabor's manor, hide

Obsah

1. Úvod	6
2. Literatura a prameny.....	8
3. Urbář	12
4. Táborský urbář.....	18
4.1 Ústecké panství.....	20
4.2 Příběnické panství	33
4.3 Panství Kozí Hrádek.....	58
4.4 Vsi zápisné.....	66
4.5 Vsi zástavné - Nedvědicový újezd.....	72
5. Závěr.....	92
6. Seznam zdrojů.....	100
7. Přílohy.....	102

1. Úvod

Ve své diplomové práci zpracovávám urbář Táborského panství, který byl sepsaný kolem roku 1510. Údaje z urbáře porovnávám s dalším účetním materiálem, který se pro panství dochoval z 15. a 16. století: nejstarším urbářem z let 1469-1486, výběřcími rejstříky z let 1498 (svatohavelský), 1502 (svatohavelský), 1503 (svatojiřský) a 1530 (svatojiřský a svatohavelský). S prameny, s nimiž pracuji, se zabýval také František Šmahel.¹ Zpracoval část věnovanou Louňovickému klášterství. Jelikož je táborské panství poměrně rozsáhlé, nebylo v mých silách, abych zpracovala celý urbář do diplomové práce, proto jsem zvolila výběr několika vesnic.

Svoji diplomovou práci zpracovávám metodou sondy. Z jednotlivých částí tvořících celek táborského panství jsem vybrala vždy několik vesnic, abych ilustrovala shody, rozdíly a specifika oblastí, v nichž mělo město Tábor své majetky. Kritériem výběru byla úplnost a srovnatelnost údajů, protože všechny vesnice nejsou obsaženy ve všech výše uvedených rejstřících. Volila jsem vesnice obsažené v urbáři a v rejstřících z let 1502, 1503 a 1530 (svatojiřský rejstřík). Údaje o vesnicích v pramenech musely obsahovat jména usedlých, pozemkovou držbu a jejich úroční dávky. Na základě těchto stanovených kritérií jsem vybrala 24 vesnic. Některé z nich jsou již zapsány v nejstarším urbáři,² ve výběřcím rejstříku svatohavelském z roku 1498³ a také výběřcím rejstříku svatohavelském z roku 1530.⁴

Na úvod jsem zařadila kapitolu, která se obecně věnuje urbářům, rejstříkům a feudální rentě. Následující kapitola již přináší výsledky mé badatelské činnosti týkajících se vybraných vesnic táborského panství. Kapitolu jsem rozdělila podle jednotlivých složek panství, do kterých patřily, než se dostaly do držení Tábora. U každé vesnice sleduji vývoj počtu usedlých. Zajímá mě, zda se počet usedlých ve vsích měnil nebo stagnoval. Dále mě zajímá pozemková držba jednotlivých usedlých, jak velké výměry polností nejčastěji usedlí drželi, jak velké byly výměry v držení jedné osoby a jaké z nich platili úroční dávky a zda byly ve všech vybraných vesnicích stejné nebo různé. V případě, že nebudou stejné, mě zajímá, kde se platilo nejvíce a kde nejméně. Dále chci zjistit, jestli usedlí drželi ještě jiné nemovitosti kromě polností. V jaké formě odváděli úroční dávky. Jaké a kde se odváděly

---

¹ František ŠMAHEL, *Táborské vesnice na Podblanicku v letech 1420-1547*, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 22, 1981, s. 171-202.

² Čelkovice, Náchod, Všechnov, Klokočy, Zahrádka, Dražice, Strkov, Košice, Doubí, Měšice, Turovec, Zárybnická Lhota, Opařany oboje, Drhovice a Skřýchov.

³ Nedvědice, Svákov, Mokrá, Vesce, Zaluží, Vlastiboř, Debrník a Klenovice.

⁴ Opařany, Opařanky, Nedvědice, Svákov, Mokrá, Vesce, Zaluží, Vlastiboř, Debrník, Klenovice, Drhovice, Skřýchov.

naturální dávky. Kde a případně kolik se robotovalo. Zajímá mě, zda byly naturální dávky a robota rozšířeny a zatěžovaly usedlé. Ve výběřcích rejstřících chci sledovat, jak usedlí odváděli své dávky. Kolik se ze vsi odvedlo na úročních dávkách a zda se suma dávek pohybovala na stejné výši po celé sledované období. Na základě dochovaných údajů chci sledovat změny držitelů gruntů, které identifikuji podle jmen, ale častěji jen podle stejných pozemkových výměr a stejných úročních dávek. Změny se dají sledovat v některých vesnicích od roku 1498 a u dalších až od roku 1502, protože nejstarší urbář poskytuje velmi málo jmen a jen u některých vesnic. Změny držitelů gruntů se odehrávaly v rámci rodiny, prostřednictvím koupě gruntu nebo se na něj noví držitelé přiženili a vzali si jméno po manželce či gruntu. Bohužel nejsem schopna podle dochovaných pramenů určit u každé změny držitele gruntu, o kterou možnost se jedná. Ve své práci budu s osobami, jež se stejně jmenují, pracovat jako s příbuznými, i když je mi jasné, že přiženěné nebo nově zakoupené osoby mohly přijmout jméno gruntu. Zajímá mě také, jestli se mezi držiteli gruntů vyskytovaly ženy. Chtěla bych zjistit, zda lze u některých vesnic vysledovat kontinuitu některých údajů (počet lánů zapsaných ke vsi, kolik se platilo za jeden lán atd.) z období, kdy vsi ještě nepatřily na tábořské panství.

Na závěr budu komparovat výsledky, k nimž jsem došla u jednotlivých vesnic.

2. Literatura a prameny

Literatura o urbářích je velmi bohatá. Vycházela jsem ze základních publikací, které osvětlují původ urbářů a jejich funkci. Urbářům je většinou věnována jedna kapitola v knihách o venkovském obyvatelstvu, o němž psal František Graus,⁵ Alois Míka⁶, Kamil Krofta (zmiňuje se pouze o dávkách nikoli o urbářích),⁷ Josef a Lydia Petráňovi (píší pouze o feudální rentě)⁸ a Josef Macek.⁹ Obecně se problematice urbářů věnuje několik článků od Jaroslava Čechury,¹⁰ Jiřího Jirásky¹¹ a Rostislava Nového.¹² Několik archivů vydalo soupisy urbářů uložených v oblastních a okresních archivech v jednotlivých krajích.¹³ V úvodu se rovněž zabývají problematikou urbářů. Některým dochovaným urbářům jsou věnovány monografie či články.¹⁴ V pracích, které jsem procházela, autoři pracovali pouze s urbářem nějakého panství a případně se starším předchůdcem tohoto urbáře, když se dochoval. Pouze František Šmahel použil i další dochovaný účetní materiál (výběrčí rejstříky).¹⁵

---

⁵ František GRAUS, *Dějiny venkovského lidu v Čechách v době předhusitské I. Dějiny venkovského lidu od 10. století do první poloviny 13. století*, Praha 1953; též, *Dějiny venkovského lidu v Čechách v době předhusitské II. Dějiny venkovského lidu od poloviny 13. století do roku 1419*, Praha 1957.

⁶ Alois MÍKA, *Poddaný lid v Čechách v první polovině 16. století*, Praha 1960.

⁷ Kamil KROFTA, *Dějiny selského stavu*, Praha 1949

⁸ Josef a Lydia PETRÁŇOVI, *Rolník v evropské kultuře*, Praha 2000

⁹ Josef MACEK, *Jagellonský věk v českých zemích (1471-1526) IV. Venkovský lid. Národnostní otázka*, Praha 1999.

¹⁰ Jaroslav ČECHURA, *Rolnictvo v Čechách v pozdním středověku*, Český časopis historický 88/4, 1990, s. 465-498. Článek je převážně věnován venkovskému obyvatelstvu v pohusitském období, vyplňuje mezeru mezi knihami Františka Grause a Aloise Míky, ale vyjadřuje se také k problematice urbářů.

¹¹ Jiří JIRÁSEK, *Urbář jako pramen pro poznání předbělohorské vesnice*, Sborník Matice moravské 79, 1960, s. 112-128.

¹² Rostislav NOVÝ, *K postavení farského kléru v Čechách v době předhusitské*, Sborník historický 9. 1962, s. 137-192; též, *Studie o předhusitských urbářích I.*, Sborník historický 13, 1965, s. 5-64.

¹³ Jiří KUBA – Tomáš ŠIMEK – František ZAHŘÁDKA, *Soupis východočeských urbářů 2. polovina 13. století – 1776*, Zámorsk 1997; KALNÝ, Adolf a kol., *Soupis urbářů jihočeských archivů 1378-1773 I. II.* České Budějovice, 1976; Květoslava HAUBERTOVÁ – Gustav HOFMANN – Ladislav LEŠICKÝ, *Soupis západočeských urbářů 2. polovina 13. století – 1773*, Plzeň 1993.

¹⁴ Josef EMLER, *Decem registra censuum bohemia compilata aetate bellum husiticum praecedente. Deset urbářů českých z doby před válkami husitskými*, Praha 1881; Vladimír Jakub MRVÍK, *Nejstarší urbář Černokosteleckého panství z roku 1564 – kritická edice*, Sborník archivních prací 60/2, 2010, s. 465-560; Jan SÍČ, *Povinnosti poddaných měst a městeček lanškrounsko-lanšperského panství podle urbáře z roku 1568*, Bakalářská práce FF UK 2009, vedoucí práce prof. Jaroslav Čechura; Robert ŠIMŮNEK, *Urbář panství Vítkův Kámen z roku 1515*, Historická geografie 30, 1999, s. 207-245; Marek VAŘEKA, *Urbář Plumlovského panství z roku 1624*, Prostějov 2009 atd.

¹⁵ František ŠMAHEL, *Táborské vesnice na Podblanicku*, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 22, Praha 1981, s. 171-202.

Pro určení některých lokalit a pro převody starých měr a vah jsem používala knihy Augusta Sedláčka.¹⁶

Dějinám a formování táborského panství se věnují monografie od Františka Augustina Slavíka¹⁷ a Františka Šmahela, který napsal o táborském panství také několik článků.¹⁸ František Šmahel se věnuje panství do roku 1452 a Louňovickému klášterství. František Slavík popsal táborské panství až do 19. století a otiskl ve své knize částečnou edici urbáře táborského panství z roku 1510 místy doplněnou o výběrčí rejstříky z let 1502-1503. V knize zaznamenal, jak se vesnice dostaly do držení Tábora. Zajímal se o celé panství a o zatížení poddaných feudální rentou (penězi, naturálními dávkami a robotou) na celém panství. Ve své práci popisují několik konkrétních vesnic na základě dochovaných pramenů, což udělal František Šmahel pro Louňovické klášterství. Rostislav Nový vydal několik článků, kde otiskl edice pramenů, které se dotýkají dějin Táborska v letech 1412-1433.¹⁹

Od literatury bych přešla k popisu pramenů, které jsem využila. Ústředním pramenem pro mé bádání je urbář táborského panství z počátku 16. století. Urbář panství a vesnic města Tábora²⁰ je uložen ve Státním Okresním archivu (SOkA) v Táboře. Na titulní straně ani na žádné jiné nejsou poznámky o době vzniku a původním určení urbáře. Urbář byl s největší pravděpodobností sestaven pro potřeby městské kanceláře, aby měla přehled o všech dávkách, které měly městu plynout z celého panství. Knihu založil nejspíš městský notář Mikuláš Vlašský kolem roku 1510. Urbář je svázan do knihy s koženou vazbou s mosazným kováním. Má rozměry 17x22 cm a obsahuje 146 listů.²¹ Některé listy zůstaly prázdné. Prvních deset folií (1r-10r) obsahuje opis nejstaršího urbáře, od folia 11r začíná mladší urbář táborského panství, který obsahuje předpis svatohavelského (fol. 11r-84v) a svatojiřského úroku (fol. 97r-136v), královskou berni (Suma regia majestatis, fol. 85v-96r) z Louňovického klášterství a Nedvědickeho újezdu a louky prodejné (fol. 136v-144v). Nejstarší urbář byl sepsán mezi lety 1469-1486. Toto rozmezí určil František Šmahel. Spodní hranici, rok 1469 určil, podle toho že až tohoto roku získal Tábor do svého držení Dražice a Zahrádku; rok 1486 je posledním

---

¹⁶ August SEDLÁČEK, *Místopisný slovník historický Království českého*, Argo 1998. August SEDLÁČEK, *Paměti a doklady o staročeských mírách a váhách*, Praha 1923

¹⁷ František Augustin SLAVÍK, *Panství táborské a bývalé poměry jeho poddaných*, Tábor 1884.

¹⁸ František ŠMAHEL, *Dějiny Tábora I/1. do roku 1421, I/2. 1422-1452*, České Budějovice 1988,1990; *týž, Táborské vesnice; týž, Základy města: Tábor 1432-1452*, Husitský Tábor 5, Tábor 1982, s. 7-133.

¹⁹ Rostislav NOVÝ, *Prameny k dějinám Táborska 1412-1424 (Fontes historiam districtus Tabor Bohemiae annorum 1412-1424 illustrantes) I*. Táborský archiv 2, 1989, s. 67-120.

²⁰ *Urbář panství a vesnic města Tábora ca. 1547*, SOkA Tábor, fond Archiv města Tábora (AMT), inventární číslo (dále inv. č.) 44, signatura (dále sign.) A II č. 3, číslo knihy 23.

²¹ Srov. František ŠMAHEL, *Táborské vesnice na Podblanicu v letech 1420-1547*, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 22, 1981, s. 171-202, zde s. 175.

možným rokem zápisu, neboť urbář ještě nezná vesnici Chotčiny, kterou Tábor získal roku 1486.²² Do knihy psalo šest různých písařů, jedním z nich byl Mikuláš Vlašský, který napsal převážnou část urbáře. Na foliu 61r zanechal vlastnickou poznámku František Vostrý, tábořský hodinář, který věnoval urbář roku 1863 do Sbírký starožitností reálného gymnázia v Táboře, odkud se dostal zpět do městského archivu. Jména ostatních písařů jsou neznámá. Urbář je psán česky, ale objevují se tu i latinská slova, např. item, id, ead, judex atd. V urbáři byly používány převážně římské číslice, arabské číslice se objevují pouze v sumářích.

Dalšími prameny, se kterými jsem pracovala, byly výběrčí rejstříky. Výběrčí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1498, výběrčí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1502 a výběrčí rejstřík svatojiřského úroku z roku 1503 jsou také uloženy v SOkA v Táboře.²³ Všechny tři rejstříky obsahují po 12 nsvázaných foliích, mají rozměry 11x33 cm.²⁴ Jsou psány česky jednou písařskou rukou. František Šmahel provedl dataci nejstaršího rejstříku, podle něj se jedná o svatohavelský rejstřík z roku 1498, i když je na foliu 1r napsáno, že je z roku 1502, rok 1502 byl dopsán až později.²⁵ Z rejstříku z roku 1498 se dochoval pouze zlomek, je tu zapsáno Louňovické klášterství, Nedvědický újezd a několik dalších vesnic tábořského panství. V textu se objevují také latinská slova, např. item, id, ead, taberna atd. Jsou tu použity převážně římské číslice, arabské číslice jen v sumářích. V obou výběrčích rejstřících jsou zapsána jména usedlých, lánové výměry, které drželi, a platy z nich, úroky z lesů, luk atd. U každé vesnice a městských dávek²⁶ je zapsána celková suma úroku.

Výběrčí rejstřík svatojiřského úroku z roku 1530 je uložen ve Státním oblastním archivu (SOkA) v Třeboni, v archivu je veden pod názvem Úroční rejstřík 1530.²⁷ Ve své práci ho označuji kvůli ujednocení terminologie jako výběrčí rejstřík. Výběrčí či úroční rejstřík vyjadřuje totéž. Rejstřík obsahuje 31 nsvázaných stránek. Má rozměry 12x33 cm.²⁸ Je psán česky jedním písařem Janem Haldou. Nacházejí se tu i latinská slova, např. facit, sub atd. V textu jsou použity římské číslice, arabské číslice se objevují jen v sumářích. Výběrčí rejstřík zaznamenává jména usedlých, jejich dávky a celkovou sumu úroku z každé vesnice a městských platů.

---

²² Srov. F. ŠMAHEL, *Táborské vesnice*, s. 176.

²³ *Rejstřík na způsob urbáře 1502*, SOkA Tábor, fond AMT, inv. č. 45, sign. A II č. 36, č. knihy 24; *Rejstřík stálých platů k obci 1503*, SOkA Tábor, fond AMT, inv. č. 46, sign. A II č. 36, č. knihy 25. V inventáři je zapsán špatný rok, na foliu 1r je uveden rok 1502, nikoliv 1503. *Rejstřík stálých platů svatohavelských z vesnic 1503*, SOkA Tábor, fond AMT, inv. č. 47, sign. A II č. 36, č. knihy 26. Nejedná se o svatohavelský rejstřík, ale o svatojiřský, což potvrzuje část nadpisu na foliu 1r: s *Georgy*.

²⁴ A. KALNÝ A KOL., *Soupis urbářů*, s. 281-282; F. ŠMAHEL, *Táborské vesnice*, s. 174-175.

²⁵ F. ŠMAHEL, *Táborské vesnice*, s. 174.

²⁶ Městské dávky jsou v rejstřících např. platy za krámce kolem kostela, za městské mlýny, jitra orná a lučná atd.

²⁷ *Úroční rejstřík z roku 1530*, SOA Třeboň, fond CS II Třeboň (Cizí statky), karton 157, inv. č. 470.

²⁸ A. KALNÝ A KOL. *Soupis urbářů*, s. 283-284; F. ŠMAHEL, *Táborské vesnice*, s. 177.

Dalším pramenem je zlomek výběrčího a berního rejstříku z let 1530-1531.²⁹ Je uložen ve SOA v Třeboni pod názvem Úroční a berní rejstřík 1530-1531. Rejstřík obsahu zlomek výběrčího rejstříku svatohavelského z roku 1530, zlomek berního rejstříku z roku 1530, kde jsou předepsány berně pro Louňovické klášterství a Nedvědický újezd, a zlomek berního rejstříku z roku 1531 pro celé panství. S berními rejstříky nepracuji. Rejstřík obsahuje 32 nesvázaných listů. Má rozměry 13x34 cm.³⁰ Je psán česky jednou písařskou rukou. Výběr berně měli na starosti Jan Halda roku 1530 a Pavel Jakub roku 1531. Názvy vesnic byly psány červeným inkoustem, zbytek textu černým inkoustem. V textu se objevují latinská slova, např. suma, id, ead, item, atd. Písař používal hlavně římské číslice, arabské číslice se ojediněle objevila v sumářích dávek.

Posledním pramenem je Kniha trhová 1540-1557 (1580) (Knihy bílé trhové pro vesnice městu poddané).³¹ Je uložena v SOkA v Táboře. Kniha obsahu zápisy o prodejích venkovských gruntů a nemovitostí, které vlastnil Tábor kolem města; jednalo se o louky, pole atd. Prodeje byly realizovány v letech 1540-1557, až do roku 1580 byly zapisovány vejruňky (berunky, splátky). Všechny zápisy jsou psány česky několika písaři. Kniha obsahuje 234 listů. Je znovu svázána, protože původní vazba byla poničena.

Z nejstaršího urbáře se zachoval pouze zlomek. Urbář mladší je úplný, jsou v něm zapsány všechny města, vesnice, hrady, tvrze a další nemovitý majetek, který patřil městu Táboru. Do urbáře se postupně dopisovaly nově získané statky (vesnice, části vsí), které město získalo po roce 1510. Odráží se to ve svatojiřském rejstříku z roku 1530, kde je zaznamenáno více vsí než v rejstřících ze začátku 16. století. Z rejstříku z roku 1498 se dochoval pouze zlomek. Rejstříky z let 1502-1503 a svatojiřský z roku 1530 jsou zřejmě úplné. Svatohavelský rejstřík z roku 1530 je neúplný.

---

²⁹ *Úroční a berní rejstřík 1530-1531*, SOA Třeboň, fond CS II Třeboň, karton 157, inv. č. 470.

³⁰ A. KALNÝ A KOL. *Soupis urbářů*, s. 284-285; F. ŠMAHEL, *Táborské vesnice*, s. 177.

³¹ *Kniha trhová 1540-1557 (1580). Knihy bílé trhové pro vesnice městu poddané*, SOkA Tábor, fond AMT, inv. č. 261, sign. E Ia č. 1, č. knihy 241.

3. Urbář

Slovo urbář bylo odvozeno z německého Urbar, středohornoněmeckého urbor, což znamenalo výnos z pozemku. Urbář je soupis pozemkového majetku a povinností poddaných vůči vrchnosti. Urbář zaznamenával jména osedlých, jejich pozemkovou držbu a jejich zatížení feudální rentou. Poskytoval vrchnosti informace o důchodech, které jí plynuly z panství.³² Podle Rostislava Nového „jsou urbáře písemnosti vytvořené vrchnostmi, tj. držiteli pozemkového majetku, pro evidenci dávek a platů, které jim byly (nebo měly být) pravidelně odváděny poddanským obyvatelstvem.“³³

První urbáře začaly vznikat v českých zemích ve druhé polovině 13. století. Podle A. N. Jasinského vznikly urbáře organicky jako v jiných státech. Dle jeho názoru byly sestavovány z dílčích soupisů, listin, tradic a výpovědí svědků. Naopak Josef Šusta tvrdil, že urbáře byly mechanicky přejaty ze západu, zřejmě z Německa. Jasinskij jeho názor vyvrátil tím, že urbáře rozdělil na dva typy

- starší typ (do poloviny 14. století) - urbáře jsou stručné a obsahují sumární údaje;
- novější typ (od poloviny 14. století) - urbáře vypočítávají obširně jednotlivé poddané i jejich povinnosti.

Na základě existence dvou typů urbářů dokázal nesprávnost tvrzení o přejímání urbářů z cizích zemí, protože by byl převzat zřejmě vyspělejší typ.³⁴

Sepisování urbářů bylo ovlivněno změnou feudální renty. Renta v úkonech (roboty) a naturáliích byla převedena na peněžní rentu (reluice³⁵), která převládla ve 14. století, přesto feudální renta v naturáliích a robotě nevymizela. Vznik urbářů závisel také na stabilizaci

---

³² J. ČECHURA, *Rolnictvo v Čechách*, s. 479; F. GRAUS, *Dějiny venkovského lidu I.* s. 259; F. GRAUS, *Dějiny venkovského lidu II.*, s. 317-405, zde s. 319-320; Jiří JIRÁSEK, *Urbář jako pramen pro poznání předbělohorské vesnice*, in: Sborník Matice moravské, ročník 79, Brno 1960, s. 112-128, zde s. 113; Rostislav NOVÝ, *Studie o předhusitských urbářích I.* Sborník historický 13, Praha 1965, s. 5-64, zde s. 17; Jan SÍČ, *Povinnosti poddaných měst a městeček lanškrounsko-lanšperského panství podle urbáře z roku 1568*, Bakalářská práce FF UK 2009, vedoucí práce prof. Jaroslav Čechura, s. 9.

³³ R. NOVÝ, *Studie o předhusitských urbářích*, s. 7. Cit. K. HAUBERTOVIČOVÁ – G. HOFMANN – L. LEŠICKÝ, *Soupis západočeských urbářů*, s. 10.

³⁴ A. N. JASINSKIĀ, *Očerki i isseledovanija po socialnoj i ekonomičeskoj iostrii Čechii v srednije veka. Tom I. Osnovy socialnaga stroja Češkago naroda v epochu gospodstva obyčnago prava*, Jurjev 1901, cit. F. GRAUS, *Dějiny venkovského lidu II.* s. 318-320; J. SÍČ, *Povinnosti poddaných měst*, s. 9.

³⁵ Reluice je proces, kdy došlo k převedení feudální renty v úkonech a naturáliích na peněžní rentu.

pozemkového vlastnictví v rukou světských a církevních feudálů. S přechodem k peněžní rentě měla vrchnost potřebu pro lepší přehled zaevidovat peněžní platy.³⁶

Urbáře se dělí na dva typy.

1. urbář soupis - je souhrnný, udává celkový počet lánů, dávky a někdy jiné zdroje důchodů;
2. urbář účet – je přesně specifikovaný, uvádí držitele gruntů, jejich jména, přesnou výměru polností, určení dávek a sumáře pro jednotlivé vesnice.

Oba typy urbářů neměly stabilní formu, někdy byly doplněny a z jednodušších urbářů byly sestavovány urbáře úplnější. Urbář soupis se také označuje jako souhrnný typ a urbář účet jako specifický typ urbáře.³⁷

Nejstarší urbář na našem území pochází ze 70. let 13. století. Nechali jej zhotovit vyšebrodští cisterciáci, nejstarším světským urbářem je urbář tachovského panství z let 1366-1368.³⁸ Od druhé poloviny 14. století byly urbáře zcela běžnou písemností vrchnostenské kanceláře. Nové urbáře se pořizovaly obvykle tehdy, když došlo ke změně majitele panství, při prodeji nebo koupi panství, při úpravě feudální renty, pro potřeby vrchnostenských úředníků, kvůli stížnostem poddaných, aby jim nebyly zvyšovány povinnosti.³⁹ Poslední urbáře byly sepsány z nařízení císaře Josefa II. v letech 1772-1773.⁴⁰

Do urbářů se zapisovala výše stálé feudální renty, běžné platy,⁴¹ jména osedlých poddaných,⁴² lánová výměra uvedená podle lánové soustavy,⁴³ od 16. století se objevují informace o rozsahu režijní výroby na panství, ale do urbářů se dostával jen zlomek údajů o vrchnostenském hospodářství, neboť mělo vlastní agendu. Můžeme se v nich setkat s popisy vrchnostenských sídel, kostelů, poplužních dvorů, hospodářských budov, s opisy listin a jiných písemností. Urbáře neuvádějí nebo jen zřídka popis celého panství, protože jsou z nich vynechány údaje o dominikální půdě a panských podnicích, informace o zatížení poddaných královskou berní a také vůči církevní vrchnosti. Desátky byly zapsány jen v případě, že

---

³⁶ J. ČECHURA, *Rolnictvo v Čechách*, s. 495; F. GRAUS, *Dějiny venkovského lidu II.* s. 321; R. NOVÝ, *K sociálnímu postavení farského kléru*, s. 137-192, zde s. 186; R. NOVÝ, *Studie o předhusitských urbářích I*, s. 18.

³⁷ R. NOVÝ, *K sociálnímu postavení farského kléru*, s. 188.

³⁸ J. SÍČ, *Povinnosti poddaných měst*, s. 9. Dříve se jako nejstarší církevní urbář uváděl fragment urbáře pražského biskupství z let 1283-1284 a nejstarší světský urbář rožmberského panství z roku 1379, po něm následuje urbář frýdlantského panství z roku 1409. Srov. F. GRAUS, *Dějiny venkovského lidu II.* s. 320-321, 327, 330, 335.

³⁹ J. JIRÁSEK, *Urbář jako pramen pro poznání*, s. 113-114; J. SÍČ, *Povinnosti poddaných měst*, s. 9.

⁴⁰ V. J. MRVÍK, *Nejstarší urbář Černokosteleckého panství*, s. 465-560, zde s. 467.

⁴¹ Běžné platy byly odváděny, např. z pronajatých luk, z potoků, řek atd. Nebyvá u nich uvedena žádná částka.

⁴² Jména osedlých poddaných byla jména mužů, kteří žili ve vesnici a drželi nějaký výměr půdy, případně mlýn, dvůr apod.

⁴³ Většina urbářů uvádí u osedlých výměru jejich pozemků na základě lánové soustavy – jeden lán (18 ha), tři čtvrtě lánů, půllán, čtvrt lán. Zachycují také zahradníky a chalupníky, kteří nevlastnili pozemek o velikosti některé části lánového systému.

majitel panství držel patronát nad kostelem, ale ani tehdy se nemusely desátky objevit v urbáři. V urbářích úplně chybí zprávy o vesnické chudině. Informace o podsedcích jsou neúplné, zcela chybějí údaje o pacholcích a děvečkách, protože přímo neodváděli žádnou rentu vrchnosti. Urbáře nezahrnují všechny povinnosti poddaných vůči vrchnosti, ale jen ty, které vrchnost přímo vybírala, protože se mohlo stát, že některé z poddanských povinností přenechal majitel panství nějakému jinému feudálovi.⁴⁴ Záznamy urbářů udržují povědomí o povinnostech poddaných vůči přímé vrchnosti, lze je brát poměrně spolehlivě k době vzniku urbáře. Změny, které se udály na panství, např. změna majitele gruntu, nebyly do urbáře zapsány, objevily se až v novém urbáři. Urbáře byly platné jen ve vztahu poddaných vůči vrchnosti.⁴⁵

Půdu vlastnil feudál (panovník, šlechtic, církev, město) a propůjčoval ji poddaným k držbě a užívání. Poddaní nebyli vlastníky půdy, pouze ji měli dědičně pronajatou od vrchnosti, ale museli z ní odvádět své vrchnosti feudální rentu. V případě koupí nebo prodejů gruntů a pozemků se prodávalo právo držby půdy. Poddaným patřilo fakticky i právně vybavení gruntu (nářadí, zvířata atd.) a výnosy z pozemků. Při prodeji gruntu zanechával bývalý majitel na gruntu minimální inventář – minimální množství hovězího a ostatního dobytka, obilí k setí, zemědělské nářadí nezbytné k obdělání půdy. Minimální inventář měl stačit novému majiteli k řádnému hospodaření. Bez základního zařízení by neměl grunt valnou hodnotu, byl by považován za poustku. V gruntovních knihách se neobjevují zápisy o prodeji statku bez příslušenství, jen u tzv. frejmarků, tj. prosté výměny statku, při níž je v gruntovní knize poznamenáno, že si hospodáři vzali inventář s sebou na nový grunt.⁴⁶

Feudální renta

Feudální renta byla označována také jako plat či úrok. Vybírala se dvakrát za rok. Jako nejčastější datum placení renty se ustálila data 24. dubna na svatého Jiří a 16. října na svatého Havla, ale datum splátky nebylo nijak unifikováno, takže nebyla výjimkou i jiná data. Na Loketsku se vybíraly splátky 1. května na svatou Valpurgu a 29. září na svatého Michala, někdy byla část úroku nebo zvláštní splátka placena o Vánocích.⁴⁷

---

⁴⁴ F. GRAUS, *Dějiny venkovského lidu II.* s. 321-322; J. JIRÁSEK, *Urbář jako pramen pro poznání*, s. 114-115, 119-120; J. SÍČ, *Povinnosti poddaných měst*, s. 9.

⁴⁵ R. NOVÝ, *K sociálnímu postavení farského kléru*, s. 188.

⁴⁶ A. MÍKA, *Poddaný lid v Čechách*, s. 208-209.

⁴⁷ K. KROFTA, *Dějiny selského stavu*, s. 45; J. MACEK, *Jagellonský věk*, Kapitola 6. Feudální renta, s. 98; J. a L. PETRÁŇOVI, *Rolník*, s. 85.

Feudální renta existovala ve třech formách naturální, robotní a peněžní. Výše feudální renty byla stanovena na základě emfyteutického práva.

Naturální forma se dělí na dva typy:

1. skutečné naturální dávky – představovaly pro poddané reálné zatížení, z každého lánů nebo dědiny se vybíral určitý počet strychů obilí;⁴⁸
2. rekogniční (uznávací) dávky – udržovaly se jako výraz poddanské závislosti, jejich hodnota nebyla velká, byly to především dávky slepic a vajec, za nimi následovaly sýry, kuřata, husy, jehňata, části skopců a telata.

Vrchnost požadovala hlavně obilí (ospové dávky) oves, žito, ječmen a pšenice, méně pak hrách, konopí, koudel, mák, řepu, slepice, vejce, sýr, kuřata, husy, jehňata, telata, výjimečně zajíce, sůl, pepř, vosk, med, koláče, kovové výrobky (radlice a sekery). Na některých panstvích odváděli poddaní snopy obilí, které musely mít patřičný rozměr a svázely se do vrchnostenských stodol. V letech neúrody mohla cena naturálních dávek převýšit vybrané peněžní dávky, jež byly stále na stejné výši, ale cena naturálií na trhu v těchto letech stoupala. Dávky obilí, slepic a vajec nebyly na rozdíl od ostatních naturálních dávek reluovány. Jedna slepice a kopa vajec stály v průměru jeden groš.⁴⁹

Robotní forma se dělí na ruční či pěší a potažní. Pěší robotu vykonávali osedlí, kteří neměli koně, potažní robotu pak majitelé potahů, hlavně lánici. Roboty se využívalo nejvíce při senoseči, méně už při žních, setí, střížích ovcí, sklizni ovoce, v době lovu, při kácení lesů, na hradech a v rybničním hospodářství. Poddaní robotovali nejčastěji na poplužních dvorech. Poddaný se mohl z roboty vykoupit. V urbářích jsou uvedeny tři typy robot – denní, úkolová a nepřesně určená. Nejčastěji se objevuje denní robot, kdy se povinnosti přesně vymezily počtem dní při určitých pracích. Někdy se v urbářích uváděl počet osob, které musel dát osedlý k dispozici, např. z každého lánů muselo jít robotovat šest ženců po 1 groši. Robotu úkolová se udávala např. jako robotu senná, počítalo se na fůry nebo se udával název louky, z níž sklidili poddaní seno či otavu, k orání se udával počet záhonů nebo plošných strychů. Robotu kolísala od jednoho po dvacet dní v roce. Nejčastěji se v urbářích objevují roboty v rozsahu 2 – 6 dnů a 7 – 12 dnů, jen ojediněle se objevuje robotu, která přesahovala 19 dnů. Některé vesnice dokonce nerobotovaly vůbec, protože došlo k reluici robot na peněžní dávky. Téměř do poloviny 16. století nebyla robotu pro poddané tíživým břemenem. Od třicátých let

---

⁴⁸ Množství odváděného obilí bylo nejčastěji udáváno v určitém množství strychů nebo korců (=93,6 l), např. na Tábořském panství bylo obilí uváděno ve džberech (=53 l).

⁴⁹ F. GRAUS, *Dějiny venkovského lidu II.* s. 163-166; J. JIRÁSEK, *Urbář jako pramen pro poznání*, s. 117; K. KROFTA, *Dějiny selského stavu*, s. 46; J. MACEK, *Jagellonský věk*, s. 100; A. MÍKA, *Poddaný lid v Čechách*, s. 242-243; J. SÍČ, *Povinnosti poddaných měst*, s. 6-7; J. a L. PETRÁŇNOVI, *Rolník*, s. 85.

16. století se začaly robotní povinnosti zvyšovat, což souviselo s rozvojem režijního velkostatku.⁵⁰

Peněžní forma byla základním platem či úrokem. Byla odváděna z veškeré půdy držené poddanými. Odváděl ji každý osedlý nejčastěji ve dvou splátkách. Peněžní renta se platila z pozemků na základě lánové soustavy.⁵¹ V českých zemích se neplatil jednotný úrok z jednoho lánu, částka kolísala mezi 9 – 168 groši českými. Příčinou jsou rozdíly ve velikosti lánu, místní podmínky, bonita půdy, začlenění lesíků a pastvin do pozemkové výměry, starobylé tradiční dohody a úlevy atd. Rozdíly souvisely s podstatou lánové soustavy, protože do lánové soustavy byla asi pojata jen orná půda a do kategorie láníků v jednotlivých vesnicích se zahrnovaly statky přibližně stejné velikosti, případně podobného výnosu, proto se pro statky téže kategorie stanovila stejná výše renty. Ke gruntům také patřily louky, lesy, pastviny, rybníčky apod., z nichž se také platila renta; o tyto částky se zvyšovala feudální renta. Některé urbáře odlišují platy z orné půdy a z luk, rybníků, lesů, ale zdá se, že jen tehdy, šlo-li o nemovitosti (lesy, louky, rybníky aj.) pořízené nedlouho před sepsáním urbáře. Časem se totiž přičetly k základnímu platu. V průměru se platilo z jednoho lánu 40 - 80 grošů českých. Úrok se nezvyšoval ani tehdy, když poklesla hodnota groše nebo stouply ceny obilí. Svatohavelský úrok mohl být vyšší, protože se předpokládalo, že poddaní budou mít více peněz po žních, ale zpravidla měly oba úroky stejnou výši. V urbářích byla uváděna vždy nejnižší hodnota úroku, protože vrchnost měla právo rentu zvýšit.⁵² Feudální rentu vybírali vrchnostenští úředníci, výjimečně faráři. Úroky se platily v sídle vrchnosti; když bylo do sídla daleko, dojížděli úředníci do vsí.⁵³ Peněžní plat byl nejčastější formou feudální renty.

Kromě stálé feudální renty existovaly zvláštní platy a povinnosti, označované také jako mimořádné dávky – holdy, platy z odumřelých gruntů (odúmrt'), pomoci, dávky za převod držby a za úřední výkony, pokuty za drobné přestupky, clo, mimořádné roboty, např. svážení materiálu k různým stavbám, převážení ryb. Tyto dávky nebyly zapisovány do urbáře.⁵⁴

---

⁵⁰ J. ČECHURA, *Rolnictvo v Čechách*, s. 481-482; J. JIRÁSEK, *Urbář jako pramen pro poznání*, s. 117-118; K. KROFTA, *Dějiny selského stavu*, s. 46; J. MACEK, *Jagellonský věk*, s. 100-108; A. MÍKA, *Poddaný lid v Čechách*, s. 233-242; J. SÍČ, *Povinnosti poddaných měst*, s. 7-8; Marek VAŘEKA, *Urbář Plumlovského panství z roku 1624*, Prostějov 2009, s. 46-51

⁵¹ Výměra polností jednotlivých usedlých byla většinou uváděna prostřednictvím lánové soustavy: 1 lán, $\frac{3}{4}$ lánu, 0,5 lánu, $\frac{1}{4}$ lánu. Jeden lán má přibližně 18 ha. Jeden lán na jihu Čech obsahoval 60 jiter, 1 jitra má přes 3000 m². Jitra byla většinou jen doplňkovou polností k lánovým výměrám polností.

⁵² J. JIRÁSEK, *Urbář jako pramen pro poznání*, s. 117; K. KROFTA, *Dějiny selského stavu*, s. 45; J. MACEK, *Jagellonský věk*, s. 98; A. MÍKA, *Poddaný lid v Čechách*, s. 229-233.

⁵³ J. MACEK, *Jagellonský věk*, s. 98.

⁵⁴ F. GRAUS, *Dějiny venkovského lidu II.* s. 171-172; A. MÍKA, *Poddaný lid v Čechách*, s. 253-260.

Poddaní museli také platit církevní dávky a obecné (zemské) a zvláštní berně. K církevním poplatkům patřilo podymné a farní desátek. Podymné náleželo biskupům, bylo vybíráno podle domů (ohnišť) ve výši 0,5 - 1 groše. Farním desátkům podléhala poddanská i panská půda. Katoličtí i kališničtí faráři jej vybírali od poddaných a z panského hospodářství. Obecná berně byla vybírána od první poloviny 13. století a povoloval ji zemský sněm. Vztahovala se na veškerou poddanskou i svobodnou půdu. Berně se vybírala buď přímo od poddaných nebo se vrchnost dohodla s výběřčími berní na určitém paušálu za vybrání berně od svých poddaných. Tento způsob byl obvyklý na velkých panstvích. Vrchnost často přesunula zaplacení berně za sebe na své poddané. Zvláštní berně byla vybírána jen z královského zboží, za které byla považována královská města a královské kláštery.⁵⁵

Vedle urbářů byly vedeny výběřčí rejstříky a další rozmanité účty, které zaznamenávaly skutečnou výši vybraného obnosu poddanského úroku. Urbáře pouze předepisují, kolik by se mělo vybrat. Do účtů se zapisovaly příjmy a vydání hotových peněz. Měly usnadnit přehled finančního hospodaření jednotlivců nebo institucí. V účtech se objevují informace o pohybu poddanské půdy, o skutečně vybraných dávkách i o venkovské chudině, panské půdě, panském hospodářství, sociální diferenciaci poddaných, o neplacení feudální renty, cenách a mzdách, umožňují rozbor jednotlivých typů panského hospodářství. Problémem je, že účetního materiálu se dochovalo málo.

Urbáře podávají statický obraz zatížení poddaných. Jsou zdrojem zpráv o venkovském obyvatelstvu, lidnatosti, osídlení, zdroj pro poznání topografie, postavení a povinností poddaných k vrchnosti, sociálních a hospodářských dějin.⁵⁶

---

⁵⁵ F. GRAUS, *Dějiny venkovského lidu II.*, s. 172-179; A. MÍKA, *Poddaný lid v Čechách*, s. 261-275.

⁵⁶ F. GRAUS, *Dějiny venkovského lidu II.* s. 340-341; J. JIRÁSEK, *Urbář jako pramen pro poznání*, s. 112, 121; J. KUBA – T. ŠIMEK – F. ZAHŘÁDKA, *Soupis východočeských urbářů*, s. 11; R. NOVÝ, *Studie o předhusitských urbářích*, s. 12; J. SÍČ, *Povinnosti poddaných měst*, s. 9-11.

4. Táborský urbář

Táborský urbář byl sepsán kolem roku 1510. Do urbáře se stále dopisovaly vsi nebo části vsí, které Tábor získal do svého držení jako vlastnictví nebo jako zástavu. Táborské panství bylo poměrně velké. Roku 1546 přiznalo město Tábor majetek v hodnotě 34 310 kop grošů českých. Táborské panství se rozkládalo na ploše 88 000 jiter (46 000 ha, více než 930 lánů). Patřilo do něj přes 130 poddanských lokalit s více než 1000 usedlími, z nichž bylo ročně 1200 kop úroku. Městu jako vrchnosti patřilo 37 dvorů, lesy, louky, které byly pronajímány táborským měšťanům i sousedům z okolních vsí, rybníky, potoky, bývalé církevní statky v okolí a v Táboře několik domů. Za účast ve stavovském povstání roku 1547 bylo Táboru zkonfiskováno celé jeho panství. Roku 1561 vrátil Ferdinand I. Táboru dědičně část jeho panství, asi jednu šestinu z jeho původní rozlohy.⁵⁷

Táborské panství se začalo utvářet a institucionalizovat už od roku 1420. Druhé privilegium císaře Zikmunda z 30. ledna 1437 potvrdilo Táboru zástavní držení Louňovického klášterství,⁵⁸ Nedvědickeho újezdu,⁵⁹ Lhenického zboží,⁶⁰ vsí Opařan, Opařanek, Útěchovic, Bratřic, Lažan a Hodušína. Louňovické klášterství a Nedvědickeho újezd byly v přímém držení Tábora. Další zástavné vsi byly zapsány táborským služebníkům, ale v průběhu 15. století se rovněž dostaly do držení Tábora. Třetí privilegium od císaře Zikmunda z 26. března 1437 přičklo Táboru dědičně Ústecké panství,⁶¹ 1000 kop věna Anny z Kunštátu⁶² a 100 kop z výtonu pod Vyšehradem.⁶³ Celková zápisná suma činila 8 500 kop

---

⁵⁷ F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 21; F. ŠMAHEL, *Základy města*, s. 64.

⁵⁸ Louňovické klášterství: městečka Domašín a Louňovice pod Blaníkem, vesnice Želichov, Lhota Hrazená, Znosim, Milovanice, Mlýnce, Hrzín, Skrýšov, Libouň, Ratměřice, Světlá, Laby, Předbořice, Křížov, Častrov, Karhule, Lhotka, Rajkovic, Hrajovice, Bajkovic.

⁵⁹ Nedvědickeho újezd: Nedvědice, Svákov, Zaluží, Mokrý, Vesce, Vlastiboř, Debrník, Klenovice, Drhovice, Skrýchov.

⁶⁰ Lhenické zboží: Lhenice, Vodice, Vadkov a Újezdec.

⁶¹ Ústecké panství: pusté město Sezimovi Ústí, hrad Hradiště, pustá tvrz Sedlec, vesnice Měšice, Čekanice, Planá, Doubí, Košice, Skalice, Lhota za Sedlcem, Zhoř, Maršov, pusté vsi Kavčí a Strakáčov. K Ústeckému panství patřily ještě vesnice Čabel, Lhota Samoty a Doubrava, ale tyto vsi nejsou zapsány v urbáři.

⁶² S nárokem na věno vystoupil Jan Zajíc z Kunštátu, syn Anny z Kunštátu z jejího prvního manželství. Zemský soud shledal jeho nárok za nedostatečný, protože zesnulá nesešla závěť ve prospěch svých dětí z prvního manželství. Věno spadlo jako odumřel na císaře Zikmunda. Srov. F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábory*, s. 500.

⁶³ Kvůli výtonu pod Vyšehradem byly vedeny neustále spory mezi Tábořem a Novým Městem pražským. Jiří z Poděbrad vyplatil Táborským za výton 100 kop grošů a zapsal ho Novoměstským 25. července 1460. Srov. F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 16.

grošů pražských: 4000 kop Hradiště a Sezimovo Ústí, 1000 kop věno Anny z Kunštátu, 2400 kop klášterství louňovické a Nedvědickej újezd, 1000 kop kapitalizovaná hodnota platu z výtonu pod Vyšehradem.⁶⁴ K Táborskému panství dále náležely části bývalého Příběnické panství (více viz níže), panství Kozí Hrádek (více viz níže), zástavné vsi Orlov, Padařov, Drahnětice, Božejovice, Výšov, Paseka, Leština, Pykov, Oldřichov a Počepice. Prvních pět jmenovaných vesnic se stalo dědičnými při zakoupení Jistebnického panství v roce 1537, Výšov v roce 1540, ostatní vesnice byly časem vyplaceny.⁶⁵ Táborské panství se skládalo dále z Jistebnického panství zakoupeného roku 1547⁶⁶ a dalších dědičných či zakoupených celých vsí nebo jejich částí: Chotčiny, Bratřikovice, Vylín, Plesišť, Lhota, Zvěstovice, Lhota Purkhartova, Hýlov, Lhota Lhavá, Oudičov, Makov, Třemešná, Nasavrky, Radimovice, Veclov, Buková a Vodochody u Prahy. Všechna vypsána města a vesnice jsou uvedena v táborském urbáři.

Působení Tábora jako pozemkové vrchnosti se utvářelo postupně, její počátek je nutno klást do podzimu 1420, kdy musela komuna přikročit ze zásobovacích důvodů k vybírání pravidelného úroku v dosahu táborské mocenské sféry. Roční výnos celého panství mohl podle výměry úročních platů z let 1502-1510 dosáhnout maximální částky 682 kop grošů českých. Výše platů pravděpodobně vycházela z předhusitských urbaniálních sumářů a výběrčích rejstříků. Úroční částky poddanských dávek z počátku 16. století odpovídaly též stavu před rokem 1452. Některé naturální a robotní povinnosti byly převedeny na peněžní platy.⁶⁷ Nejčastějšími naturálními dávkami byly slepice, vejce, oves, žito a konopí. Robotu se udržela jen v několika vesnicích na Táborském panství, např. v Turovci, Zárybničné Lhotě, Strkově atd. Táborskí úředníci se nezatežovali přeměřováním výměr ani úpravou pololetních platů. Na Táborském panství se vyskytovalo široké rozpětí platebních povinností i celkového zatížení na jeden lán.⁶⁸ Nejvyšší úrok za jeden lán se platil v Náchodě, úrok se pohyboval

---

⁶⁴ K privilegiím císaře Zikmunda srov. Jaromír ČELAKOVSKÝ – Gustav FRIEDRICH, *Corpus iuris municipalis III. Privilegia královských měst 1420-1526*, Praha 1948, s. 177-180, 200-202; F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 11; F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 500. K rozsahu Ústeckého panství, Louňovického klášterství a Nedvědickej újezdu srov. F. ŠMAHEL, *Základy města*, s. 108-109, 111-112. Suma zápisných vsí táborských služebníků nebyla vyčíslena.

⁶⁵ F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 20.

⁶⁶ Jistebnické panství se dostalo roku 1457 do držení vladyků Kozských z Kozího, předtím vlastnili panství Rožmberkové. Po sirotcích Mikuláše Kozského zdědili panství Kuneš Bohdanecký z Hodkova a Wolf Hazl z Nové Vsi, který zemřel roku 1436. Jistebnické panství koupili Táborskí od Jindřicha Bítovského z Lichtenburka, Wolfa Krokvicara z Nové Vsi, Jindřicha Koniasa z Vydří a Jana Krokvicara z Nové Vsi, poručníků dětí a statků Wolfa Hazle z Nové Vsi a od Kuneše Bohdaneckého z Hodkova, totiž dědictví jeho a sirotků Wolfa Hazle z Nové Vsi. Srov. A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník*, s. 375. Jistebnické panství se skládalo z městečka Jistebnice a vesnic Brtce, Svoříše, Vesce Chvalšína, Vesce Pupinova, Kvašřova, Mozolova, Petřívovic, Hodkova, Zbilitova, Stružince, Busína, Vostrý, Nehonína, Tisové, Hůrky, Píčiny a Minartic.

⁶⁷ F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 345, 586, 597.

⁶⁸ F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 597.

mezi 40-56 groši, nejnižší úrok byl v Drhovicích, z jednoho lánu se dávalo 12 grošů. Při vyměřování úročních dávek se už v předhusitském období zřejmě přihlíželo k povaze a výnosnosti půdy na základě dlouhodobých empirických poznatků. Nemenší roli mohla mít odlišná doba vzniku jednotlivých vesnic a tradicionalismus v dodržování emfyteutických smluv.⁶⁹ Na Táborsku se pěstovalo žito, ječmen a oves, v menším rozsahu luštěniny (hrách), konopí a len. Vzhledem k místním klimatickým a geografickým podmínkám a půdním poměrům se pšenice vyskytovala jen výjimečně.⁷⁰ Táborské panství se rozkládalo na Táborské pahorkatině, Benešovské pahorkatině, Českomoravské vrchovině a Třeboňské pánvi.

Dále už bude následovat rozbor vybraných vesnic na základě urbárů, výběřčích a úročních rejstříků.

4.1 Ústecké panství

Ústecké panství se od roku 1420 postupně dostávalo do rukou husitů. Všechno začalo dobytím Sezimova Ústí o masopustu 1420, které podnikli Petr Hromádka, kněží Vaníček, Jan z Bydlína a Jan řečený Smolín, Prokop z Ústí a na Kamenici s kamenickou posádkou, táborští bratři a vesničané z okolí. Husité obsadili také hrad Hradiště, stojící na ostrožně nad Lužnicí, kam odešli koncem března 1420. Areál nově založeného města navazoval na starší osídlení ze 13. století. Sezimovo Ústí bylo opuštěno a 30. března 1420 husity vypáleno, město bylo ještě v 17. století pusté.⁷¹

Ústecké panství se skládalo z města Sezimovo Ústí, hradu Hradiště a vesnic Planá nad Lužnicí, Čabel, Kavčí (pustá ves), Sedlec, Lhota Samoty, Zhoř, Doubí, Strakáčov (pustá ves), Doubrava, Maršov, Čekanice, Měšice a Košice.⁷²

Právní nárok na Ústecké panství získal Tábor až třetím privilegiem z 26. března 1437 od císaře Zikmunda. Táborští měšťané dostali v dědičný majetek zboží Hradiště: poplužní dvůr, platy na mlýnech, mýto na Lužnici, louky, pastviny, stráně i vodní toky, a Sezimovo Ústí se vším příslušenstvím: platy na domech, na dvorech, na zahradách, na skladech, na tržném, na herincích, na soli, na chlebnících, na masných krámech, na podacích kostelních, na kaplanství, mýto, pozemky dominikánského kláštera, místní fary a špitálu (vsi Kavčí, Doubravu a Měšice), k nimž přísluší stráně, chrastiny, plat na mlýnech, na řekách, na rybníce nad Ústím. Uvedené zboží nechal Zikmund zapsat do desk zemských. Táborským také připsal

---

⁶⁹ F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 173.

⁷⁰ F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 169.

⁷¹ F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 3; F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, 1988, s. 253-256.

⁷² F. ŠMAHEL, *Základy města*, s. 108-109.

propadlé věno Anny z Kunštátu, vdovy po Oldřichovi z Ústí, v hodnotě 1000 kop grošů českých.⁷³ Majestát nařizoval podkomořímu, purkrabímu a všem úředníkům a poddaným respektovat uvedené majetky města.⁷⁴ Zboží Hradiště odkoupil Zikmund od Jana staršího z Ústí a na Pleši a Jana mladšího z Ústí. Před vydáním třetího privilegia se vypořádal pouze s Janem mladším z Ústí, neboť mu 23. března 1437 náhradou zapsal tvrz Lomnici se vším příslušenstvím za 3 160 kop grošů. Zikmund však opomenul nárok Oldřicha z Rožmberka, který získal Lomnici nad Lužnicí od táborů smlouvou z 12. listopadu 1435. Oldřich z Ústí si svůj nárok pojistil po Zikmundově smrti jeho falešným privilegiem. Nakonec svůj nárok obhájil i před královskou komisí v letech 1453-1454. Jan mladší z Ústí patrně nikdy nedostal náhradu za svých pět šestin na Hradišti a Sezimově Ústí, protože byl roku 1454 mrtev. Poslední šestinu odkoupil Zikmund od Jana staršího z Ústí a na Pleši 22. června 1437 za 650 kop grošů.⁷⁵

Bývalé Ústecké panství bylo součástí Táborského panství až do roku 1547, kdy bylo Táboru za účast na stavovském povstání zkonfiskováno. Část panství⁷⁶ byla Táboru vrácena roku 1549, ale dědičně až roku 1561. Roku 1593 odkoupili táborští od Petra Voka z Rožmberka díl vesnic Košice a Doubí, celé vsi Planou nad Lužnicí a Turovec, to vše za 23 000 kop grošů českých.⁷⁷

Ke zpracování jsem si vybrala jen několik vesnic z Ústeckého panství: Měšice, Košice a Doubí, protože jsou zapsány téměř ve všech pramenech, se kterými pracuji. Podle mého názoru se jedná o vesnice, jež jsou relevantní jako sonda pro údaje, jež chci ve vesnicích sledovat.

Měšice

Měšice jsou dnes táborským předměstím, leží jihovýchodně od Tábor ve směru na Chýnov. V nejstarším urbáři nejsou Měšice zapsány. Důvod, proč nebyly Měšice do staršího urbáře zapsány, bohužel neznám. Táboru nepatřila celá vesnice jen část patřící ústeckému

---

⁷³ S nárokem na věno vystoupil Jan Zajíc z Kunštátu, syn Anny z Kunštátu z jejího prvního manželství. Zemský soud shledal jeho nárok za nedostatečný, protože zesnulá nesešla závěť ve prospěch svých dětí z prvního manželství. Věno spadlo jako odúmrtí na Zikmunda.

⁷⁴ J. ČELAKOVSKÝ – G. FRIEDRICH, *Codex iuris municipalis*, s. 200-202; F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 10; F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 500; F. ŠMAHEL, *Základy města*, s. 61, 108-109.

⁷⁵ F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 550 – pozn. 75.

⁷⁶ Pusté město Sezimovo Ústí, Sedlec tvrz pustou a pustý poplužní dvůr, Čekanice ves a dvory kmetcí s platem, Měšice ves a dvory kmetcí s platem, ve vsi Lhotě za Sedlcem dvůr kmetcí s platem a ve vsi Zhoří dvůr kmetcí s platem. Srov. *Výpis z desk zemských na statky vrácené Táboru Ferdinandem I. 1561*, OAT, fond AMT, inventární číslo 875, signatura A II 50, číslo kartonu 5.

⁷⁷ F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 79.

záduší zbytek vsi drželi Hýlovcové z Polkovic.⁷⁸ První informace o vesnici přináší až výběrčí rejstříky z let 1502-1503. Ve vsi bylo zapsáno sedm usedlých, obdělávali 5,75 lánů polností. Za jeden lán se platil úrok 24 - 30 grošů. Podle svatohavelského rejstříku jsem sestavila tabulku (Tabulka 1).

Tabulka 1. Výběrčí rejstřík svatohavelského úroku 1502⁷⁹

Měsíce	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502
Polévka	0,5 lánu	15 grošů
Kuthais	1 lán	24 grošů
Matěj	2 lány	48 grošů
Ješek	3/4 lánu	28 grošů
Huspeka	1 lán	24 grošů
Bušta	1/4 lánu	7,5 groše
Valentin	1/4 lánu	7,5 groše
Celkem	5 3/4 lánu	2 kopy 34 grošů

Ve výběrčím rejstříku svatojiřského úroku je zapsáno to samé. Podle písaře činily oba úroky 2 kopy 16 grošů.⁸⁰ Po přepočtení mi vyšel úrok 2 kopy 24 groše.

V urbáři nedošlo k zásadním změnám. Huspeka platil kromě úroku za jeden lán ještě úrok 1 groš z kusu stráně, kterou mu páni přidali pod jeho rybníkem pod vsí. Bušta s Valentinem platili společně za 1/4 lánu 7,5 groše úroku. K Měšicím byly zapsány ještě lesy. Suma úroku byla 2 kopy 44 grošů 4 denáry.⁸¹ U předpisu svatojiřského úroku bylo zapsáno, že se platí stejně jako na svatého Havla 2 kopy 18 grošů.⁸² Proč byl svatojiřský úrok nižší urbář neuvádí.

Ve výběrčím rejstříku svatojiřském z roku 1530 je zapsáno devět usedlých. Přikládám tabulku (Tabulka 2) svatojiřského úroku.

Tabulka 2. Výběrčí rejstřík svatojiřský 1530⁸³

Měsíce	svatojiřský úrok 1530
Polévka	14,5 groše
Jíša	24 grošů
Jan Tůmův	25 grošů
Tůma	24 grošů
Jíra Huspeka	25 grošů
Urban	18 grošů
Valjanová s	3 groše 5,5 d

⁷⁸ A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník historický*, s. 598.

⁷⁹ *Rejstřík 1502*, fol. 3r.

⁸⁰ *Rejstřík 1502*, fol. 3r; *Rejstřík 1503*, fol. 3r.

⁸¹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 22r.

⁸² Tamtéž, fol. 105r.

⁸³ *Rejstřík 1530*, pag. 9.

Trusem	
Balhon	3 groše 5,5 d
Celkem	2 k 17 gr 6,5 d

Polévka a Jíra Huspeka byli pravděpodobně potomky Polévky respektive Huspeky z urbáře. Polévka platil o 0,5 groše méně než Polévka v urbáři. Jírovi Huspekovi se sečetl úrok za lán a kus stráně. Další usedlí jsou ve vsi noví. Úrok z jednoho lánu byl opět 24 grošů, takže Jíša, Jan Tůmův, Tůma a Jíra Huspeka drželi 1 lán, Urban $\frac{3}{4}$ lánu a Polévka 0,5 lánu. Valjanová s Trusem a Balhon drželi $\frac{1}{8}$ lánu. Z Měšic byly dány 2 kopy 14 grošů 2 denáry úroku, 3 groše 5 denárů nebylo odevzdáno.⁸⁴

Košice

Košice se nacházejí jihovýchodně od Plané nad Lužnicí i Tábora. V nejstarším urbáři bylo ke Košicím připsáno 17 lánů a z nich se platil úrok 6 kop 8 grošů 1 halěř na svatého Havla i na svatého Jiří. Dále následují sumáře dalších dávek, suma robot 2 kopy 3 groše, slepic 107 a vajec 6 kop 20. Mareš Dubův dával 0,5 džberu ovsa, pět zemní⁸⁵ konopí a jedno kuře. Ještě tu byla předepsána dávka 1 džber ovsa, dvě slepice a deset zemní konopí.⁸⁶ Na svatého Jiří se neodváděly slepice ani vejce a nerobotovalo se. Je tu uvedeno pouze jedno jméno usedlého (Mareš Dubův) a jeho naturální dávky. Nevím, proč nebyly do staršího urbáře zapsáni další usedlí a jejich dávky. Ve starším urbáři je usedlých zapsáno v jednotlivých vesnicích velmi málo, v některých vesnicích není zapsán žádný. Jelikož se ze vsí odváděly úroční dávky, musíme počítat s jejich osazením, i když tu usedlí nejsou jmenovitě uvedeni.

Ve výběřcích rejstřících z let 1502-1503 jsou zaznamenána jména usedlých, jejich lánové výměry polností, platy z polností a další blíže neurčené dávky. V rejstříku svatohavelského úroku jsou ještě zaznamenány naturální dávky a reluce roboty. Na svatého Jiří se naturální dávky neodváděly a nerobotovalo se. Bohužel ve svatohavelském rejstříku není blíže uvedeno, kolik dní měli usedlí robotovat a jakou robotu měli vykonávat. Ve vsi robotovalo jedenáct usedlých. Reluce roboty se pohybovala mezi 9-18 groši, celková suma za roboty byla 2 kopy 9 grošů. Usedlí odváděli jako naturální dávky slepice, vejce, pověsma⁸⁷ a zemně konopí a džbery ovsa.⁸⁸

⁸⁴ *Rejstřík 1530*, pag. 9.

⁸⁵ Zemně byla plošná jednotka. Srov. August SEDLÁČEK, *Paměti a doklady o staročeských mírách a váhách*, Praha 1923, s. 11.

⁸⁶ *Urbář panství a vesnic*, fol. 6v, 7r.

⁸⁷ Pověsma je otep skládající se z několika svazečků, např. lnu či konopí. Srov. A. SEDLÁČEK, *Paměti a doklady*, s. 353.

⁸⁸ *Rejstřík 1502*, fol. 3v; *Rejstřík 1503*, fol. 3v.

Podle rejstříků jsem sestavila tabulky (Tabulka 3. a 4.). Na svatého Havla je zaznamenáno 10,75 lánu polností, na svatého Jiří už 11 lánů, protože Hrzek si přikoupil ještě $\frac{1}{4}$ lánu, na svatého Havla držel 1 lán. Za jeden lán se platil úrok 24 - 30 grošů. Na svatého Havla i na svatého Jiří bylo ve vsi 22 usedlých. Budek a Kozka, kteří jsou v rejstřících zapsáni dvakrát, drželi oba po dvou gruntech. Na svatého Jiří byla Dubka zapsána dvakrát, ale jedná se o jednu osobu. Místo Machoně přišel do vsi Mašek a místo Dubského Černý. Platy Hrona a Berga se neshodují ani s jedním ze čtyř nových usedlých v Košicích, tedy s Kozkou, Jechem, Dubkou a Janem. Dubová platila na svatého Havla ze $\frac{3}{4}$ lánu 27 grošů, Dubka (pravděpodobně stále stejná osoba) dávala na svatého Jiří ze $\frac{3}{4}$ lánu jen 26,5 groše. Dubová platila zvláště úrok za 0,5 lánu 19 grošů a za $\frac{1}{4}$ lánu 8 grošů, oba úroky jsem do tabulky sečetla. Dubka platila na svatého Jiří z $\frac{1}{4}$ lánu 7,5 groše, ze $\frac{3}{4}$ lánu dala opět 19 grošů. Rychtařík platil při obou úrocích 1 groš úroku za trávník. Budek a Suchý dávali na svatého Havla 42,5 groše úroku a na svatého Jiří pouze 22,5 groše. Kačovec také zaplatil na svatého Havla vyšší úrok než na svatého Jiří, tedy 1 kopy respektive 45 grošů. Pešek neodváděl na svatého Jiří úrok za podsedka 3 groše. Vašek platil na svatého Jiří jen za podsedka. Za slepice platilo 11 usedlých, celková suma za slepice činila 1,5 kopy 20 grošů. Slepice odvádělo 7 usedlých, celkem dávali 23,5 slepice. Oves dávalo 11 usedlých, dávky obilí se pohybovaly mezi 0,5 – 2,5 džberem ovsu, celkem bylo ze vsi 18 džberů ovsu. Dubová dávala na svatého Havla 5 zemní konopí. Devět usedlých dávalo dohromady 17 pověsem konopí, dávky konopí byly v rozmezí 1,5 - 3,5 pověsma. Pešek s Vaškem platili oba 3 groše za podsedky. Vejce dávalo 9 usedlých, celkové množství bylo 240 vajec.⁸⁹ Jména usedlých, kteří odváděli naturální dávky a platili za robotu jsem neuváděla, protože vše je zaznamenáno v Tabulce 3. Na svatého Havla odvedli všichni usedlí své dávky, na svatého Jiří zaplatili všichni svůj úrok kromě Čipa a Vaška. Suma svatohavelského úroku podle písaře činila 12 kop 11 grošů a svatojiříského 8 kop 11 grošů. Do svatohavelského úroku byly započítány platy z lánů, za roboty, za slepice a podsedky.⁹⁰ Po přepočtení mi vyšel svatohavelský úrok 15 kop 1 groš a svatojiříský úrok 11 kop 18,5 groše.

V urbáři je stejná situace jako ve výběřcích rejstřících. V předpisu svatohavelského úroku bylo zapsáno 23 usedlých. Obdělávali 13,5 lánu polností, z jednoho lánu se odváděl úrok 24 – 30 grošů. Při svatohavelském úroku byl zapsán Hrdajšek a při svatojiříském úroku Hrdajšková, zřejmě manželka. Na svatého Havla je uveden Skřivanec a na svatého Jiří Skřivancovic, může se jednat o Skřivanova syna nebo stále o stejnou osobu. Jelenovi se

---

⁸⁹ *Rejstřík 1502*, fol. 3v; *Rejstřík 1503*, fol. 3v.

⁹⁰ Tamtéž.

v urbáři snížily dávky za robotu a za slepice, dával 12 grošů za robotu a za slepice 9 grošů. O Jelenovi dávky se snížily sumární částky úročních dávek za robotu a za slepice. Ve vsi robotovalo stále 11 usedlých, za robotu platili 9-18 grošů, celkem se mělo dát za robotu 2 kopy 3 groše. Usedlí, kteří robotovali, platili také za slepice, celková suma ze slepic činila 1,5 kopy 13 grošů. Oves dávalo 11 usedlých, celkem odevzdali 20,5 džberu ovsu. Ti samí dávali i slepice, celkem jich mělo být 38. Dva usedlí odváděli po pěti zemních konopí. Pověsma konopí dávalo 11 usedlých, celkem odevzdali 20 pověsem konopí. Deset usedlých odvádělo vejce, celkem dávali 6 kop 20 vajec.

Kačovec platil na svatého Jiří jen 45 grošů. Kozka měl ve svatojiřském úroku sečteny své peněžité dávky dohromady, neboť ve svatohavelském úroku měl dva zápisy, z pustého a ze svého gruntu, u obou byly uvedeny dávky peněz, džberů ovsu, pověsem konopí a slepic. U Budka je to stejné. Jan Hrdajšků se zakoupil ve vsi po Dubové. Václav Skřivanec se zakoupil po Sladké, určitě byl příbuzný Skřivance. Čipa nahradil Prchal. V urbáři je zapsán Václav Slepý, může se jednat o Václavova příbuzného nebo mohl oslepnout a získat přízvisko Slepý. Ve vsi jsou noví pouze Batěk a Jan Hrdajšků. Suma úroku svatohavelského z lánů, robot a slepic činila 13 kop 50,5 groše. Suma všeho úroku byla 15 kop 15 grošů. Suma úroku svatojiřského činila podle písaře 9 kop 23 grošů.⁹¹ Svatojiřský úrok mi vyšel po přepočítání 11 kop 19,5 groše.

V urbáři se oproti svatohavelskému rejstříku z roku 1502 zvýšil počet odvedených naturálních dávek. Zemně konopí dával kromě Jana Hrdajška ještě Hrzek, celkem měly odevzdat 10 zemní konopí. Dávky pověsem konopí se zvýšily z 17 na 20 pověsem a počet usedlých, kteří je odváděli, se zvýšil z 9 na 10. Stejně dávky pověsem konopí zůstali Budkovi, Suchému a Kodešovi. Ze vsi se odvádělo 20,5 džberu ovsu a dávalo je 11 usedlých, počet odvedených džberů se zvýšil o 2,5 džberu a počet usedlých, kteří je dávali, se zvýšil o dva oproti stavu z roku 1502. Václa, Budek, Kozka (Hron), Černý (Dubský), Jech (Rychtářík), Suchý a Kodek dávali stejně jako na svatého Havla.⁹² Batěk dával 2 džbery, Hrzek 0,5 a Jan Hrdajšků 1,5. Počet odvedených slepic se zvýšil z 26,5 na 38. Také počet usedlých, kteří je dávali, se zvýšil ze 7 na 11. Stejně dávky slepic zůstaly Budkovi, Černému (Dubský), Jechovi (Rychtářík), Suchému a Kodešovi. Hrzek jako jediný ze vsi slepice odváděl a platil za ně. Jednu slepice, kterou odváděl, má zapsanou až v urbáři, na svatého Havla 1502 za slepice pouze platil. Také počet odvedených vajec se zvýšil z 240 na 380. Počet usedlých, kteří dávali vejce, se zvýšil z 9 na 10 o Hrdajškovou, u níž je zapsáno, že má dávat 50 vajec, její dávku

---

⁹¹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 26v, 27r, 27v, 28r, 28v, 29r, 106v, 107r.

⁹² Jména uvedená v závorkách, jsou jména usedlých, která byla zapsána na svatého Havla 1502.

jsem zapsala do tabulky k Hrdajškovi, protože se pravděpodobně jedná o jeho manželku. Jelenovi, Hrkovi a Machonovi se zvýšil počet odvedených vajec z 10 na 40. Reluovanou robotu mělo zapsáno stále 11 usedlých.

Tabulka 3. Výběrčí rejstřík svatojiřského úroku z roku 1503⁹³

	svatojiřský úrok	
Košice	1503	lánová výměra
Sladká	18 grošů	3/4 lánu
Čip	18 grošů	3/4 lánu
Hrdajšek	30 grošů	5/4 lánu
Vaňous	18 grošů	3/4 lánu
Jelen	24 grošů	1 lán
Skřivanec	36 grošů	1,5 lánu
Jan Mudrý	18 grošů	3/4 lánu
Hrzek	30 grošů	5/4 lánu
Mašek	24 grošů	1 lán
Pešek	18 grošů	3/4 lánu
Dubka	26,5 groše	3/4 lánu
Václav	15 grošů	0,5 lánu
Vašek	3 groše	
Mikěš		
Hronův	15 grošů	
Budek	15 grošů	
Kozka	20 grošů	
Rychtařík	30 grošů	
Černý	42,5 groše	
Kozka	22,5 groše	
Jech	30 grošů	
Dubka	15 grošů	
Kačovec	45 grošů	
Budek	22,5 groše	
Suchý	22,5 groše	
Kodek	30 grošů	
Jan	1,5 kopy (dvůr)	
Celkem	11 kop 18,5 gr.	11 lánů

⁹³ *Rejstřík 1503*, fol. 3v.

Tabulka 4. Výběrčí rejstřík svatohavelského úroku 1502⁹⁴

Košice	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502	roboty	slepice	oves/džbery	zemně konopí	pověsmo konopí	podsedek	neurčené dávky	slepice	vejce
Sladká	3/4 lánu	18 grošů	9 grošů	8 grošů							30
Czyp/Čip	3/4 lánu	18 grošů	9 grošů	8 grošů							30
Hrdajšek	5/4 lánu	30 grošů	15 grošů	15 grošů							
Vaňous	3/4 lánu	18 grošů	9 grošů	8 grošů							30
Jelen	1 lán	24 grošů	18 grošů	16 grošů							10
Skřivanec	1,5 lánu	36 grošů	18 grošů	16 grošů							60
Jan Mudrý	3/4 lánu	18 grošů	9 grošů	8 grošů							30
Hrzek	1 lán	24 grošů	12 grošů	9 grošů							10
Machon	1 lán	24 grošů	12 grošů	9 grošů							10
Pešek	3/4 lánu	18 grošů	9 grošů	8 grošů				3 groše	15 grošů		30
Dubová	3/4 lánu	27 grošů			0,5 džberu	5					
Václav	0,5 lánu	15 grošů			1 džber						
Vašek			9 grošů	5 grošů				3 groše	5 grošů (za slepice)		
Mikeš Hronův									15 grošů (0,5 lánu)		
Budek					1 džber		1		15 grošů	3	
Hron					1,5 džberu		1,5		20 grošů	2,5	
Rychtařík							2		30 grošů, 1 groš z trávníku	3	
Dubský							3,5		42,5 groše	5	
Hron							1,5		42,5 groše		
Berg							2		0,5 kop (0,5 lánu)	4	
Kačovec									1 kopa		
Budek							1,5		42,5 groše	2	
Suchý							1,5		42,5 groše	3	
Kodek							2,5		30 grošů	4	
Celkem	10 ¾ lánu	4 kopy 30 gr	2 k 9 gr	1 k 50 gr	18 džberů	5	17	6 grošů	6 kop 31 grošů	26,5	240

⁹⁴ Rejstřík 1502, fol. 3v.

Tabulka 5. Urbář: předpis svatohavelského úroku⁹⁵

Košice	lánová výměra	svatohavelský úrok	roboty	slepice	oves/džbery	zemní konopí	pověsno konopí	slepice	další dávky	vejce
Václav Skřivancův	3/4 lánu	18 grošů	9 grošů	8 grošů						30
Prchal	3/4 lánu	18 grošů	9 grošů	8 grošů						30
Hrdajšek	5/4 lánu	30 grošů	15 grošů	15 grošů						50
Vaňous	3/4 lánu	18 grošů	9 grošů	8 grošů						30
Jelen	1 lán	24 grošů	12 grošů	9 grošů						40
Skřivanec	1,5 lánu	36 grošů	18 grošů	16 grošů						60
Jan Mudrý	3/4 lánu	18 grošů	9 grošů	8 grošů						30
Hrzek	5/4 lánu	30 grošů	12 grošů	9 grošů	0,5 džberu	5			1	40
Machon	1 lán	24 grošů	12 grošů	9 grošů						40
Pešek	3/4 lánu	18 grošů	9 grošů	8 grošů						30
Jan Hrdajšků	3/4 lánu	26,5 groše			1,5 džberu	5	1		3	15 grošů
Václav Slepí	0,5 lánu	15 grošů			1 džber		1		2	
Vašek			9 grošů	5 grošů						3 groše z podsedku
Mikeš Hronův	0,5 lánu	15 grošů			1 džber		1		2	
Budek					2,5 džberu		2,5		5	37,5 grošů
Kozka					4 džbery		4		6	42,5 groše
Jech	1 lán	30 grošů			2 džbery		2		3	1 groš za trávník
Černý					2,5 džberu		2,5		5	42,5 groše
Batěk	1 lán	30 grošů			2 džbery		2		4	
Kačovec										1 kopa
Suchý					1,5 džberu		1,5		3	22,5 groše
Kodek					2 džbery		2,5		4	30 grošů
Jan Vavrouš										1,5 kopy s dvora
Celkem	13,5 lánu	3 k 50, 5 gr	2 k 3 gr	1 k 43 gr	20,5 džberu	10	20	38	5 k 44 gr	/ 380

⁹⁵ Urbář panství a vesnic, fol. 27r, 27v, 28r, 28v, 29r.

V úročním rejstříku svatojiřském z roku 1530 bylo zapsáno 21 usedlých, takže došlo k poklesu o dva usedlé. Z jednoho lánu se platil úrok 24 - 30 grošů. Najdeme tady poměrně velké množství potomků usedlých, kteří figurovali v urbáři. Jsou to Václav Skřivanec, Vaňous, Jelen, Kouba Skřivanec, Jan Hrdajšků, Machon, Jech, Jan Kodek, Jan Vavrouš a Prokop Budek. U většiny z nich se shoduje úrok s jejich předky, kromě Václava Skřivance, který si zřejmě přikoupil ¼ lánu, Machon si koupil také 1/4 lánu a Jan Hrdajšků platil ještě 15 grošů z Václavkova (0,5 lánu). Kouba Skřivanec držel 1,5 lánu, Václav Skřivanec, Jíra Jelito, Jelen, Machon a Jech každý po jednom lánu, Vaněk Židův, Vaňous, Jan Zald a Jan Hrdajšků po ¾ lánu. U ostatních si nejsem jistá jakou měli lánovou výměru. Jan Vavrouš držel dvůr. Kromě Jana Kodeka a Macáka zaplatili všichni svůj úrok. Suma svatojiřského úroku činila 10 kop 49 grošů, scházelo 34 grošů. Podle úročního rejstříku jsem vypracovala tabulku (Tabulka 6).⁹⁶

Tabulka 6. Výběrčí rejstřík svatojiřský 1530⁹⁷

	svatojiřský úrok
Košice	1530
Václav Skřivanec	24 grošů
Vaněk Židův	18 grošů
Jíra Jelito	24 grošů
Vaňous	18 grošů
Jelen	24 grošů
Kouba Skřivanec	36 grošů
Macák	4 groše
Jan Zald	18 grošů
Uřek	35 grošů
Kouba Stejskal	25,5 groše
Jan Hrdajšků	41,5 groše + 15 gr.
Machon	31,5 groše
Mikeš	15 grošů
Vavera	37,5 groše
Jech	33,5 groše
Havel	1 kopa
Chyba	42,5 groše
Petr	22,5 groše
Jan Kodek	30 grošů
Jan Vavrouš	1,5 kopy
Prokop Budek	37,5 groše
Celkem	11 kop 23 grošů

Doubí

⁹⁶ *Rejstřík 1530*, pag. 10.

⁹⁷ Tamtéž.

Doubí leží jižně od Tábora ve směru na České Budějovice. V nejstarším urbáři je zapsána suma peněžitého úroku 2 kopy 12 grošů a jejich suma činila 20 slepic. Udává také jména usedlých a jejich dávky. Strakáč platil ze 3/4 lánu 22 grošů při obou úrocích a na svatého Havla dával ještě 4 slepice. Jindřich odváděl úrok z 1,5 lánu 36 grošů, ze zákupu 8 grošů při obou úrocích, na svatého Havla dával 6 slepic. Jíra Daňkův držel 1 lán a z něho platil 90 grošů a dávala 8 slepic na svatého Havla a na svatého Jiří platil pouze úrok za 1 lán. Koper platil za půl lánu 50 grošů při obou úrocích, ze čtvrti dával úrok 6 grošů a 1,5 slepice na svatého Havla a na svatého Jiří tolikéž jako při svatém Havlu kromě slepic.⁹⁸ Jsou tu zapsána čtyři jména usedlých, s jistotou nemůžu tvrdit, že se jedná o všechny usedlé.

Jména všech usedlých a jejich lánové výměry a úroky jsou zapsány ve výběřcích rejstřících z let 1502-1503. Ve vsi bylo šest usedlých a obdělávali 4 lány polností. Za lán se ve vsi platilo průměru kolem 35 grošů. Pro názornost přikládám tabulku (Tabulka 7) svatohavelského úroku.

Tabulka 7. Výběřcí rejstřík svatohavelského úroku 1502⁹⁹

	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502
Doubí		
Jíra	1 lán	40 grošů
Prokop	1,5 lánu	44 grošů
Strakáč	3/4 lánu	22 grošů
Kouba	3/4 lánu	26 grošů
Vrhel		50 grošů
Mareš		40 grošů
Celkem	4 lány	3 kopy 42 grošů

Ve výběřcím rejstříku svatojiřského úroku z roku 1503 došlo k jedné změně, Prokop dával za 1,5 lán 36 grošů úroku. U Vrhela a Mareše není napsáno, za co platili svůj úrok. Při obou úrocích zaplatili všichni usedlí své platy. Suma svatohavelského úroku činila podle písaře 3 kopy 18 grošů a svatojiřského 3 kopy 12 grošů.¹⁰⁰ Po přepočtení mi vyšel svatohavelský úrok 3 kopy 42 grošů a svatojiřský úrok 3 kopy 34 grošů.

V urbáři je zapsáno šest usedlých, kteří figurovali už ve výběřcích rejstřících, Strakáč byl zapsán už v nejstarším urbáři. Jejich dávky se nezměnily. Prokop platil z 1,5 lánu 36 grošů jako na svatého Jiří 1503, navíc ještě dával 8 grošů ze zákupu louky. Čtyři usedlí dávali slepice, Jíra osm, Prokop šest, Strakáč tři a Kouba 1,5 slepice. Suma slepic byla 20. Ke vsi

⁹⁸ *Urbář panství a vesnic*, fol. 6r, 6v.

⁹⁹ *Rejstřík 1502*, fol. 3r.

¹⁰⁰ *Rejstřík 1502*, fol. 3r; *Rejstřík 1503*, fol. 3v.

bylo zapsáno 6,5 lánu, přesto usedlí obdělávali pouze 4 lány. U vsi byl ještě zapsán plat 13,5 groše. Suma úroku činila 3,5 kopy 17,5 groše. Na svatého Jiří se nedávali slepice ani plat 13,5 groše. Suma svatojiřského úroku činila 3,5 kopy 4 groše.¹⁰¹

Ve svatojiřském výběřím rejstříku je zapsáno šest usedlých, ale asi ani jeden z nich není potomkem usedlých, kteří byli zapsáni v urbáři. Podle rejstříku jsem sestavila tabulku (Tabulka 8).

Tabulka 8. Výběřící rejstřík svatojiřský 1530¹⁰²

Doubí	svatojiřský úrok 1530
Mach	
Dankův	40 grošů
Dušek	36 grošů
Petr	50 grošů
Martin	22 grošů
Říha	26 grošů
Havel	40 grošů
Celkem	3 k 34 gr

Podle stejných úroků se lze domnívat, že Mach Dankův se zakoupil po Jírovi, Dušek po Prokopovi, Petr po Vrhelovi, Martin po Strakáčovi, Říha po Koubovi a Havel po Marešovi. Všichni usedlí kromě Martina zaplatili svůj úrok. Z vesnice byl odveden úrok 3 kopy 12 grošů, Martin neodevzdal 22 grošů úroku.¹⁰³

Měšice, Košice a Doubí jsem vybrala, protože další vesnice bývalého Ústeckého panství nebyly zapsány ve všech pramenech, s nimiž pracuji. Ve vybraných vesnicích jsou zapsáni vesničtí usedlí, jejich výměry polnosti, peněžní, naturální a reluované robotní dávky. V dalších vesnicích byla zapsána jména usedlých, úroční dávky a jen u některých výměry polnosti, takže by mi chybělo srovnání úročních dávek za jeden lán a kolik bylo připsáno lánů k vesnici a usedlým.

Podle počtu usedlých jsou si podobné Měšice a Doubí. V Měšicích bylo sedm usedlých a v Doubí šest. Jejich počet mezi lety 1502-1530 zůstal na stejné výši. Košice jsou podle počtu usedlých největší vesnicí, počet usedlých tu mezi lety 1502-1530 kolísal mezi 21 – 23 usedlými. V Doubí se mezi držiteli gruntů neobjevila žádná žena. V Měšicích byla zapsána jedna žena na svatého Jiří 1530 (Valjanová). V Košicích se vyskytlo nejvíce žen. Jedná se o Dubovou (Dubku), Sladkou a Hrdajškovou.

¹⁰¹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 29v, 107v.

¹⁰² *Rejstřík 1530*, pag. 11.

¹⁰³ Tamtéž.

Nejvíce lánů bylo samozřejmě připsáno ke Košicím 13,5 lánů, k Měšicím 5,75 lánů a k Doubí 4 lány. Usedlí drželi nejčastěji výměry polností mezi $\frac{3}{4}$ a 1 lánem. Nejvíce polností držel Matěj z Měšic - 2 lány. V Košicích a Měšicích se platilo za jeden lán stejně, úrok se pohyboval mezi 24 – 30 groši. Nejvíce dávali za jeden lán usedlí v Doubí, úrok se pohyboval mezi 30 – 40 groši. Úroční dávky za jeden lán zůstaly po celé období na stejné výši.

Úroční dávky se ve všech třech vsích odváděly v penězích. V Měšicích a v Doubí se platily úroční dávky pouze za polnosti, v Košicích ještě za robotu, slepice, podsedky, trávník, dvůr a za další neurčené dávky. Naturální dávky plynuly z Košic a Doubí. V Doubí se jednalo jen o slepice. V Košicích se jako naturální dávky dávaly slepice, džbery ovsu, zemně a pověsma konopí a vejce. Košice byly z bývalého Ústeckého panství nejvíce zatíženy naturálními dávkami, protože v dalších vesnicích, kde se dávaly naturální dávky, se odváděly jen slepice, např. v Plané nad Lužnicí, Zhoří a Čekanicích.

Ve všech vsích zůstaly některé rodiny usazeny trvale. V Doubí se jedná o rodinu Strakáčovu, která byla ve vsi usazena už ve druhé polovině 15. století, ale mezi lety 1510-1530 se z vesnice vytratila. V Měšicích zůstaly trvale rodiny Polévkova a Huspekova. V Košicích se trvale usadily rodiny Skřivancova, Hrdajškova, Budkova, Kodešova, Suchých, Vaňousova, Jelenova, Machonova, Vavroušova a Jechova.

Sumy úročních dávek odváděných z vesnic zůstaly na přibližně stejné výši ve všech vesnicích. Na základě dochovaných údajů mohu tvrdit, že se vesnice dále rozvíjely.

4.2 Příběnické panství

Tábor získal v průběhu husitských válek do svého majetku několik vesnic, které patřily pánům z Rožmberka a spadaly pod Příběnické panství. Náležely mezi ně Dražice, Všechov, Zahrádka, Náchod, Klokoty, Čelkovice a Strkov. Už na jaře 1420 obsadili táboři vesnice Klokoty, Záchod (Náchod) a Čelkovice a v listopadu 1420 rožmberské hrady Příběnice a Příběničky.¹⁰⁴ V Praze zprostředkovali Hanuš z Kolovrat a Přibík z Klenové úmluvu mezi Oldřichem z Rožmberka a Bedřichem ze Strážnice a obcí města Tábora 3. června 1437. Obě strany se zavázaly skoncovat se všemi projevy záští a sporů. Všechny zápisné a jiné listy ke škodě jedné z obou stran měly být k tomuto datu prohlášeny za umořené. Zástupci Tábora a Bedřich ze Strážnice slíbili, že postoupí oba Příběnické hrady Oldřichovi z Rožmberka ke dni 4. července 1437 a po jejich zboření je neměla osazovat ani

---

¹⁰⁴ F. A. SLAVÍK, *Panství tábořské*; F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 261.

jedna ze stran. Oldřich se zavázal do 1. září vyplatit Bedřichovi ze Strážnice 350 kop grošů a táborským postoupit svobodné dědiny, lesy, chrastiny a podací právo se záduším Klokotské fary, celé vsi Čelkovice, Záchod a Vsechov a mlýny pod Klokoty, to vše v úhrnné částce 500 kop grošů. Oldřich se také zaručil, že oba hrady zboří na své náklady a táborským povolí vybrat svatojiřský úrok, vylovit rybníky, odvézt vápno a do zboření hradů těžít dřevo v Příběnických lesích, dřevo měl nechat dovézt na třiceti vozech svých poddaných. Všechno zboží měl nechat zapsat do desk zemských. Tábořská obec postoupila Příběnice Oldřichovi 4. července 1437.¹⁰⁵

Oldřich z Rožmberka prodal 23. dubna 1459 vesnice Dražice i s podacím ke kostelu v Dražicích a Zahrádku táborským měšťanům Petrovi řečenému Růže a Benešovi Haldovi. Petr Růže získal neznámo kdy celou ves Klokoty bez podacího, které držela tábořská obec. Roku 1469 připsal Jiří z Poděbrad celé dědictví po Petrovi Růže a jeho dceři Kateřině Táboru. Jednalo se o vsi Dražice, Klokoty, Zahrádka, polovina lesů Vlasenice a Ohrazenice, potoky a mlýny se vším příslušenstvím.¹⁰⁶ Kolem roku 1451 prodal Oldřich z Rožmberka Táboru vesnici Strkov se zbořenou tvrzí.¹⁰⁷

Zboží z někdejšího Příběnického panství držel Tábor až do roku 1547, kdy mu bylo zabaveno za účast na stavovském povstání. Roku 1549 vrátil Ferdinand I. zpět Táboru Dražice, Zahrádku, Vsechov, Klokoty a Čelkovice, ale dědičně Táboru připadly až roku 1561. Strkov byl prodán roku 1548 poručíkům dětí Jošta z Rožmberka, Albrechtovi z Gutštejna a Oldřichovi Holickému ze Šternberka. Petr Vok z Rožmberka prodal Strkov roku 1593 zpět Táboru.¹⁰⁸

Dražice

---

¹⁰⁵ F. A. SLAVÍK, *Panství tábořské*, s. 12; F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 503; F. ŠMAHEL, *Základy města*, s. 62, 109-110.

¹⁰⁶ F. A. SLAVÍK, *Panství tábořské*, s. 16; F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 597; F. ŠMAHEL, *Základy města*, s. 109.

¹⁰⁷ A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník historický*, s. 843. F. Šmahel, *Základy města: Tábor 1432-1452*, na straně 109 uvádí, že se Strov dostal do držení Tábora před rokem 1455.

¹⁰⁸ *Výpis z desk zemských na statky vrácené Táboru Ferdinandem I. 1561*, SOkA Tábor, fond AMT, inv. č. 875, sign. A II 50, č. kartonu 5; F. A. SLAVÍK, *Panství tábořské*, s. 72-74, 79. V listině je uvedeno, které statky se Táboru dědičně vrátily.

Dražice leží západně od Tábora ve směru na Písek. V nejstarším urbáři bylo k Dražicím zapsáno 15 lánů polností a z každého lánu se platilo 40 grošů při každém úroku. Suma úroku z lánů činila 10 kop jednoho úroku. V lese za Dražicemi byla jitra a z každého jitra se odváděl úrok 1 groš. Jedno jitro užíval Dušek vrbický mlynář, který držel Vrbický mlýn pod Klokoty. Ve vsi byl panský dvůr, který byl rozdělen na příměry, jež drželi místní, z příměrů plynul úrok 1,5 kopy 5 denárů. Z farářského dvora se platil úrok 80 grošů. Ve vsi bylo 23 podsedků¹⁰⁹ a z nich plynul úrok 1 kopa 8 grošů. Každý z farářské dědiny měl dávat jednu slepici o Vánocích, jmenovitě Havel, Mls, Jírek, Sasik, Černý kovář, Dušek mlynář vrbický a Staroch. Ze všech dědičných lánů se dávalo šest džberů (1 džber = 53 l) ovsa přiběnické míry¹¹⁰ kromě farářských lánů, celkem mělo být dáno 81 džberů ovsa. Ke vsi byl zapsán nájemný potok a les. Vachač platil úrok z farářského dvořiště 24 peněz. Tři panské nivy drželi Zachař, Hron a Kovář a každý z ní platil úrok: Zachař 5 grošů, Hron a Kovář po 7 groších, suma z niv činila 19 grošů. Mls dával úrok za mlýniště 6 grošů. Suma peněžitého úroku byla 14,5 kopy 8 grošů 1 halíř. V urbáři je zapsáno jen jedenáct usedlých, takže tu asi nebudou uvedeni všichni. Tento urbář je pouze sumářem všech dávek, které měli odvést obyvatelé Dražic při obou úrocích.¹¹¹

Výběrčí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1502 a výběrčí rejstřík svatojiřského úroku z roku 1503 obsahují stejné údaje o feudální rentě, proto jsem vypracovala tabulku jen pro svatohavelský úrok z roku 1502 (viz Tabulka 9).

V obou rejstřících je zapsáno 18/16 usedlých, protože Sasyk a Hron jsou tu dvakrát, v tomto případě se může jednat o dvě osoby nikoliv o čtyři, neboť jejich jména nejsou označena nějakým přídomkem, který by značil, že jde o čtyři různé lidi. Dále rejstřičky zaznamenávají pozemkovou výměru usedlých, úrok za podsedky, za příměr, za nivy, za mlýniště a za dvořiště. Z lánu se opět platilo 40 grošů při obou úrocích, za jedno jitro 1 groš, za jednoho podsedka 3 groše, za nivy 5-7 grošů, z mlýniště 6 grošů a za dvořiště 3 groše 3 denáry. Naturální dávky, slepice a oves, v rejstřících nejsou.

V nejstarším urbáři a rejstřících se objevuje shodně osm usedlých: Jírek, Sasyk, Mls, Zachař, Hron, (Černý) kovář, Vachač a Starý kovář. Ostatní usedlí jsou jiní a nelze ani určit, koho ve vsi nahradili, protože starý urbář neuvádí, jakou měl každý usedlý lánovou výměru. Usedlí ve vsi obdělávali 15 lánů polností. Baba platil na svatého Jiří 1503 2 groše za 2 jitra,

---

¹⁰⁹ Podsedci byli lidé, kteří nevlastnili žádné pozemky. Často se usazovali u sedláků, u kterých pracovali jako čeledí.

¹¹⁰ Přiběnická míra se používala na panstvích náležejících k Přiběnickým hradům, byla k tábořské míře v poměru 8:9, protože za jeden korec přiběnické míry se platilo 16 grošů a za jeden korec tábořské míry 18 grošů. A. SEDLÁČEK, *Paměti a doklady o staročeských mírách a váhách*, Praha 1923, s. 147.

¹¹¹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 2v, 3r, 3v.

kteřá ještě na svatého Havla 1502 neměl, takže si je musel přikoupit. Naopak Kovář platil ještě na svatého Havla úrok 1 groš za 1 jitro, ale na svatého Jiří 1503 už za jitro neplatil, zřejmě ho prodal.

V nejstarším urbáři byla zapsána pouze celková suma za farářský dvůr 80 grošů. Až rejstříky uvádějí, kdo ho držel a kolik za něj platil: Ondra, Hron, Zachař a Paseka po 10 groších a rychtář 40 grošů a 6 grošů za trávník, který nebyl započítán do celkové sumy z farářského dvora. Farářský dvůr měl 2 lány polností, z toho Ondra, Hron, Zachař a Paseka drželi po $\frac{1}{4}$ lánu a rychtář 1 lán. Na svatého Havla nezaplatili úrok rychtář a Zachař za farářský dvůr, ostatní úrok zaplatili, na svatého Jiří odevzdali úrok všichni. Celková suma i s farářským dvorem činila podle písaře na svatého Havla 1502 13 kop 33 grošů 2 denáry a na svatého Jiří 1503 12 kop 39 grošů 3 denáry.¹¹² Po mém vlastním přepočítání vyšel svatohavelský úrok 14 kop 37 grošů 5,5 denáru a svatojiřský úrok 14 kop 39 grošů 5,5 denáru, kdyby by byly odvedeny všechny dávky.

Urbář z roku 1510 obsahuje jména 18/16 usedlých (stejný problém jako u výběřcích rejstříků, viz výše), jejich lánovou výměru, úrok z podsedků, příměru, jiter, mlýniště, dvořiště, niv, slepic, z farářského dvora a usedlé, kteří odváděli slepice o Vánocích. Všechny dávky zůstaly na stejné výši. Přehled svatohavelského úroku zapsaného v urbáři jsem přepsala do tabulky (Tabulka 10). Ke vsi stále náleželo 15 lánů. Suma úroku z lánů činila 10 kop. Podsedků bylo 23 a platil se z nich úrok 1 kopa 9 grošů. Ke vsi bylo zapsáno 17 jiter a z každého jitra se dával úrok 1 groš. Suma za příměry, nivy, dvořiště, mlýniště a farářského dvora zůstala stejná jako v nejstarším urbáři. Farářský dvůr drželi ti samí jako ve výběřcích rejstřících. Z farářské dědiny opět dávalo několik usedlých po jedné slepici o Vánocích, jmenovitě Jíra rychtář, Mls, Flaška, Jírek, Kovář černý, Paseka a mlynář vrbický. Slepice dávalo jako v nejstarším urbáři sedm usedlých, ale místo Havla, Sasika a Starocha tu jsou Jíra rychtář, Flaška a Paseka. Dávky ovsa už tu zapsány nejsou, urbář odkazuje na zápis desátečného ospu. Opět je tu zapsán les a nájemný potok. Suma svatohavelského úroku činila 14 kop 53 grošů 1 haléř. U předpisu svatojiřského úroku je zapsáno, že se platí totéž jako na svatého Havla. Suma svatojiřského úroku byla 14 kop 54 grošů 5,5 denáru. Na svatého Jiří se neplatilo pokrčenné 15 grošů.¹¹³ V předpisu svatohavelského úroku byly u usedlých zapsány dávky slepic, např. Martin 2 slepice 6 grošů, což znamená, že mohl buď dát dvě slepice nebo zaplatit 6 grošů. V případě, že by usedlí zaplatili za slepice, došlo by k reduci dávky za slepice.

---

¹¹² *Rejstřík 1502*, fol. 5r, 5v; *Rejstřík 1503*, fol. 5r, 5v.

¹¹³ *Urbář panství a vesnic*, fol. 18r, 18v, 19r, 19v, 103v.

Oproti výběrčím rejstříkům z let 1502-1503 došlo k několika změnám. Rychtář měl ještě na svatého Jiří 1503 2 ¼ lánu polností, v urbáři má zapsány 2 lány 1 jitro, takže čtvrt lánu prodal, ale úrok z polností se mu nezměnil. V urbáři už nefiguruje mezi usedlými Sasyk, místo něj tu najdeme Flašku, podle stejných údajů je jasné, že se tu Flaška zakoupil nebo přiženil na Sasykův grunt. Kovář černý (v rejstřících jen Kovář) už neplatil úrok za dva podsedky, ale jen za jedno jitro a za dvě slepice, které se v rejstřících vůbec neobjevily. Martin, Starý kovář, Kubec, Hron, Blažek a Baba také nemají podsedky, Martin platil úrok pouze za dvě slepice, Starý kovář za nivy a tři jitra, Kubec za jeden lán, dvě slepice a dvě jitra, Hron za 1 lán a za dvě slepice, Blažek za jednu slepici a jedno jitro a Baba za 5/4 lánu, jednu slepici, příměr a dvě jitra.¹¹⁴

---

¹¹⁴ *Rejstřík 1502*, fol. 5r, 5v; *Rejstřík 1503*, fol. 5r, 5v; *Urbář panství a vesnic*, fol. 18r, 18r, 19r.

Tabulka 9. Výběrčí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1502¹¹⁵

Dražice	lánová		svatohavelský úrok					
	výměra	1502	podsedek	příměr	jitra	mlýniště	nivy	dvořiště
Rychtář	2 1/4 lánu	90 grošů	3 groše	23,5 groše				
Vaněk	1 lán	40 grošů	3 groše	13 grošů 1 denár	2 groše			
Jírek	1 lán	40 grošů	3 groše	6 grošů 5 denárů	1 groš			
Sasyk	1 lán	40 grošů						
Mls	1 lán	40 grošů	3 groše		1 groš	6 grošů		
Zachař	0,5 lánu	20 grošů	3 groše	40 grošů 2 denáry	1 groš		5 grošů	
Hron	1,5 lánu	1 kopa	6 grošů		2 groše		7 grošů	
Paseka	1 lán	40 grošů						
Sasyk	1 lán	40 grošů	3 groše		1 grošů			
Kovář			6 grošů		1 grošů			
Martin			6 grošů					
Starý kovář			6 grošů		3 groše		7 grošů	
Kubec	1 lán	40 grošů	6 grošů		2 groše			
Vachač	1 lán	40 grošů						3 groše 3 d
Vondra	0,5 lánu	20 grošů	3 groše					
Hron	1 lán	40 grošů	6 grošů					
Blažek			3 groše		1 groš			
Baba	5/4 lánu	50 grošů	3 groše	6 grošů 5 denárů				
Celkem	15 lánů	10 kop	1 k 3 gr	1 kopa 30 gr 2,5 d	15 grošů	6 grošů	19 grošů	3 groše 3 d

¹¹⁵ *Rejstřík 1502*, fol. 5r, 5v.

Tabulka 10. Urbář: předpis svatohavelského úroku¹¹⁶

	lánová výměra	svatohavelský úrok	podsedek	příměr	jitra	mlýniště	nivy	slepice	dvořiště
Dražice	lánová výměra	úrok	podsedek	příměr	jitra	mlýniště	nivy	slepice	dvořiště
Rychtář	2 lány + jitro	1,5 kopy	9 grošů	23,5 grošů					
Vaněk	1 lán	40 grošů	3 groše	13 grošů 1 d	2 groše				
Jírek	1 lán	40 grošů	3 groše	6 grošů 5 d	1 groš				
Flaška	1 lán	40 grošů							
Mls	1 lán	40 grošů	3 groše		1 groš	6 grošů			
Zachář	0,5 lánu	20 grošů	3 groše	40 grošů 2 d	1 groš		5 grošů		
Hron	1,5 lánu	1 kopa	6 grošů		2 groše		7 grošů		
Paseka	1 lán	40 grošů							
Flaška	1 lán	40 grošů	3 groše		1 groš				
Kovář černý					1 groš			2 za 6 grošů	
Martin								2 za 6 grošů	
Starý kovář					3 groše		7 grošů	2 za 6 grošů	
Kubec	1 lán	40 grošů			2 groše			2 za 6 grošů	
Vachač	1 lán	40 grošů							3 groše 3 d
Ondra	0,5 lánu	20 grošů	3 groše						
Hron	1 lán	40 grošů						2 za 6 grošů	
Blažek					1 groš			1 za 3 groše	
Baba	5/4 lánu	50 grošů		6 grošů 5 d	2 groše			1 za 3 groše	
Celkem	15 lánů	10 kop	33 grošů	1 k 30 gr 2,5 d	17 grošů	6 grošů	19 grošů	12 za 36 grošů	3 groše 3 d

¹¹⁶ *Urbář panství a vesnic*, fol. 18r, 18v.

Další údaje o Dražicích jsou zapsány ve výběřím rejstříku svatojiřském z roku 1530. Ve vsi bylo v tomto roce 19 usedlých, takže se jejich počet zvýšil. Podle rejstříku jsem vypracovala tabulku (Tabulka 11).

Tabulka 11. Výběřčí rejstřík svatojiřského úroku 1530¹¹⁷

Dražice	svatojiřský úrok 1530
Jíra starý rychtář	1,5 kop 16,5 groše
Mareš Vaňkův	58 grošů 1 denár
Václav Vaječkův	49 grošů 2 denáry
Matěj Suchý	40 grošů
Jan Chlan	47 grošů
Tůma rychtář	1 kopa 9 grošů 2 d
Jíra tesař	3 groše
Matěj Hronův	1 kopa 13 grošů
Jan Malý	3 groše
Paseka	51 grošů
Černý	7 grošů
Slivová	6 grošů
Jakub Bečvář	47 grošů
Sokol	16 grošů
Jan Sejrkův	46 grošů
Vachač	43 grošů 3 denáry
Flaška	23 grošů
	1 kopa 1 groš 5
Jan Kabamův	denárů
Ondra Flašků	44 grošů
Celkem	13 kop 14 gr 1,5 d

Ve vsi zůstalo několik potomků usedlých, kteří byli zapsaní v urbáři. Jsou to Jíra starý rychtář, Mareš Vaňkův, Matěj Hronův, Paseka, Vachač, Flaška a Ondra Flaška. Většina z nich platila stále stejný úrok, ale Paseka platil o 11 grošů více než v urbáři, Jíra starý rychtář a Flaška méně. V rejstříku je vidět, že ve vsi byli opravdu dva Flaškové, v urbáři se to nedalo jednoznačně říct. Naopak Hron je tu zastoupen pouze jednou, tedy Matěj Hronův. Černý by mohl být potomkem Černého kováře, protože oba platili úrok 7 grošů. Další usedlí už jsou ve vsi noví, takže se tu po roce 1510 zakoupili či přiznili. Matěj Hronův platil ještě úrok 2 groše za 2 jitra a 3 groše za Kubcova podsedka. V úroku se zřejmě skrývají dávky za lány polností, podsedky, jitra, příměr a snad za slepice. Za jeden lán se pravděpodobně platil stále úrok 40 grošů. Je tu také zapsán farářský dvůr. Úrok z něj platili Flaška 10 grošů, Matěj Hronův 10 grošů, Tůma rychtář 10 grošů, Paseka 10 grošů a Jan Kabamův 40 grošů. Z bývalých držitelů zůstal jen Paseka, ale jednotlivé díly zůstaly stejně velké. Úrok z vesnice odvedli všichni, z farářské dědiny také kromě Tůmy rychtáře, který zaplatil z úroku ze vsi jen 39 grošů 2

¹¹⁷ *Rejstřík 1530*, pag. 6-7.

denáry, zbytek nezaplatil, protože zemřel. Z vesnice a farářského dvora byl vybrán úrok 12,5 kopy 26 grošů 2,5 denáru, nevybrala se 1 kopa 3 groše.¹¹⁸

Čelkovice

Čelkovice jsou dnes integrovanou součástí Tábora, leží na levém břehu Lužnice jižně od tábořské ostrožny. V nejstarším urbáři je zapsána suma úroku 4 kopy 2 groše. Podle urbáře ke vsi náležely stráně a lesy.¹¹⁹

Výběřčí rejstříky svatohavelský 1502 a svatojiřský 1503 obsahují výčet jmen usedlých, jejich pozemkovou výměru a rentu (viz Tabulka 12).

Tabulka 12. Výběřčí rejstřík svatohavelského úroku 1502¹²⁰

Čelkovice	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502
Chvístal	1 lán	24 grošů
Kolář	0,5 lánu	12 grošů
Čelkovský	1 lán	24 grošů
Pišnice	0,5 lánu	12 grošů
Vaniš	1 lán	24 grošů
Kryff	0,5 lánu	12 grošů
Staněk	0,5 lánu	12 grošů
Mašek	1/4 lánu	6 grošů
Víta	1/4 lánu	6 grošů
Palasek	1 lán	24 grošů
Pavel	0,5 lánu	12 grošů
Jan	1 lán	24 grošů
Průcha	1 lán	24 grošů
Kouba	1 lán	24 grošů
Martin Hora	3 jitra	3 groše
Havel z Maršova		34 grošů
Jíra z Doubí		2 groše
Mužík z Austrašic		2,5 groše
celkem	10 lánů 3 jitra	4 kopy 41,5 groše

Podle výběřčího rejstříku byl ve vsi vybírán z jednoho lánu úrok 24 grošů a z jednoho jitra 1 groš. Ve vsi bylo 15 usedlých, nepočítám mezi ně poslední tři jmenované, protože byli z jiných vsí. Ve výběřčím rejstříku svatojiřského úroku z roku 1503 je místo Jana zapsán Burian, jinak oba rejstříky uvádějí stejné údaje. U Havla z Maršova, Jíry z Doubí a Mužíka z Austrašic není zapsáno, za co platili úrok. U Jíry z Doubí a Mužíka z Austrašic se pravděpodobně jednalo o jitra. Ve vsi bylo obděláváno 10 lánů polí. Oba úroky byly

¹¹⁸ *Urbář panství a vesnic*, fol. 18r, 18v, 19r; *Rejstřík 1530*, pag. 6-7.

¹¹⁹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 2r.

¹²⁰ *Rejstřík 1502*, fol. 4r, 4v.

zaplacený od všech usedlých. Suma úroku činila 4 kop 21 grošů. Do sumy úroku z vesnice nebyly započítány úroky od Havla z Maršova, Jíry z Doubí a Mužíka z Austrašic.¹²¹

V urbáři se objevují téměř stejné záznamy jako ve výběřcích rejstřících, opět vkládám tabulku (viz Tabulka 13) se svatohavelským účtem. V předpisu svatohavelského úroku v urbáři je také seznam usedlých, jejich výměry a platy. Úrok z jednoho lánu je opět 24 grošů. Suma svatohavelského i svatojiřského úroku činila 4 kopy. Ke vsi patřily lesy Pintovka, Mlaka a Voršov se stráněmi a jitry ornými i lučnými.¹²²

Tabulka 13. Urbář: předpis svatohavelského úroku¹²³

Čelkovice	lánová výměra	svatohavelský úrok
Chvístal	1 lán	24 grošů
Kolář	0,5 lánu	12 grošů
Čelkovský	1 lán	24 grošů
Pišnice	0,5 lánu	12 grošů
Mašek	1/4 lánu	6 grošů
Vaniš	1 lán	24 grošů
Kryff	0,5 lánu	12 grošů
Staněk	0,5 lánu	12 grošů
Víta	1/4 lánu	6 grošů
Palasek	1 lán	24 grošů
Pavel	0,5 lánu	12 grošů
Průcha	1 lán	24 grošů
Kouba	1 lán	24 grošů
Jana a Diviš	1 lán	24 grošů
Celkem	10 lánů	4 kopy

V urbáři a rejstřících se opakuje skoro stejný případ, kdy na svatého Havla platil úrok Jan (1502) a Jan a Diviš (urbář), ale na svatého Jiří byl místo nich zapsán Burian. Je možné, že se jedná o majitele jednoho gruntu, kteří se dohodli, že dva budou platit svatohavelský úrok a třetí svatojiřský úrok. Ve vsi žilo 16 usedlých, když počítám i Buriana. V urbáři chybí Havel z Maršova, Mužík z Austrašic a Jíra z Doubí, zřejmě už tu své „pohledávky“ neměli. K dalším změnám už v urbáři nedošlo.

Ve výběřcím rejstříku z roku 1530 došlo k podstatným změnám, ubylo usedlých, ale lánová výměra zůstala stejná, když počítám se stejnou výší dávek z úroku jaká byla v urbáři. Podle rejstříku jsem sestavila tabulku (Tabulka 14).

Tabulka 14. Výběřcí rejstřík svatojiřského úroku 1530¹²⁴

¹²¹ *Rejstřík 1502*, fol. 4r, 4v; *Rejstřík 1503*, fol. 4r.

¹²² *Urbář panství a vesnic*, fol. 34v, 110v.

¹²³ *Urbář panství a vesnic*, fol. 34v.

¹²⁴ *Rejstřík 1530*, pag. 13.

Čelkovice	svatojiřský úrok 1530
Jan Zaluřský	1 kopa
Broř	36 grořů
Mach Vaniřův	36 grořů
Vaněk Zapryky	48 grořů
Jan Vranův	12 grořů
Jan Pavlův	24 grořů
Pavel Moravův	24 grořů
Celkem	6 kop

Ve vsi bylo jenom sedm usedlých. Z bývalých usedlých tu zůstal jen Jan Pavlův, zřejmě potomek Pavla, lze usoudit i podle stejného úroku, který platili. Za lán se určitě platilo 24 grořů, takže Jan Vranův by držel 0,5 lánu, Jan Pavlův a Pavel Moravův po 1 lánu, Broř a Mach Vaniřův po 1,5 lánu, Vaněk Zápryky 2 lány a Jan Zaluřský 2,5 lánu. Z Čelkovic byl dán úrok 3 kopy 24 grořů, neodvedlo se 36 grořů, i když měli všichni zapsáno, že úrok dali.¹²⁵

Náchod

Náchod je zapsán v pramenech pod názvem Záchod. Náchod je jedním z Táborských předměstí, leží severně od Tábora ve směru na Prahu. V nejstarším urbáři je pod Náchodem zapsáno pouze slovo suma.¹²⁶ Podrobné informace o Náchodě podávají až výběřcí rejstříky z let 1502-1503. Následující tabulka (Tabulka 15) obsahuje přepis svatohavelského úroku.

Tabulka 15. Výběřcí rejstřík svatohavelského úroku 1502¹²⁷

Náchod	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502	čtvrť pustá	louka	mlýn	ze zájezku	jitra
Suchan	1 lán	40 grořů					
Král	1 lán	56 grořů					
Mácha	0,5 lánu	28 grořů	14 grořů				
Pleva	5/4 lánu	59 grořů					
Pražák	0,5 lánu	28 grořů		4 groře			
Mikeř	0,5 lánu	28 grořů	14 grořů				
Prokop	1 lán	48 grořů					
Lebeda	5/4 lánu	50 grořů					1 groř
Brdář	¼ lánu	14 grořů					
Martin	¾ lánu	48,5 groře					
Zych					15 grořů		
Mlynář hořejší					21,5 grořů	5 grořů	
Celkem	8 lánů	6 kop 39,5 groře	28 grořů	4 groře	36,5 groře	5 grořů	1 groř

¹²⁵ *Rejstřík 1530*, pag. 13

¹²⁶ *Urbář panství a vesnic*, fol. 2r.

¹²⁷ *Rejstřík 1503*, fol. 4v.

Výběřčí rejstříky zaznamenávají jména usedlých, jejich výměru pozemků, úrok z polností, z pustého, z louky, ze dvou mlýnů, ze zájezku a z jitra. Ve vsi bylo 12 usedlých, kteří obdělávali 8 lánů polností. Úrok z jednoho lánu se pohyboval mezi 40-56 groši, za jedno jitro se platil 1 groš.¹²⁸ Rozdílné úroky za polnosti, mohou znamenat, že se neplatilo pouze za polnosti, ale i za další nemovitosti, např. les, rybník ad. Rejstříky to brzy přestávají rozlišovat a potom dochází ke splynutí několika dávek v jednu. Jednotlivé úroky z nemovitostí se obvykle objevují v urbářích či rejstřících, které byly pořízeny nedlouho po nákupu těchto nemovitostí.¹²⁹

Ve svatojiřském rejstříku je několik změn. Místo Lebedy je zapsána vdova, zřejmě vdova po Lebedovi, výměra polností a úrok zůstaly stejné. Martin platil ze $\frac{3}{4}$ lánu 49 grošů a mlynář za mlýn 22,5 groše. Při obou úrocích zaplatili všichni své dávky. Suma svatohavelského úroku podle písaře činila 7 kop 29 grošů a svatojiřského úroku 7 kop 27 grošů.¹³⁰ Po přepočítání mi vyšel svatohavelský úrok 7 kop 54 grošů a svatojiřský úrok 7 kop 55,5 groše.

Další údaje o Náchodě jsou zapsány v urbáři. Kromě obvyklých záznamů, které najdeme i ve výběřčích rejstřících, tu jsou také běžné platy.¹³¹ Ze zápisu svatohavelského úroku jsem udělala tabulku (Tabulka 16).

Tabulka 16. Urbář: předpis svatohavelského úroku.¹³²

Náchod	lánová		čtvrť pustá	louka	mlýn	ze zájezku	jitra
	výměra	svatohavelský úrok					
Suchan	1 lán	40 grošů					
Král	1 lán	56 grošů					
Mácha	0,5 lánu	28 grošů	14 grošů				
Pleva	5/4 lánu	59 grošů					
Pražák	0,5 lánu	28 grošů		4 groše			
Mikeš	0,5 lánu	28 grošů	14 grošů				
Prokop	1 lán	48 grošů					
Lebeda	5/4 lánu	50 grošů					1 groš
Brdař	$\frac{1}{4}$ lánu	14 grošů					
Martin	$\frac{3}{4}$ lánu	49 grošů					
Zych					15 grošů		
Mlynář horní					21,5 groše	5 grošů	
Celkem	8 lánů	6 kop 40 gr	28 grošů	4 groše	36,5 groše	5 grošů	1 groš

¹²⁸ Rejstřík 1502, fol. 4v; Rejstřík 1503, fol. 4v.

¹²⁹ A. MÍKA, *Poddaný lid v Čechách*, s. 229-233.

¹³⁰ Rejstřík 1502, fol. 4v; Rejstřík 1503, fol. 4v.

¹³¹ Běžné platy byly odváděny např. z pronajatých luk, z potoků, řek atd. Nebývá u nich uvedena žádná částka.

¹³² *Urbář panství a vesnic*, fol. 21v.

Ve vsi bylo stále dvanáct usedlých. Obdělávali 8 lánů polností. V urbáři je zapsáno ke vsi 19 lánů, takže 11 lánů polností zůstalo neobděláno. Z jednoho lánů se platil úrok 40-56 grošů. Ke vsi byly zapsány lesy i se stráněmi a kusy v Čekanických dědinách (polích) a Tismenický potok. Suma svatohavelského úroku činila 7 kop 20 grošů, scházely plat od Brdaře a Zykova mlýna. Suma svatojiřského úroku byla 7 kop 53,5 groše, ale opět scházelo z Brdařova 14 grošů a ze mlýna 15 grošů, v úroku jsou započteny i neodevzdané dávky. Místo vdovy je tu opět zapsán Lebeda, mohlo by se jednat o jejího syna nebo bylo jméno přepsáno podle starších rejstříků. Martin platil ze $\frac{3}{4}$ lánů 49 grošů jako na svatého Jiří 1503, naopak mlynář za mlýn 21,5 groše jako na svatého Havla 1502. K dalším změnám už nedošlo.¹³³

Ve výběrčím rejstříku z roku 1530 je zapsáno devět usedlých, jejich počet oproti urbáři poklesl. Pro názornost připojuji tabulku (Tabulka 17).

Tabulka 17. Výběrčí rejstřík svatojiřský z roku 1530¹³⁴

Náchod	svatojiřský úrok 1530
Bělouch	40 grošů
Petr Pleva	56 grošů
Jan rychtář	27 grošů
Říhová	54 grošů
Vaněk Pražákův	32 grošů
Vávra Prokopův	48 grošů
Martin Lebeda	51 grošů
Jan Naušek	48,5 groše
Matěj mlynář	21,5 groše
Celkem	6 kop 18 grošů

Ve vsi zůstalo několik potomků usedlých zapsaných v urbáři, jsou to Vaněk Pražákův, Vávra Prokopův a Martin Lebeda. U Vávry Prokopa a Martina Lebedy je stejný plat jako v urbáři, Vaněk Pražákův má úrok vyšší o 4 groše, než jeho předek v urbáři. Matěj mlynář hospodařil na mlýně Mlynáře hořejšího, není jisté, že je to jeho potomek, protože dochované prameny na to nedokáží odpovědět. Ostatní jména usedlých jsou ve vsi nová. Lze předpokládat, že úrok z lánů se opět pohyboval mezi 40-56 groši, protože Bělouch a Petr Pleva platili stejný úrok jako Suchan a Král z jednoho lánů. U rychtáře byly zapsány ještě další dávky *týž s lakavcovského 42 grošů a témuž schází 15 grošů*. Ze vsi byly dány 4 kopy 21 grošů 3 denáry 1 haléř úroku, nebyly vybrány 2,5 kopy 13 grošů 3 denáry 1 haléř, přestože

¹³³ *Urbář panství a vesnic*, fol. 21v, 105r.

¹³⁴ *Rejstřík 1530*, pag. 8.

u všech bylo napsáno d (dedit), jen Jan rychtář měl u svého úroku zapsáno deperit (zahynul), takže svůj úrok určitě nezaplatil.¹³⁵

Všechov

Všechov je integrovanou součástí Tábora, leží západně od Tábora ve směru na Písek. V nejstarším urbáři je zapsána suma úroku 2,5 kopy 17 grošů. Ke Všechovu náležely lesy a stráně prodejné.¹³⁶

O všechovských usedlých a jejich lánové výměře a úroku se dozvídáme až z výběrčích rejstříků. Opět připojuji tabulku svatohavelského úroku 1502 (Tabulka 18).

Tabulka 18. Výběrčí rejstřík svatohavelského úroku 1502¹³⁷

Všechov	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502	louka	podsedek
Uhlíř	1 lán	40 grošů		
Macháček	1 lán	40 grošů		
Vaječko	1 lán	40 grošů		7 grošů
Hnědý (Petr)	1 lán	40 grošů		
Hron Dražic			2,5 groše	
Celkem	4 lány	2 kopy 40 gr	2,5 groše	7 grošů

Ve vsi byli čtyři usedlí a obdělávali 4 lány polností. Za jeden lán se platil úrok 40 grošů. Hron z Dražic držel ve vsi jen louku, svůj grunt měl v Dražicích. Na svatého Jiří 1503 je místo Hnědého zapsán Petr, ale může se jednat o stále stejnou osobu, protože na svatého Havla mohl písař zapomenout napsat jeho křestní jméno nebo jde opravdu o dvě různé osoby. Celková suma svatohavelského úroku činila podle písaře 3 kopy 19 grošů 3 denáry 1 halěř a svatojiřského úroku 2 kopy 9 grošů 3 denáry (můj součet úroku vychází 2 kopy 49,5 groše).¹³⁸

Téměř totožné údaje o Náchodě poskytuje i urbář. Ve vsi byli 4 usedlí. Obdělávali 4 lány polností. Hron z Dražic držel ve vsi louku a platil z ní 2,5 groše při obou úrocích. Na místě Macháčka je zapsána Machová, pravděpodobně se jedná o jeho manželku. Ke vsi byly zapsány lesy, stráně a potok. Suma svatohavelského úroku je podle urbáře 2,5 kopy 20 grošů. Na svatého Jiří se platilo tolik jako na svatého Havla.¹³⁹

¹³⁵ *Rejstřík 1530*, pag. 8.

¹³⁶ *Urbář panství a vesnic*, fol. 2r.

¹³⁷ *Rejstřík 1502*, fol. 4v.

¹³⁸ *Rejstřík 1502*, fol. 4v; *Rejstřík 1503*, fol. 4v.

¹³⁹ *Urbář panství a vesni*, fol. 19v, 103v.

V výběřcím rejstříku z roku 1530 jsou zapsáni už jen tři usedlí a Matěj Hronův z Dražic, který držel ve vsi louku, jedná se pravděpodobně o potomka Hrona z Dražic.¹⁴⁰ Přikládám tabulku úročního rejstříku (Tabulka 19).

Tabulka 19. Výběřcím rejstřík svatojiřský 1530¹⁴¹

Všechov	svatojiřský úrok 1530
Jíra Uhlíř	40 grošů
Jan Vaječkův	1 kopa 27 grošů
Petr Rousek	40 grošů
Matěj Hronův	2,5 groše
Celkem	2 kopy 49,5 groše

Jíra Uhlíř a Jan Vaječkův jsou potomky Uhlíře respektive Vaječka, kteří byli zapsáni v urbáři. Petr Rousek je tu nový, zakoupil se buď po Machové nebo po Petrovi. Jan Vaječko jeden lán koupil od Machové nebo od Petra. Ve Všechově byly nadále obdělávány 4 lány polností, za jeden lán se platilo 40 grošů úroku. Svatojiřský úrok zaplatili všichni usedlí. Úrok činil 2,5 kopy 19 grošů 3 denáry 1 haléř.¹⁴²

Klokoty

Klokoty jsou jedním z Táborských předměstí, leží západně od Tábora ve směru na Písek na kopci nad Lužnicí, od Tábora je odděluje údolí Tismenického potoka. V nejstarším urbáři je pouze nadpis Klokoty, ale další zápis už tu není, takže první informace o Klokotech a jejich obyvatelích se nacházejí až ve výběřcích rejstřících. Ve vsi žilo 26 usedlých, kteří obdělávali 25,75 lánu a jedno jitro. Úrok z jednoho lánu činil 40 grošů. Podle svatohavelského úroku z roku 1502 jsem sestavila tabulku (Tabulka 20).

Tabulka 20. Výběřcí rejstřík svatohavelského úroku 1502¹⁴³

Klokoty	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502
Bornovec	1 lán	40 grošů
Šafář	¾ lánu	30 grošů
Bitovec	1 lán	40 grošů
Ondra Pechův	1 lán	40 grošů
Jíra Matoušův	5/4 lánu	50 grošů
Němý	0,5 lánu	20 grošů
Mach Teskův	1 lán	40 grošů
Jíra Měšický	1 lán	40 grošů

¹⁴⁰ *Rejstřík 1530*, pag. 7.

¹⁴¹ *Rejstřík 1530*, pag. 7.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ *Rejstřík 1502*, fol. 4v, 5r.

Ženišek	¾ lánu	30 grošů
Mach	1 lán	40 grošů
Jan Duškův	1 lán	40 grošů
Vondra Holata	1 lán	40 grošů
Rafant	7/4 lánu	70 grošů
Měchura	1 lán	40 grošů
Matušek	1 lán	40 grošů
Mikeš	1,5 lánu	1 kopa
Sajrek	2 lány	80 grošů
Petr	0,5 lánu	20 grošů
Kůrek	5/4 lánu	50 grošů
Zdeněk	1,5 lánu	1 kopa
	¾ lánu + 1	
Moravek	jitro	31 grošů
Hubka	5/4 lánu	50 grošů
Šimon	1 lán	40 grošů
Jíra	1 lán	40 grošů
Celkem	25 ¾ lánu 1 jit.	17 kop 11 grošů

V rejstříku svatojiřského úroku z roku 1503 má Šafář zapsáno 5/4 lánu a z nich úrok 50 grošů, takže si zakoupil půl lánu v době mezi svatým Havlem 1502 a svatým Jiřím 1503. Vondra Holata je na svatého Havla zapsán jako Holata a na svatého Jiří jako Vondra, v urbáři je opět napsán zase jako Holata, myslím si, že na svatého Jiří zapomněli připsat k Vondrovi jeho příjmení.¹⁴⁴ Ve vsi platilo několik usedlých za podsedky a Jíra Matoušů ještě za pokrčemné (viz Tabulka 21).¹⁴⁵

Tabulka 21. Úrok z podsedků a pokrčemného¹⁴⁶

Klokoty	podsedci	pokrčemné
Jíra Matoušův	10 grošů	5 grošů
Petr	4 groše	
Uzdař	3 groše	
Ženišek	2 groše	
Král	2,5 groše	
Celkem	21,5 gr	5 grošů

Na svatého Jiří chybělo u Jíry příjmení Matoušův, na svatého Havla a v urbáři byl zapsán jako Jíra Matoušův, takže stejný případ jako s Vondrou Holatou. Mikeš Kůrek byl na svatého Havla zapsán jako Kůrek, na svatého Jiří jako Mikeš Kůrek, písař asi zapomněl zapsat Kůrkovo křestní jméno Mikuláš, v urbáři je opět uveden jen Kůrek. Na svatého Jiří

¹⁴⁴ *Rejstřík 1503*, fol. 4v, 5r.

¹⁴⁵ Pokrčené byl plat z krčmy.

¹⁴⁶ *Rejstřík 1502*, fol. 5r; *Urbář paství a vesnic*, fol. 21r.

bylo ke vsi zapsáno o půl lánu polností více než na svatého Havla, lánové výměry se zřejmě lišily o půl lán, který si koupil Šafář

Úroční dávky zaplatili všichni usedlí. Celková suma úroku činila na svatého Havla 14 kop 28 grošů a na svatého Jiří 13 kop 31 grošů.¹⁴⁷ Mě vyšel svatohavelský úrok 17 kop 37,5 groše a svatojiřský úrok 17 kop 57,5 groše. Částky se liší o úrok z půl lánu, který si přikoupil Šafář.

V urbáři je zaznamenáno 27 jmen usedlých. Úrok z jednoho lánu byl 40 grošů. Suma lánů ve vsi byla 25,75 lánu a jedno jitro. Úrok za podsedky a pokrčmenné ani osoby, které úrok platily, se nezměnily.¹⁴⁸ K zápisu svatohavelského úroku viz Tabulka 22.

Tabulka 22. Urbář: předpis svatohavelského úroku¹⁴⁹

Klokoty	lánová výměra	svatohavelský úrok
Bornovec	1 lán	40 grošů
Šimon	1 lán	40 grošů
Šafář	5/4 lánu	50 grošů
Bítovec	1 lán	40 grošů
Ondra		
Pechův	1 lán	40 grošů
Jíra		
Mathušův	5/4 lánu	50 grošů
Němý	0,5 lánu	20 grošů
Teska	1 lán	40 grošů
Jíra Příbec	1 lán	40 grošů
Ženišek	¾ lánu	30 grošů
Mach	1 lán	40 grošů
Jan Duškův	1 lán	40 grošů
Holata	1 lán	40 grošů
Raphant	7/4 lánu	70 grošů
Měchura	1 lán	40 grošů
Mathušek	1 lán	40 grošů
Mikeš	1,5 lánu	1 kopa
Sajrek	2 lán	80 grošů
Petr	0,5 lánu	20 grošů
Jan syn jeho	1 lán	40 grošů
Kůrek	¼ lánu	10 grošů
Zdeněk	1 lán	40 grošů
	¾ lánu + 1	
Moravek	jitro	31 grošů
Hubka	5/4 lánu	50 grošů
Jíra	1 lán	40 grošů
Celkem	25 ¾ lánu	17 kop 11 grošů

V urbáři došlo k několika změnám oproti výběřím rejstříkům. Přibyl jeden usedlý, Jan syn Petra. Místo Macha Teskova je tu zapsán pouze Teska, buď se jedná stále o jednu

¹⁴⁷ *Rejstřík 1502*, fol. 4v, 5r; *Rejstřík 1503*, fol. 4v, 5r.

¹⁴⁸ *Urbář panství a vesnic*, fol. 20v.

¹⁴⁹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 20v.

osobu, nebo se může jednat o Machova příbuzného, nejspíše syna. Místo Jíry Měšického je tu Jíra Příbec, Jíra Měšický asi svůj grunt prodal, nebo změnil přídomek, lánová výměra a úroční dávka zůstala nezměněna. Kůrek měl ještě na svatého Jiří 1503 5/4 lánu polností, v urbáři už má jen 1/4 lánu, zřejmě lán prodal Janovi, Petrovu synovi. U Zdeňka se opakuje stejná situace, držel 1,5 lánu a v urbáři už měl pouze lán, takže půl lánu prodal. K dalším změnám už v urbáři nedošlo. Suma úroku činila 17 kop 11 grošů a suma podsedků a pokrčeného byla 19,5 groše. Svatojiřský úrok byl 17,5 kopy 5,5 groše.¹⁵⁰

Ve výběřcím rejstříku svatojiřském z roku 1530 je zapsáno 27 usedlých, takže jejich počet se ve srovnání s urbářem nezměnil, ale došlo k výměně značného počtu usedlých za nové. Z úročního rejstříku jsem sestavila tabulku (Tabulka 23)

Tabulka 23. Výběřcí rejstřík svatojiřský 1530¹⁵¹

Klokoty	svatojiřský úrok 1530
Jan Bornovců	40 grošů
Jan Šimonův	40 grošů
Vácha	30 grošů
Marek Bítovec	40 grošů
Ondra Pechův	40 grošů
Misař	40 grošů
Jíra Votava	30 grošů
Říha	43 grošů
Kouba Rafantův	40 grošů
Mareš Ženíšek	33 grošů
Mach Kočík	40 grošů
Vaněk Vranohnězd	40 grošů
Ondra Provazník	20 grošů
Rafantová	1 kopa
Jan Voctík	1 kopa
Kalibor	40 grošů
Mikeš Naučil	40 grošů
Daremný	1 kopa 10 grošů
Peňa	1 kopa
Martin Vránův	50 grošů
Šimon Krkavec	40 grošů
Hubka	50 grošů
Jakub Šafrata	30 grošů
Král	2,5 groše
Jan Mlsek	3 groše
Machová	4 groše
Havel	10 grošů
Celkem	16 kop 35,5 groše

¹⁵⁰ *Rejstřík 1502*, fol. 4v, 5r; *Rejstřík 1503*, fol. 4v, 5r; *Urbář panství a vesnic*, fol. 20v, 21r, 103v.

¹⁵¹ *Rejstřík 1530*, pag. 7-8.

Objevují se tu potomci některých usedlých, Jan Bornovec, Jan Šimonův, Marek Bítovec, Ondra Pechův, Kouba Rafant a Rafantová, Mareš Ženíšek, Hubka a Král. Jan Bornovec, Jan Šimonův, Marek Bítovec, Ondra Pechův, Mareš Ženíšek (má plat o 3 groše vyšší než Ženíšek), Hubka a Král mají stále stejné platy jako jejich předci. Plat Rafantové a Kouby Rafanta se neshoduje s platem Rafanta, jeden z Rafantových si zřejmě nechal původní grunt a druhý se zakoupil po někom jiném. Zbylí usedlí jsou ve vsi noví. Jíra Votava platil ještě úrok za půl lánu 20 grošů. Říha platil úrok 43 grošů z jiter a pokrčemného a ještě z druhého sídla 40 grošů. Peňa dával svůj úrok ze dvou sídel. Z lánu se stále dával úrok 40 grošů. Plat dali téměř všichni kromě Jana Bornovce, Jana Šimonova, jenž odevzdal ze svého úroku 10 grošů 4 denáry, Kouby Rafanta a Jana Voctíka, který zemřel, ale ještě předtím dal 50 grošů ze svého úroku. Ze vsi byl dán úrok 15 kop 55 grošů 3 denáry 1 halěř, nebylo vybráno 1,5 kopy.¹⁵²

Mlýnové pod Klokoty

Pod Klokoty na řece Lužnici stály čtyři mlýny, z nich se odváděl při každém úroce peněžní plat. V nejstarším urbáři je zapsána jen suma z mlýnů pod Klokoty a z řek 2 kopy 17 grošů 5 halěřů.¹⁵³ Mlýny jsou zapsány ve výběřcích rejstřících z let 1502-1503 a 1530 a v urbáři. Ve všech písemnostech drží mlýny stejné osoby či rodiny. Stružský platil za mlýn 35 grošů při obou úrocích, Janek Malý 33 grošů 5 denárů a v urbáři v zápisu svatohavelského úroku ještě 1 groš za jedno jitro (v zápise svatojiřského úroku a v rejstříku z roku 1530 je plat za mlýn a jitro sečten), Žába 15 grošů a Vrbický 33,5 groše za mlýn, z pustého 40 grošů (na svatého Jiří 1503, 1530 a v urbáři svatojiřského úroku 20 grošů) a v urbáři měl zapsán ještě plat z farářské dědiny v Dražicích, jednu slepici a přeškrtnutý plat 1 groš za jedno jitro a za rybí obrok, který měl platit každý pátek 8 denárů, tedy 20 grošů na svatého Havla i na svatého Jiří. V rejstříku z roku 1530 je místo Žáby napsaná Žabová.¹⁵⁴ Další platy se z mlýnů neodváděly. U Stružského, Vrbického¹⁵⁵ a Žáby¹⁵⁶ se jedná také o jména mlýnů nejen osob. V urbáři je zapsána suma úroku svatohavelského 2,5 kopy 9 grošů 3 halěře a svatojiřského úroku 2 kopy 19 grošů 3 halěře. U obou sumářů je psáno, že se ze Žabova neplatí, na svatého Jiří 1530 také schází plat od Žabové, takže celková suma vybraného úroku byla 2 kopy 4

¹⁵² *Rejstřík 1530*, pag. 7-8.

¹⁵³ *Urbář panství a vesnic*, fol. 1v.

¹⁵⁴ *Rejstřík 1502*, fol. 5r; *Rejstřík 1503*, fol. 5r; *Urbář panství a vesnic*, fol. 21r; *Rejstřík 1530*, pag. 8.

¹⁵⁵ „*Smlouva dobrovolná Vrbického Jiříka mlynáře z Vrbice ...*“ (1544) Srov. *Knihy trhová*, fol. 50r.

¹⁵⁶ „*Tůma mlynář z Žabovského mlýna ...*“ (1543) Srov. *Knihy trhová*, fol. 39v.

groše 1,5 denáru.¹⁵⁷ Vrbický mlynář se objevil už v zápisech k Dražicím, neboť měl dávat o Vánocích jednu slepici z farářské dědiny.¹⁵⁸

Zahrádka

Zahrádka je integrovanou součástí Tábora, leží západně od Tábora směrem na Písek. V nejstarším urbáři je zapsána suma úroku 4 kopy 1 groš. Ze vsi se dával osep ovsa z lánu po dvou džberech přiběnické míry. Ke vsi náležel nájemný les Ohrazenice a v něm byla jitra.¹⁵⁹

Jména usedlých a jejich lánové výměry jsou zaznamenány až ve výběřcích rejstřících. Ve vsi bylo pět usedlých, kteří obdělávali 5 lánů a 2 jitra. Za jeden lán se platil úrok přes 40 grošů (42-47 grošů). Podle daných údajů nelze určit jednotnou výši úroku za jeden lán.¹⁶⁰ Podle svatohavelského úroku jsem sestavila tabulku (Tabulka 24).

Tabulka 24. Výběřcí rejstřík svatohavelského úroku 1502¹⁶¹

Zahrádka	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502
Petr	3/4 lánu	34 grošů
Ondráček	3/4 lánu + 1,5 čtvrti lesa	47 grošů
Václav	1 lán	47 grošů
Samec	7/4 lánu + 2 jitra	74 grošů
Vavera	3/4 lánu	32 grošů + 10 grošů za les
celkem	4 lány + 1,5 čtvrti lesa	4 kopy 4 groše

Na svatého Havla byl zapsán Samec, na svatého Jiří byl na jeho místě Toníček, v urbáři je opět Samec, zdá se, že se jedná o jednu osobu. Všichni usedlí odevzdali své dávky při obou úrocích. Suma svatohavelského úroku byla 4 kopy 20 grošů a svatojiřského 4 kopy 3groše.¹⁶² Po přepočtu mi oba úroky vyšly 4 kopy 4 groše.

V urbáři nedošlo k výrazným změnám. Místo Ondráčka tu byl zapsán Jíra, který opět držel 3/4 lánů a 1,5 čtvrti lesa a odváděl z toho 47 grošů úroku. Vavera platil kromě úroku z polností a lesa ještě 5 denárů za rybníček, kterým zatopil panské břehy. V urbáři je ke vsi zapsáno 10 lánů polností, ale usedlí obdělávali jen 5 lánů. Suma úroku činila 4 kopy 4 groše 5 denárů. Stejně jako u Dražic tu nejsou zapsány dávky ovsa, neboť byly zapsány

¹⁵⁷ *Urbář panství a vesnic*, fol. 21r, 105r; *Rejstřík 1530*, pag. 8.

¹⁵⁸ *Urbář panství a vesnic*, fol. 3r, 19r.

¹⁵⁹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 2v.

¹⁶⁰ *Rejstřík 1502*, fol. 5r; *Rejstřík 1503*, fol. 5r.

¹⁶¹ *Rejstřík 1502*, fol. 5r.

¹⁶² *Rejstřík 1502*, fol. 5r; *Rejstřík 1503*, fol. 5r.

při desátečném ospu. Ke vsi pořád patřil nájemný les. V předpisu svatohavelského úroku bylo zapsáno, že se platí totéž jako při svatém Havlu.¹⁶³

V rejstříku svatojiřského úroku z roku 1530 jsou zapsáni už jen tři usedlí, Mareš Petrův, Pavel Kroupa a Samec. Mareš Petrův a Samec budou určitě potomci Petra respektive Samce. Pavel Kroupa se tu někdy po roce 1510 zakoupil nebo se do vsi přizemil.

Tabulka 25. Výběrčí rejstřík svatojiřského úroku 1530¹⁶⁴

Zahrádka	sv. Jiří 1530
Mareš Petrův	1 kopa 16 grošů
Pavel Kroupa	1 kopa 34 grošů
Samec	1 kopa 4 groše 5 denárů
Celkem	3 kopy 54 grošů 5d

Pavel Kroupa a Samec mají před jménem napsáno d (dedit), Mareš Petrův nikoliv. U Samce bylo ještě zapsáno: *týž jemu schází 10 grošů. Ze vsi byl vybrán úrok 1 kopa 4 groše 5 denárů, neodvedlo se 2,5 kopy 20 grošů, takže ani Petr Kroupa či Samec neodvedli celý úrok.*¹⁶⁵

Strkov

Strkov je součástí Plané nad Lužnicí, nachází se mezi Strkovským rybníkem, Košickým rybníkem a rybníkem Hejtman. Leží jižně od Tábora směrem na České Budějovice. V nejstarším urbáři je ke vsi zapsáno 10,5 lánů polností. Z lánů, dvora, kusu při rybníce, pastviště a dvou podsedků se platil úrok 5 kop 59 grošů 3 denáry. Na svatého Jiří se platilo z každého lánů o 1 groš méně. Ke vsi patřily ještě jitra, která drželi Jíra z Doubí, Mužík z Austrašic a Míka ze Strkova. Jíra držel jedno jitro a platil za něj 2 groše. Mužík měl 2,5 jitra a odváděl z něj úrok 2,5 groše. Míka držel jedno jitro, ale úrok z něj mu nebyl vyměřen.¹⁶⁶

Ve výběrčích rejstřících jsou zapsáni všichni usedlí, jejich lánové výměry a úrok z nich. Podle svatohavelského úroku jsem sestavila tabulku (Tabulka 26).

Tabulka 26. Výběrčí rejstřík svatohavelského úroku 1502¹⁶⁷

Strkov	lánová	svatohavelský úrok	podsedeck
---------------	--------	--------------------	-----------

¹⁶³ *Urbář panství a vesnic*, fol. 20r, 103v.

¹⁶⁴ *Úroční rejstřík z roku 1530*, pag. 7.

¹⁶⁵ *Úroční rejstřík 1530*, pag. 7.

¹⁶⁶ *Urbář panství a vesnic*, fol. 5r.

¹⁶⁷ *Rejstřík stálých platů k obci*, fol. 3r.

	výměra	1502	
Slanka	1,5 lánu	40 grošů	
Rann starý			8 grošů
Zidome	1 lán	27 grošů	
Šmíd	1,5 lánu	40 grošů	
Pišťek	0,5 lánu	13,5 groše	
Trč	5/4 lánu	32,5 groše 3 halěře	
Hostomský	3/4 lánu	20 grošů	
Jakub	1,5 lánu	40 grošů	
Míka	1 lán	27 grošů	
Hostoms Jan	1,5 lánu	40 grošů	
Škřemen			8 grošů
Celkem	10,5 lánu	4 kopy 40 gr 3 halěře	16 grošů

Ve vsi žilo 11 usedlých. Obdělávali 10,5 lánu polností. Úrok za jeden lán činil 27 grošů. Rann starý a Škřemen platili pouze úrok za podsedky. Ve vsi byl také dvůr, který drželi Míka, Hostomský, Šmíd a Pišťek. Míka, Hostomský a Pišťek platili ze dvora každý po 6 groších 2 denárech a Šmíd 33 grošů 8 denárů. Celková hodnota úroku ze dvora byla 1 kopa. Na svatého Jiří platili Zidome a Míka za lán jen 26 grošů a Pišťek za 0,5 lánu 13 grošů. Na svatého Jiří se platilo z lánu o 1 groš méně a z 0,5 lánu o 0,5 groše méně než na svatého Havla, což bylo zapsáno už v nejstarším urbáři. Jiné platy už se ve vsi nezměnily. Hostoms Jan byl na svatého Jiří zapsán jen jako Jan.¹⁶⁸ Při obou úrocích zaplatili všichni své dávky, kromě Míky na svatého Havla. Suma svatohavelského úroku činila 5 kop 8 grošů 3 halěře a svatohavelského 5 kop 13 grošů 5 denárů.¹⁶⁹ Po přepočítání mi vyšel svatohavelský úrok 5 kop 56 grošů 3 halěře a svatojiřský úrok 5 kop 53,5 groše 3 halěře.

V urbáři jsou zapsány kromě jmen usedlých, jejich lánových výměr, úroku z nich a z podsedků ještě další dávky jako slepice, robota a další. Panský dvůr drželi Šmíd, Vrhel, Hostomský a Míka a platili z něj 1 kopy úroku. Ke vsi byl zapsán potok nad rybníkem i pod rybníkem a lesy Kuří hůrky, Lužic a Borový les. Z každého lánu se mělo šest dní robotovat. Suma robotních dní činila 63 dní. Jitra patřící ke vsi drželi Jíra z Doubí, Mužík z Austrašic, Strakáč, Míka ze Strkova a Krach z Plané. U Jíry z Doubí, Mužíka z Austrašic a Míky ze Strkova je zapsáno to samé, co bylo v nejstarším urbáři. Strakáč držel jedno jitro a platil za něj 1 groš. Krach z Plané měl 5 jiter a odváděl z nich 5 grošů úroku. Suma z jiter činila 10 grošů 3 denáry 1 halíř.¹⁷⁰ Jíra z Doubí a Mužík z Austrašic drželi také jitra v Čelkovicích. Podle předpisu svatohavelského úroku jsem zpracovala tabulku (Tabulka 27) i s dávkami slepic.

¹⁶⁸ *Rejstřík 1503*, fol. 3r.

¹⁶⁹ *Rejstřík 1502*, fol. 3r; *Rejstřík 1503*, fol. 3r.

¹⁷⁰ *Urbář panství a vesnic*, fol. 30r, 30v, 31r.

Tabulka 27. Urbář: předpis svatohavelského úroku¹⁷¹

Strkov	lánová výměra	svatohavelský úrok	slepice	podsedek	sv. Jiří
Slanka	1,5 lánu	40 grošů		6	
Rann starý			1	8 grošů	
Vrhel	1 lán	27 grošů	4		26 grošů
Šmíd	1,5 lánu	40 grošů	6		
Pištěk	0,5 lánu	13,5 lánu	2		13 grošů
Trč	5/4 lánu	32,5 grošů 3 haléře	5		
Hostomský	3/4 lánu	20 grošů	3		
Kouba	1,5 lánu	40 grošů	6		
Míka	1 lán	27 grošů	4		26 grošů
Jan Paták	1,5 lánu	40 grošů	6		
Škřemen			1	8 grošů	
Celkem	10,5 lánu	4 kopy 40 gr 3 haléře	44	16 grošů	1 k 5 gr

Svatojiřský úrok z vesnice a jiter je v urbáři rovněž rozepsán. V předpisu jiter se nic nezměnilo, ve vesnici k několika změnám došlo. Změny jsou zapsány v posledním sloupci tabulky. Opět se potvrzuje, že na svatého Jiří se platilo o 1 groš z lánu a o 0,5 groše z 0,5 lánu méně než na svatého Havla. Ve vesnici zůstalo 11 usedlých. Celková výměra polností byla 10,5 lánu. Ve vesnici se objevili tři noví usedlí, Vrhel, Kouba a Jan Paták. Podle stejných lánových výměr a úroků z nich je možné soudit, že se zakoupili po bývalých usedlých, Zidome, Jakobovi a Hostomsovi Janovi. Panský dvůr byl v držení stejných osob, ale přidal se k nim ještě nově usedlý Vrhel. Suma svatohavelského úroku z vesnice činila 4 kopy 56 grošů 4 denáry a svatojiřského úroku 4 kopy 53 grošů 3 denáry.¹⁷² Na konci urbáře jsou zapsány prodejné louky k několika vesnicím na panství, mezi nimi i louky patřící ke Strkovu. Suma platu ze Strkovských luk byla 11,5 kopy 9 grošů.

Tabulka 28. Strovské louky

Jméno	plat
Michal ze Zhoře	50 grošů
Matěj z Austrašic	35 grošů
Jan odtud	26 grošů
Tomáš rybář	4 groše
Mareš z Doubí	35 grošů
Kouba z Strkova	10 grošů
Suchý z Košic	16 grošů
Hrzek	30 grošů
Tourek	32 grošů
Machon	58 grošů
Zidome	7 grošů
Vamous Paseka	36 grošů

¹⁷¹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 30r, 30v.

¹⁷² *Urbář panství a vesnic*, fol. 30r, 30v, 31r, 108r.

Pešek	26 grošů
Vavák Skřivancův za Kouty	20 grošů
Vavák Skřivanův s farářské	6 grošů
Skřivanec	1 kopa 4 groše
Pištěk	28 grošů
Jelen	40 grošů
Budek	40 grošů
Rann na rybníku	42 grošů
Hrdajšek	34 grošů
Jan Dudův	30 grošů
Vavák Slepý	15 grošů
Míka s Prchalem	15 grošů

Z tabulky je patrné, že Strkovské louky nadrželi jen Strkovští usedlí, ale také usedlí z okolních vesnic. Urbář podává kompletní obraz vesnice Strkov, neboť je v něm uvedeno všechno, co bylo ke vsi zapsáno. Svatojiřský úrok z roku 1530 zaznamenal jména usedlých, jejich úrok a plat ze dvora u některých usedlých (viz Tabulka 29).

Tabulka 29. Výběrčí rejstřík svatojiřského úroku 1530¹⁷³

Strkov	svatojiřský úrok 1530	z dvora
Jan mlynář	40 grošů	
Jan Novák	34 grošů	13 grošů 3 denáry
Vaněk Vítů	8 grošů s pustotiny	20 grošů
Vávra Netáhlo	13 grošů	13 grošů 3 denáry
Vávra Hluchý	32 grošů 5 denárů	
Jakub Král	20 grošů	6 grošů 5 denárů
Jíra Sladký	40 grošů	
Barton	26 grošů	6 grošů 6 denárů
Sladek	40 grošů	
Celkem	4 kopy 13 grošů 5 denárů	1 kopa 3 denáry

V rejstříku se neobjevuje ani jeden usedlý, který by figuroval v urbáři. Došlo k úplné proměně usedlých ve vsi, buď se tu zakoupili, nebo se sem přištenili. Strkovský panský dvůr zůstal rozdělen na několik dílů, které drželi místní, opět se jedná o pět osob jako v urbáři a platili za něj 1 kopy grošů úroku. Vaněk Vítů platil ještě 40 grošů, ale není zapsáno, za co je platil. Podle svatojiřského úroku by se dalo odvodit, jakou měli jmenovaní lánovou výměru. Jan mlynář, Jíra Sladký a Sladek zřejmě drželi po 1,5 lánu, Vávra Hluchý 5/4 lánu, Barton 1 lán, Jakub Král 3/4 lánu, Vávra Netáhlo 0,5 lánu, Jan Novák možná 5/4 lánu. Jan Novák, Jakub Král a Jíra Sladký nezaplatili svatojiřský úrok. Ze vsi byl odveden plat 3 kopy 27 grošů 1

¹⁷³ *Rejstřík 1530*, pag. 11.

denár, nebyly zaplacený 2 kopy 27 grošů.¹⁷⁴ Ke Strkovu stále patřila i jitra. V tabulce (Tabulce 30) jsou uvedeni držitelé jiter a platy z nich.

Tabulka 30. Držitelé a platy ze Strkovských jiter¹⁷⁵

jméno	plat
Plánští kostelníci	1,5 groše
Tomek z Roudného	10 grošů
Mužík	2,5 groše
Valda	2 groše
Tourek	2 groše
Havel	4 groše
Tomášek	5 grošů
Celkem	27 grošů

Tomek z Roudného, Mužík a Valda úrok za jitra neodevzdali. Z jiter se vybral úrok 12,5 groše, 14,5 groše nebylo odevzdáno. Mužík, Valda, Tourek, Havel a Tomášek byli z Auštrašic (Úštrašice u Plané nad Lužnicí).¹⁷⁶ Mužík z Auštrašic byl jako držitel 2,5 jiter ve Strkově uveden už v nejstarším urbáři, tady se jedná určitě o jeho potomka. Je to jediné jméno zapsané u Strkova, které se objevuje ve všech zachovaných pramenech, s nimiž jsem pracovala.

Počet usedlých se ve všech vsích mezi lety 1502-1530 změnil. Nejvíce usedlých bylo v Klokotech 26-27, nejméně v Zahrádce 3-5 a ve Všechnově 3-4. K největšímu poklesu usedlých došlo v Čelkovicích, z 16 na 7. V dalších vsích kolísal počet usedlých mezi 10-19 usedlými. Ve dvou vsích počet usedlých vzrostl a v dalších pěti poklesl. V několika vesnicích se objevili mezi držiteli také ženy, např. Rafantová, Říhová a Machová.

Nejvíce lánových polností bylo připsáno ke Klokotům (25,75 lánu) a nejméně ke Všechnovu jen (4 lány). V dalších vesnicích se počet zapsaných lánů ke vsi pohyboval mezi 5-15 lány. Usedlí drželi nejčastěji polnosti o výměrách $\frac{3}{4}$ - 1,5 lánu. Nejvíce polností držel Jan Zalužský – 2,5 lánu. Nejvyšší úrok za jeden lán byl v Náchodě, usedlí za něj platili 40-56 grošů. Nejnižší úrok za jeden lán byl v Čelákovcích, usedlí za něj dávali 24 grošů. V Zahrádce se platilo za jeden lán 42-47 grošů, v Klokotech, Dražicích a ve Všechnově po 40 groších. Pouze ve Strkově se platily při úročních termínech jiné dávky, na svatého Havla dávali 27 grošů a na svatého Jiří 26 grošů. Pět vsí, kde se platilo po 40 groších a více za jeden

¹⁷⁴ *Rejstřík 1530*, pag. 11.

¹⁷⁵ *Rejstřík 1530*, pag. 11.

¹⁷⁶ *Rejstřík 1530*, pag. 11.

lán, se nachází v nejúrodnější oblasti u Tábora. Čelákovice jsou v kopcovitém terénu, proto tu byl úrok nižší. Také ve Strkově mohly přírodní podmínky sehrát roli při určení dávek z jednoho lánu. Dávky zůstaly mezi lety 1502-1510 stejně vysoké.

Ve všech vsích se odváděly úroční dávky ve formě peněz. Usedlí platili za lánové polnosti, za jitra, za podsedky, mlynáři za mlýny, za dvůr, za pokrčemné, za louky, za příměr a za nivy. Naturální dávky se odváděly jen ze tří vsí. V Dražicích a Zahrádce odváděli na církevním desátku džbery ovsa. V Dražicích a ve Strkově dávali slepice, v Dražicích za ně mohli zaplatit, jedna slepice se počítala po 3 groších. Robotovalo se pouze ve Strkově, z každého lánu po šesti dnech, celkem 63 dní.

Úroční dávky odváděné z vesnic se držely v letech 1502-1530 přibližně stejné výši i tam, kde ubylo usedlých, tam si pravděpodobně usedlí rozdělili opuštěná pole mezi sebou.

4.3 Panství Kozí Hrádek

Panství Kozí Hrádek bylo fakticky ovládáno táborskou obcí od roku 1420, kdy bylo celé panství obsazeno. Před 13. červencem 1448 táborští odkoupili panství od Jana z Kozího. Panství se skládalo z hradu Kozí Hrádek, vesnic Turovec a Lhoty za rybníkem Kozským (Zárybničná Lhota) a pustých vesnic Lipí a Kravín. Součástí Táborského panství bylo bývalé panství Kozí Hrádek až do roku 1547. Roku 1561 se k Táborskému panství dědičně vrátil Kozí Hrádek, ves Lhota za rybníkem a pustá ves Kravín. Roku 1593 prodal Petr Vok z Rožmberka Táboru vesnici Turovec.¹⁷⁷ Z panství Kozí Hrádek budu zpracovávat pouze vesnice Turovec a Zárybničnou Lhotu, protože o pustých vsích Lipí a Kravíně a o dvoře, který patřil ke Kozímu Hrádku, se píše jen v urbáři.

Zárybničná Lhota

Zárybničná Lhota leží východně od Tábora směrem na Chýnov, u Knížecího rybníka. Ve všech pramenech je zapsána jako Lhota za rybníkem (Koňským). V nejstarším urbáři jsou zapsáni usedlí, jejich lánové výměry a úroky z nich. Je to jediný případ v nejstarším urbáři, kde byli vypsaní usedlí a jejich dávky. Vkládám tabulku (Tabulka 31) nejstaršího urbáře.

Tabulka 31. Nejstarší urbář: Lhota za rybníkem¹⁷⁸

¹⁷⁷ Srov. F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 8, 79; F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 595; F. ŠMAHEL, *Základy města*, s. 109.

¹⁷⁸ *Urbář panství a vesnic*, fol. 8v.

Lhota za rybníkem	lánová výměra	úrok 1469-1486
Hladič	1 lán 9 jiter	28 grošů 2 denáry
týž	0,5 lánu pustého	15 grošů
Filip	3/4 lánu	23 grošů
Peškan	0,5 lánu	15 grošů
týž	1,5 jitra	1,5 groše
Hereš	0,5 lánu	15 grošů
Trpec	3/4 lánu	23 grošů
Jirsa	1 lán	30 grošů
týž	1/4 lánu	23 grošů
týž	1/4 lánu	7,5 groše
Vít	0,5 lánu	15 grošů
Vavrovského	0,5 lánu	15 grošů
Tlaušt	1 lán	30 grošů
Celkem	7,5 lánu 10,5 jitra	4 kopy 1 groš 2 d

Ke vsi byla zapsána ještě obecní jitra, za která se platil úrok 4 groše. Suma peněžitého úroku činila 4 kopy 3 groše 6,5 denáru. Ve vsi bylo devět usedlých. Každý hospodář ze vsi měl platit 2 groše pastevních peněz, suma z toho byla 24 grošů. Ke vsi bylo zapsáno 8 lánů polností, ale usedlí obdělávali jen 7,5 lánu a 10,5 jitra. Z jednoho lánu se platil úrok 30 grošů. Z každého lánu měli dávat osm ženců, jeden ženec se počítal po 1 groši, robotovat mělo 64 ženců. Z každého lánu měli poslat čtyři senoseky, jeden senosek se počítal po 2 groších, celkem mělo robotovat 32 senoseků. Není tu jasně zapsáno, zda usedlí dostávali za robotu zapláceno nebo se mohli z roboty vykoupit. Možné jsou oba případy, ale s jistotou nemůžu říci, jak to s robotou ve vesnici skutečně bylo. Ze vsi mělo být odevzdáno sedm slepic, jedna slepice se počítala po 0,5 groši. Mlýniště pod velikou hrází bylo pusté. Ze vsi mělo být dáno desátku 40 džberů žita a 40 džberů ovsa.¹⁷⁹

Výběrčí rejstříky z let 1502-1503 zaznamenávají pouze jména usedlých, jejich lánovou výměru a peněžní úrok z polností. Ve vsi poklesl počet usedlých na šest, přesto stále obdělávali 8 lánů polností. Z jednoho lánu se stále platil úrok 30 grošů. Podle výběrčího rejstříku svatohavelského úroku jsem sestavila tabulku (Tabulka 32).

Tabulka 32. Výběrčí rejstřík svatohavelského úroku 1502¹⁸⁰

Lhota za rybníkem	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502
Hladič	1,5 lánu	43 grošů 2 d
Pačura	3/4 lánu	22,5 groše
týž	3/4 lánu	22,5 groše
Trpec	1,5 lánu	45 grošů
týž	1,5 jitra	1,5 groše

¹⁷⁹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 8v, 9r.

¹⁸⁰ *Rejstřík 1502*, fol. 5v.

Jirsa	1,5 lánu	45 grošů
Tlušť	1 lán	30 grošů
Jan	1 lán	30 grošů
obec		4 groše
Celkem	8 lánů	4 k 3 gr 5 d 1 hl

Z původních obyvatel či jejich potomků tu zůstali Hladič, Trpec, Jirsa a Tlušť. Hladičovi a Jirsovi se sečetly jejich dávky do jedné. Tlušť měl stále stejnou lánovou výměru i úrok. Trpec si přikoupil 0,5 lánu a 1,5 jitra od Peškana. Jan se tu zřejmě zakoupil před rokem 1502. V rejstřících není zapsáno, za co se platí 4 groše, ale mohla by to být obecní jitra. Suma svatohavelského úroku činila 4 kopy 29 grošů 6 denárů.¹⁸¹ Na svatého Jiří platil Hladič úrok 43 grošů 3 denáry. Pačurovi se sečetly jeho dávky do jedné. Místo Jirsy tu byla zapsána Jirsová, pravděpodobně jeho vdova. Svatojiřský úrok zaplatili všichni usedlí, nebyly zaplacený 4 groše z obce. Suma úroku byla stejná jako na svatého Havla.¹⁸² Po přepočítání mi vyšel svatohavelský úrok 4 kopy 3 groše 5,5 denáru a svatojiřský úrok 4 kopy 3 groše 6,5 denáru.

V urbáři jsou zapsáni stejní usedlí jako v rejstřících. Opět tu figuruje Jirsa, může se jednat o syna Jirsově a Jirsy nebo bylo jméno mechanicky přepsáno, povaha pramene mi nedovoluje na tuto otázku jednoznačně odpovědět. Pačura tu má znovu zapsány dvě dávky místo jedné jako ve výběřím rejstříku svatojiřského úroku z roku 1503. Hladič platil úrok 43 grošů 2 denáry jako na svatého Havla 1502. Chybí tu plat z obce. Ke vsi bylo zapsáno 8 lánů polností a z nich se měl vybrat úrok 3 kopy 59 grošů 5 denárů 1 halíř. Každý hospodář ze vsi měl platit pastevních peněz 2 groše jednoho úroku. Z každého lánu mělo být posláno osm ženců, každý ženec se počítal po 1 groši. Z každého lánu měli být vysláni čtyři senoseči, jeden senosek se počítal po 2 groších. Ze vsi se dávalo 12 slepic, každá se počítala po 0,5 groši. Ke vsi byl zapsán les Bořichov a v tom lese byly prodejné louky. Nad vsí byl potok. Mezi chobotem Kozského rybníka a Časenského rybníka byl obecní les. Na svatého Jiří se platil pouze úrok z polností, suma svatojiřského úroku činila 3 kopy 19 grošů 1 denár.¹⁸³ Po přepočtení vycházejí úroky z 8 lánů 3 kopy 59 grošů 5 denáru 1 halíř. Nedovedu vysvětlit, proč je svatojiřský úrok 40 grošů nižší, než by měl ve skutečnosti být..

Louky v lese Bořichov drželi Hladič, Míka s Krchem z Kloužovic, Trpec a Pačura. Hladič dával úrok 70 grošů, Míka s Krchem 1,5 kopy, Trpec 1,5 kopy a Pačura 1 kopy. Suma úroku z luk činila 5 kop 10 grošů.¹⁸⁴

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² *Rejstřík 1503*, fol. 5v.

¹⁸³ *Urbář panství a vesnic*, fol. 23v, 24r, 105r.

¹⁸⁴ Tamtéž, fol. 141r.

Ve výběřím rejstříku z roku 1530 je zapsáno šest usedlých. Ve vsi zůstali potomci některých usedlých, kteří byli zapsáni v urbáři, byli to Jirsa a Jan Trpcův. Jirsa stále držel 1,5 lánu a platil z něj úrok 45 grošů. Jan Trpcův si koupil grunt po Tluštovi nebo Janovi, protože platil úrok 30 grošů. Trpcův grunt si zřejmě koupil Martin, jeho úrok činil 46,5 groše, které odpovídají 1,5 lánu a 1,5 jitru. Jíra Novák se zakoupil po Hladičovi, Jakub Kurjas po Pačurovi a Martin Dluholhotský po Tluštovi nebo Janovi. Podle úročního rejstříku jsem vypracovala tabulku (Tabulka 33) a zapsala jsem do ní i lánové výměry, které se daly odvodit podle údajů z urbáře.

Tabulka 33. Výběřící rejstřík svatojiřský z roku 1530¹⁸⁵

Lhota nad rybníkem	předpokládané lánové výměry	svatojiřský úrok 1530
Jíra Novák	1,5 lánu	43 grošů 2 denáry
Jakub Turjas	1,5 lánu	45 grošů
Michal	1,5 lánu 1 jitro	46,5 groše
Jirsa	1,5 lánu	45 grošů
Jan Trpcův	1 lán	30 grošů
Martin		
Dluholhotský	1 lán	30 grošů
Celkem	8 lánů	3 k 59 gr 5 d 1 hl

Svatojiřský úrok odevzdali všichni usedlí. Suma úroku činila 3,5 kopy 14 grošů 5 denárů, nebylo odevzdáno 15 grošů, neboť u Jakuba Kurjase bylo zapsáno, že dal 31 grošů 3 denáry a nedal 15 grošů.¹⁸⁶

Turovec

Turovec leží jihovýchodně od Tábora. V nejstarším urbáři bylo ke vsi zapsáno 10 lánů a z každého lánu se platilo 31 grošů a posudného z každého lánu po 2 denárech na svatého Havla. Na svatého Jiří se platilo z každého lánu 24 grošů. Suma úroku i s posudným z lánů činila 9 kop 12 grošů 6 denárů. Ve vsi byl panský dvůr, který drželi Kouba a Míka, každý měl po $\frac{3}{4}$ lánu, z nich každý platili po 15 groších při obou úrocích. Suma ročního platu ze dvora byla 1 kopa. U vsi byly tři lány Šolasevský, Kytličovský a Bořichovcov. Provazník z nich držel 1 lán, z něho platil 31 grošů a 2 denáry posudného na svatého Havla a na svatého Jiří 24 grošů, a paseku, z níž dával 3 groše úroku. Kovář držel 0,5 lánu, na svatého Havla dával 15,5

¹⁸⁵ *Rejstřík 1530*, pag. 9.

¹⁸⁶ *Rejstřík 1530*, pag. 9.

groše 1 denár, na svatého Jiří 12 grošů a s paseky 1,5 groše při obou úrocích. Suma úroku činila 1,5 kopy 1 groš 5,5 denáru. Od těch lánů jsou poustky Šoltyseský 1 lán, z něj se dávalo 31 grošů a posudného 2 denáry a paseky 2 groše na svatého Havla a na svatého Jiří 24 grošů. Kytličovského zůstalo 0,5 lánu pustého, z toho se dávalo 15,5 groše a s paseky 1,5 groše. Šoltys, Kytliče a Bořichovec s 0,5 lánu pustého platí 15 grošů. Provazník drží Bořichovského lán a má z toho platit 5 grošů. Kovář drží půl lánu Kytličovského, má z této pustoty 2,5 groše a ostatního 7,5 groše na poustce Šoltyseské a Kytličovské. Roboty jsou tu stejné jako ve Lhotě za rybníkem. Každý za pastvu z Kozských luk má přivést na Kozí vůz sena nebo dát 1 groš. Bártové mlýniště je pusté, patří k němu louka a ta se předává skrze úředníka. Každý hospodář má dávat o Vánocích jednu slepici a z lánu 2 džbery ovsa podýmného. Z Turovce se dávalo 46 džberů žita a 46 džberů ovsa desátku.¹⁸⁷ V nejstarším urbáři jsou zapsáni pouze čtyři usedlí, zřejmě to nebudou všichni. Jak to bylo s poustkami ve vsi prameny mlčí, takže nemůžu s určitostí říct, že byly využívány jako orná půda nebo jako pastviny.

Ve výběřcích rejstřících je zapsáno 13 usedlých., jejich lánové výměry a úroky z lánů, pasek, poustek a luk. Na konci zápisu jsou 3/4 lánu Kytličovského, z nichž se platí 23 grošů. Plat z Kytličovského nebyl zaplacen, všichni usedlí své dávky zaplatili. Jelikož se platili na svatého Havla a svatého Jiří jiné úroky z lánových výměr, dala jsem do tabulky (Tabulka 34) oba úroky.

Tabulka 34. Výběřcí rejstříky svatohavelský a svatojiřský z let 1502-1503¹⁸⁸

	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502	posudné	pusté	louka	paseka	svatojiřský úrok 1503
Turovec							
Snorek	1 1/4 lánu	37 grošů	2 denáry		3 gr		30 grošů
Mašek	1 lán	31 grošů	2 denáry				24 grošů
Mikeš	1 lán	31 grošů	2 denáry				24 grošů
Jíra	1 lán	31 grošů	2 denáry		3 gr		24 grošů
Vávra	1 lán	31 grošů	2 denáry				24 grošů
Mikšík	1 lán	31 grošů	2 denáry				24 grošů
Kovář	0,5 lánu	15,5 groše	1 denár				12 grošů
Machač	1 lán	31 grošů	2 denáry				24 grošů
Provazník	2 lány	1 kopa 2 groše	4 denáry	5 gr		3 gr	48 grošů
Hron	0,5 lánu	15,5 groše	1 denár	5 gr		3 gr	12 grošů
Kouba	3/4 lánu	15 grošů	1 denár				15 grošů
Polevka	3/4 lánu	15 grošů					15 grošů
Patak	1 lánu	31 grošů	2 denáry	5 gr		3 gr	24 grošů
Kytličovské	3/4 lánu	15 grošů					18 grošů
Celkem	13,5 lánu	6 kop 32 grošů	3 gr 2d	15 gr	6 gr	9 gr	5 kop 18 gr

¹⁸⁷ *Urbář panství a vesnic*, fol. 7r, 7v, 8r.

¹⁸⁸ *Rejstřík 1502*, fol. 5v, 6r; *Rejstřík 1503*, fol. 5v, 6r.

Na svatého Jiří se platil také úrok z pustého, luk a pasek, byl stejný jako na svatého Havla. Kouba a Polevka drželi panský dvůr a proto platili za $\frac{3}{4}$ lánu jen 15 grošů. Na svatého Jiří byl Jíra zapsán jako Jíra Jan. Místo kováře tu figuroval Chmelík. Na svatého Havla byla u Kytličovského napsána i paseka a pusté, ale nebyl u nich uveden úrok. Na svatého Jiří se neplatilo posudné. Provazník platil na svatého Jiří ještě za dvě louky 6 grošů, které koupil patrně od Patáka a Kouby. Suma svatohavelského úroku činila 5 kop 41 grošů 3 haléře a svatojiřského 4 kopy 19 grošů 4 denáry. Oba úroky nebyly zaplacené od Patáka a z Kytličovského.¹⁸⁹ Po přepočtení mi vyšel svatohavelský úrok 7 kop 5 grošů 2 denár a svatojiřský úrok 5 kop 48 grošů, kdyby byly vybrány všechny dávky. V rejstřících nebyly zapsány naturální dávky ani roboty. Počet zapsaných lánů ke vsi se zvýšil o 3,25 lánu oproti staršímu urbáři.

V urbáři bylo zapsáno 15 usedlých, počet usedlých se zvýšil o Provazníkovy syna a Rychtáře. Místo Kouby tu byla zapsána Koubová, zřejmě jeho vdova. Po Patákovi se ve vsi zakoupil Suchomele. Ke vsi bylo připsáno 15,25 lánu polností a plynul z nich úrok 7 kop 51 grošů 5 haléřů na svatého Havla. Oproti nejstaršímu urbáři se zvýšila lánová výměra připsaná k vesnici o 5,25 lánu. Usedlí obdělávali jen 13,75 lánů polností. Podle předpisu svatohavelského a svatojiřského úroku jsem sestavila tabulku (Tabulka 35). Na svatého Havla se opět z jednoho lánu platilo 31 grošů a 2 denáry posudného a na svatého Jiří 24 grošů. Posudné se neplatilo z panského dvora, při obou úrocích se z něj platilo po 15 groších. Při obou úrocích se platily stejné úroky za poustky, pastviny a louky, do tabulky jsem tyto úroky napsala jen jednou.¹⁹⁰

Tabulka 35. Urbář: předpis svatohavelského a svatojiřského úroku¹⁹¹

Turovec	lánová výměra	renta z pozemku			pasek a	svatojiřský úrok
		na sv. Havla	posudné	pusté		
Snorek	1 1/4 lánu	38 grošů 5 d 1 hl	2 denáry		3 gr	30 grošů
Mašek	1 lán	31 grošů	2 denáry			24 grošů
Mikeš	1 lán	31 grošů	2 denáry			24 grošů
Jíra	1 lán	31 grošů	2 denáry		3 gr	24 grošů
Vávra	1 lán	31 grošů	2 denáry			24 grošů
rychtář	1 1/4 lánu	38 grošů 5 d 1 hl	2 denáry			30 grošů
Mikšík	1 lán	31 grošů	2 denáry			24 grošů
Chmelíček	0,5 lánu	15,5 groše	1 denár			12 grošů
Machač	1 lán	31 grošů	2 denáry			24 grošů
Provazník	1 lán	31 grošů	2 denáry			24 grošů
Provazníkův syn	1 lán	31 grošů	2 denáry	5 gr	3 gr	24 grošů
Hron	0,5 lánu	15,5 groše	1 denár	5 gr	3 gr	12 grošů

¹⁸⁹ *Rejstřík 1502*, fol. 5v, 6r; *Rejstřík 1503*, fol. 5v, 6r.

¹⁹⁰ *Urbář panství a vesnic*, fol. 24r, 24v, 25r, 105v.

¹⁹¹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 24r, 24v, 25r, 105v, 106r.

Suchomele	1 lán	31 grošů	2 denáry	5 gr	3 gr	24 grošů
Kytličovské	3/4 lánu	23 grošů	5 hl			18 grošů
Polevka	3/4 lánu	15 grošů				15 grošů
Koubová	3/4 lánu	15 grošů				15 grošů
Celkem	13 ¼ lánu	7 k 20 gr 4 d	3 gr 3 d	15 gr	6 gr	9 gr 5 k 48 gr

Provazník, Hron a Suchomele drželi půl lánu pustého a z toho platili celkem 15 grošů. Společně měli také paseku, ze které dávali 3 groše úroku. Další dávky (roboty, slepice o Vánocích, džbery ovsy podýmnného a další) zůstaly stejné jako v nejstarším urbáři. Dávky desátečného obilí tu zapsány nejsou. Ke vsi patřil les Kramolín, louky prodejné Pleven a Kouty. Suma veškerého úroku byla 7 kop 45 grošů 5 denárů, ale na tento čas vychází úrok 7 kop 34 grošů 1 denáry, zbytek úroku byl použit na malé stráně zatopené rybníkem, asi na jejich odkoupení. Svatojiřský úrok činil 6 kop 18 grošů. Provazníkův syn, Hron a Suchomele drželi půl lánu pustého a na svatého Jiří z něj také platili 15 grošů.¹⁹²

Na konci urbáře byli zapsáni držitelé Turoveckých luk a jejich úroky z nich.

Tabulka 36. Držitelé Turoveckých luk¹⁹³

jméno	úrok	louka
Jíra z Turovce	45 grošů	Kouty
Snorek	44 grošů	Kouty
Mašat	50 grošů	Kouty
rychtář z Turovce	16 grošů	Kouty
Provazník	52 grošů	Kouty
Plachů syn z Dobronic	1,5 kopy	Kouty
Martin Chochol z Tábora	38 grošů	Kouty
Mikeš z Turovce	44 grošů	Turovecká
Kovář od Chýnova	30 grošů	Turovecká
rychtář z Turovce	16 grošů	Turovecká
Turovecký	6 kop	Pleven
Celkem	13 kop 5 grošů	

Suma úroku z louky Kouty činila 6 kop 7 grošů, z Turovecké louky 1,5 kopy a z louky Pleven 6 kop.¹⁹⁴ Několik držitelů luk pocházelo z Turovce a zbylí z okolí.

Ve výběřím rejstříku z roku 1530 je zapsáno 13 usedlých, takže jejich počet se snížil o dva. Ve vsi zůstali jen dva potomci původních usedlých, Snorková a Machač. Pro názornost vkládám tabulku (Tabulka 37) úročního rejstříku.

Tabulka 37. Výběřčí rejstřík svatojiřský z roku 1530¹⁹⁵

Turovec	svatojiřský úrok 1530
----------------	--------------------------

¹⁹² Tamtéž, fol. 25r, 25v, 105v, 106r.

¹⁹³ Tamtéž, fol. 140v, 141r.

¹⁹⁴ *Urbář panství a vesnic*, fol. 140v, 141r.

¹⁹⁵ *Rejstřík 1530*, pag. 10.

Snorková	33 grošů
Jíra rychtář	24 grošů
Kohout	24 grošů
Jan Konopův	27 grošů
Ondra Prchal	24 grošů
Matouš	30 grošů
Tloušť	24 grošů
Říha	12 grošů
Matouš Škornička	24 grošů
Matěj Kasal	24 grošů
Havlíček	35 grošů 2 d
Machač	20 grošů
Blažek	32 grošů
Celkem	5 k 33 gr 2 d

Je pravděpodobné, že úrok z jednoho lánu zůstal na 24 groších. Snorková, Matouš, Havlíček a Blažek by drželi po 5/4 lánu, Jíra rychtář, Kohout, Jan Konopův, Ondra Prchla, Tloušť, Matouš Škornička a Matěj Kasal po 1 lánu, Říha 0,5 lánu a Machač asi 3/4 lánu. Snorková a Jan Konopův drželi ještě louky nebo paseku, v případě, že se za ně stále platily 3 groše. Všichni usedlí zaplatili svůj úrok kromě Jíry rychtáře, protože zemřel. Suma svatojiřského úroku činila 5 kop 6 grošů 2 denáry.¹⁹⁶ Obdělávalo se jen 13,25 lánu polností, což se projevilo ve snížení úroku ze vsi.

Zárybničná Lhota je podle počtu usedlých o polovinu menší než Turovec. Mezi lety 1502-1530 zůstal počet usedlých ve vsi ustálen na šesti. Ve starším urbáři bylo zapsáno devět usedlých, tři z nich museli ves opustit do roku 1502. V Turovci kolísal počet usedlých mezi lety 1502-1530 mezi 13-15. V Zárybničné Lhotě se objevila mezi držiteli gruntů pouze jedna žena Jirsová. V Turovci se setkáme se dvěma ženami Snorkovou a Koubovou.

K Turovci bylo v urbáři připsáno 15 lánů, ale místní usedlí obdělávali jen 13,75 lánů polností, takže 1,25 lánu zřejmě leželo ladem. K Zahrádce bylo zapsáno 8 lánů, které usedlí obdělávali. V obou vesnicích drželi usedlí polnosti, jejichž výměry se pohybovaly kolem jednoho lánu. V Turovci drželi usedlí nejčastěji po jednom lánu. Největší výměru polností měli Hladič a Jirsa ze Lhoty, oba drželi po 1,5 lánu. Za jeden lán se platilo v Zárybničné Lhotě 30 grošů. V Turovci se platilo na svatého Havla 31 grošů a 2 denáry posudného a na svatého Jiří 24 grošů za jeden lán. Surovec je jednou z mála vesnic, kde nebyly úroční dávky z jednoho lánu při úročních termínech stejné.

V obou vsích se odváděly úroční dávky v penězích. Usedlí platili za polnosti, posudné, pusté, louky, pastviny a panský dvůr. V obou vsích se dávaly jako naturální dávky slepice. Ve

---

¹⁹⁶ *Rejstřík 1530*, pag. 10.

Lhotě byla slepice počítána po 0,5 groši. Počet odvedených slepic se zvýšil ze sedmi na dvanáct, ale ani v jednom z urbárů není zapsáno, kdo z usedlých měl slepice dávat. V Turovci měl každý hospodář dávat o Vánocích jednu slepici. Dalšími naturálními dávkami byly džbery obilí. Ve Lhotě odváděli 40 džberů žita a 40 džberů ovsa jako církevní desátek a v Turovci 46 džberů žita a 46 džberů ovsa také jako desátek. V Turovci se ještě dávaly z každého lánů 2 džbery ovsa podýmnného. Turovečtí usedlí měli za pastvu dávat seno nebo zaplatit 1 groš. Ve Lhotě za pastvu jen platili každý hospodář po 2 groších. Naturální dávky jsou v obou vsích téměř totožné. Lze říci, že pro usedlé ve Lhotě byly naturální dávky více zatěžující, protože tu bylo méně usedlých, mezi něž by se dávky rozdělily. S robotami je to ve vsích naprosto stejné.

V obou vesnicích zůstaly některé rodiny trvale usazený. Ve Lhotě byly rodiny Jirsova a Trpcova a v Turovci rodina provazníkova usazený už od druhé poloviny 15. století. Rodiny Machačova a Snorkova z Turovce jsou ve vsi usazený určitě od roku 1502.

Sumáře úročních dávek se pohybovaly na přibližně stejné výši, jen v Turovci se na svatého Jiří 1530 přibližně o půl kopy snížily.

4.4 Vsi zápisné

Jeden z oddílů urbáře tvoří vsi zápisné. Patří mezi ně vesnice Opařany, Opařanky, Bratřice, Útěchovice, Lažany a podací v Hodušíně. Jmenované vesnice zapsal Zikmund Lucemburský táborským služebníkům, a proto jsou uvedeny v urbáři jako zápisné. U Bratřic a Útěhovic je zapsána pouze suma úročních dávek, u Lažan chybí lánové výměry u usedlých a v Hodušíně jsou zapsáni pouze dva usedlí a jejich úroční dávky, takže by mi u těchto vesnic chyběla řada údajů pro srovnání a proto jsem si vybrala Opařany a Opařanky. Od 14. století patřily k Týnskému panství, které patřilo pražskému arcibiskupství a vyšehradskému kostelu.¹⁹⁷ Roku 1420 obě vesnice obsadil Oldřich z Rožmberka. Ve druhém privilegii od císaře Zikmunda ze 30. ledna 1437 byly obě vesnice zapsány táborskému měšťanovi a služebníkovi Jírovi Vnúčkovi.¹⁹⁸ Část Opařan zůstala v rukou Rožmberků. Dokazují to rožmberské urbáře sepsané po roce 1437 (1440, 1445-1446).¹⁹⁹ Zřejmě po Jírově smrti se

---

¹⁹⁷ A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník*, s. 667.

¹⁹⁸ Srov. Jaromír ČELAKOVSKÝ – Gustav FRIEDRICH, *Codex iuris municipalis III. Privilegia královských měst 1420-1526*, Praha 1948, s. 177-180; A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník*, s. 667; F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 11; F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 500; F. ŠMAHEL, *Základy města*, s. 112-113.

¹⁹⁹ A. KALNÝ a kol. *Soupis urbárů jihočeských archivů*, s. 293, 297.

dostaly obě vesnice do přímého držení Tábora. Součástí Táborského panství zůstaly do roku 1547. Obě vesnice prodal Ferdinand I. Vítovi mladšímu ze Rzavého 20. listopadu 1548.²⁰⁰

V nejstarším urbáři jsou zapsány Opařany a Opařanky společně v jednom zápisu. V obou vsích bylo dohromady 40 lánů a z nich plynul úrok 7 kop 28 grošů při každém úročním termínu. Ke vsím také náležela jitra lučná, z nich se odváděl plat 15 grošů. Suma veškerého úroku z obou vesnic byla 7 kop 43 grošů.²⁰¹

V dalších pramenech už jsou vesnice zapsány samostatně.

Opařany

Opařany se nacházejí západně od Tábora ve směru na Písek. Ve výběřcích rejstřících je zapsáno 17 usedlých, jejich lánové výměry a platy z nich. Na jedné straně vsi se z lánu platil úrok 16 grošů a na druhé straně 30 grošů. Za jedno jitro se dával úrok 1 groš. Podle svatohavelského výběřčího rejstříku jsem vypracovala tabulku (Tabulka 38).

Tabulka 38. Výběřčí rejstřík svatohavelského úroku 1502²⁰²

Opařany	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502	úrok z		kus ²⁰³ 5 denárů
			jitra	jiter	
Mikat	1 lán	16 grošů	3	3 groše	
Hron	1 lán	16 grošů			
Dušek	1 lán	16 grošů			
Vávra	0,5 lánu	8 grošů	1	1 groš	
Kovář	0,5 lánu	8 grošů	5	5 grošů	
Jícha	0,5 lánu	8 grošů	1,5	1,5 groše	
Bělouch	0,5 lánu	8 grošů			
Tkadlec	0,5 lánu	8 grošů			
Havel	1 lán	30 grošů			
Matěj	1 lán	30 grošů			
Šimek	1 lán	30 grošů			5 haléřů
Vávra	1 lán	30 grošů	1,5	1,5 groše	
Kroupa	1 lán	30 grošů	3	3 groše	
Petr	1 lán	30 grošů			9 denár
Zvikovec	5/4 lánu	37,5 groše			
Valha	0,5 lánu	8 grošů			
Jíra	0,5 lánu	8 grošů			
Celkem	13 ¾ lánu	5 kop 21,5 groše	15	15 grošů	2 gr 5 hl

²⁰⁰ F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 74.

²⁰¹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 9v.

²⁰² *Rejstřík 1502*, fol. 6r.

²⁰³ Kus není v rejstřících ani v urbáři určen, mohlo se jednat o kus pole, louky, pastviny či něčeho jiného. Bohužel nelze jednoznačně vysvětlit, co se pod kusem skrývá.

Na svatého Jiří Vávra neplatil za jedno jitro, asi ho prodal, ale nikomu ze vsi. Matěj dával navíc 1 denár 3 haléře. Kroupa platil pouze za jedno jitro 1 groš, dvě jitra zřejmě prodal. Zbytek už zůstal nezměněn. Ve vsi se obdělávalo 13,75 lánu polností. Suma svatohavelského i svatojiřského úroku v obou rejstřících chybí.²⁰⁴ Po sečtení všech dávek mi vyšel svatohavelský úrok 5 kop 38,5 groše 5 haléřů a svatojiřský úrok 5 kop 35 grošů 4,5 denáru 8 haléřů.

V urbáři bylo zapsáno 15 usedlých, protože Zvikovec a Jíra jsou připsáni u Opařanek. Jediným novým usedlým v Opařanech byl Ondra, který se zřejmě zakoupil po Jíchovi, neboť jejich dávky jsou úplně stejné. Podle předpisu svatohavelského úroku jsem sestavila tabulku (Tabulka 39).

Tabulka 39. Urbář: předpis svatohavelského úroku²⁰⁵

Opařany	lánová výměra	svatohavelský úrok	jitra	úrok z jiter	kus
Mikat	1 lán	16 grošů		3 3 groše	5 denárů
Hron	1 lán	16 grošů			
Dušek	1 lán	16 grošů			
Vávra	0,5 lánu	8 grošů			
Kovář	0,5 lánu	8 grošů		5 5 grošů	
Ondra	0,5 lánu	8 grošů	1,5	1,5 groše	
Bělouch	0,5 lánu	8 grošů			
Tkadlec	0,5 lánu	8 grošů			
Valha	0,5 lánu	8 grošů			
Havel	1 lán	30 grošů			
Matěj	1 lán	30 grošů			3 haléře
Šimek	1 lán	30 grošů			5 haléřů
Vávra	1 lán	30 grošů	1,5	1,5 groše	
Kroupa	1 lán	30 grošů	1	1 groš	
Petr	1 lán	30 grošů			9 denárů
Celkem	12 lánů	4 kopy 36 grošů	12	12 grošů	19 d 5hl

Úroční dávky usedlých se oproti rejstříkům nezměnily. Suma úroku z jiter a 19 lánů činila 7 kop 43 grošů, jedná se o sumář platů z lánů z Opařan i Opařanek. Suma úroku svatojiřského z obou vsí byla stejná jako na svatého Havla.²⁰⁶

Ve výběrčím rejstříku z roku 1530 je zapsáno 15 usedlých. Je tu jeden problém, Jan Holený byl zapsán i v Opařankách, kde byl zřejmě usedlý, neboť je zapsán v úročním rejstříku svatohavelském z roku 1530 jen u Opařanek. V Opařanech zůstalo několik potomků usedlých, kteří byli zapsáni v urbáři, byli to Mikat, Mikuláš Hronův, Václav Kovářů, Bělouch,

²⁰⁴ *Rejstřík 1502*, fol. 6r; *Rejstřík 1503*, fol. 6r.

²⁰⁵ *Urbář panství a vesnic*, fol. 61v, 62r.

²⁰⁶ *Urbář panství a vesnic*, fol. 61v, 62r, 124v.

Havlík a Martin Zvikovec, jejich úroční dávky zůstali téměř stejné. Opět se tu promítá, že v jedné části vsi se za jeden lán platil úrok 16 grošů a ve druhé části 30 grošů. Mikat, Mikuláš Hronův, Matěj Vanirů, Havlík, Machuška, Martin Zvikovec, Havel Jechmavů, Jan Sopuch a Ondráček sedlák drželi po 1 lánu, Václav Kovářů, Bělouch, Petr Veliků a Jan Holený po 0,5 lánu, Petr Šimků $\frac{3}{4}$ lánu. U ostatních si nejsem jistá. Pro úplnost přikládám tabulku (Tabulka 40) svatojiřského úroku.

Tabulka 40. Výběrčí rejstřík svatojiřský z roku 1530²⁰⁷

	svatojiřský úrok
Opařany	1530
Mikat	19 grošů 5 denárů
Mikuláš Hronův	16 grošů
Matěj Vanirů	16 grošů
Petr Šmikův	12 grošů
Václav Kovářů	12,5 groše
Šafránek	9,5 groše
Bělouch	8 grošů
Mikuláš Švec	5 grošů
Havlík	30 grošů
Machuška	30 grošů 3 haléře
Petr Veliků	8 grošů
Martin Zvikovec	30 grošů 2,5 denáru
Havel Jechmavů	31 grošů 1,5 denáru
Jan Sopuch	31,5 groše
Ondráček sedlák	31 grošů 1,5 denáru
Jan Holený	8 grošů
Celkem	4 kopy 58 gr 5 hl

Domnívám se, že pod úročními částkami se skrývají i dávky z jiter a z kusů. Pouze u Šafránka byl zapsán úrok z jiter 1,5 groše. Jan Holený platil úrok z Šafránkova, není zapsáno, za co se měl na Šafránkovském platit, ale může se jednat o pole. Machuška se mohl zakoupit po Matějovi, Petr Veliků a Jan Holený po někom, kdo držel půl lánu polnosti, tedy po Kadlecovi a Valhovi. Jan Sopuch se možná zakoupil po Vávrovi. Všichni usedlí odevzdali své dávka. Suma úroku je v úročním rejstříku zapsaná až za Opařankami, došlo tu k součtu obou celkových úročních částek, která činila 6,5 kopy 18 grošů, chybělo 55 grošů.

Pro Opařany se zachoval ještě výběrčí rejstřík svatohavelský z roku 1530. Na svatého Havla došlo k několika změnám. Počet usedlých poklesl na 14. Ve vsi ubyl jeden usedlí, Martin Zvikovec, po němž se zakoupil Petr Jechův a Jan Holený, který byl usazen v Opařankách. Místo Václava Kovářů je tu zapsán Vaněk Kovář, asi syn. Havlík je tu uveden jako Havel a Ondráček sedlák jako sedláček, úroční dávky jsou u obou stejné jako na svatého

²⁰⁷ *Rejstřík 1530*, pag. 15.

Jiří. Jan Podlesák se zakoupil po Petrovi Velikovi. Havel Jechmavů zřejmě předal hospodářství svému synovi Petrovi Jechovi, který ještě držel grunt po Zvikovcovi, zda využíval obě chalupy a všechny polnosti, se bohužel z rejstříků nedozvíme. Suma úroku je součtem úročních dávek z Opařan a Opařanek, činila 7 kop 14 grošů, nebylo odvedeno 29 grošů. V Opařanech zaplatili všichni své dávky kromě Běloucha a Mikuláše ševce (13 grošů).²⁰⁸

Opařanky

Opařanky jsou dnes součástí Opařan. Ve výběřcích rejstřících je zapsáno pět usedlých, jejich lánové výměry a úroky z nich. S úrokem z lánů je to obdobné jako v Opařanech, buď to bylo 16 grošů nebo 30 grošů. Ve vsi bylo obděláváno 5,25 lánu polností. Podle svatohavelského úroku jsem vypracoval tabulku (Tabulka 41.).

Tabulka 41. Výběřcí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1502²⁰⁹

Opařanky	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502	dvůr
Rychtář	1 lán	16 grošů	
Mareš	5/4 lánu	37,5 groše	
Mikeš	1 lán	30 grošů	
Havel	0,5 lánu	15 grošů	4 groše
Kašovec	1,5 lánu	28 grošů	
Celkem	5 ¼ lánu	2 kopy 6,5 groše	4 groše

Na svatého Jiří platil Kašovec jen 24 grošů. Suma svatohavelského úroku byla 1 kopa 21 grošů a svatojiřského úroku 1 kopa 28 grošů. Při obou úrocích všichni usedlí zaplatili své dávky kromě rychtáře.²¹⁰ Po přepočtení mi vyšel svatohavelský úrok 2 kopy 10,5 groše a svatojiřský úrok 2 kopy, 6,5 groše, kdyby odevzdali všichni své dávky.

V urbáři bylo zapsáno sedm usedlých, přibyli sem Zvikovec a Jíra. Kašovec platil opět 24 grošů jako ve výběřcím rejstříku svatojiřského úroku z roku 1503. Lánové výměry a platy z nich zůstaly nezměněné. Usedlí obdělávali 7 lánů polností.²¹¹

²⁰⁸ *Výběřcí a berní rejstřík 1530-1531*, pag. 13.

²⁰⁹ *Rejstřík 1502*, fol. 6r.

²¹⁰ *Rejstřík 1502*, fol. 6r; *Rejstřík 1503*, fol. 6r.

²¹¹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 62r.

Ve výběřcím rejstříku bylo zapsáno osm usedlých, jejich počet se o jednoho zvýšil. Ve vsi zůstal potomek Zvikovce, Mikuláš Zvikovec, a možná potomek rychtáře, Bartoška Rychtářů. Přikládám tabulku (Tabulka 42) svatojiřského úroku.

Tabulka 42. Výběřcí rejstřík svatojiřský z roku 1530²¹²

Opařanky	svatojiřský úrok 1530
Bartoš Rychtářů	16 grošů
Jan Holený	8 grošů
Jíra Šimků	30 grošů
Mareš	37,5 groše
Hurečska	19 grošů
Rašovec rychtář	24 grošů
Jan švec	15 grošů
Mikuláš Zvikovec	23 grošů
Celkem	2 k 52,5 gr

Úroční dávky z lánových výměr se nezměnily. Bartoš Rychtářů, Jíra Šimků drželi po 1 lánu, Rašovec rychtář 1,5 lánu, Mareš 5/4 lánu, Mikuláš Zvikovec 3/4 lánu, Jan Holený a Jan švec po 0,5 lánu. Hurečka asi měl 0,5 lánu a dvůr. Všichni usedlí zaplatili své dávky kromě Rašovce rychtáře.

Pro Opařanky se také zachoval úroční rejstřík svatohavelský z roku 1530. Bartoš Rychtářů tu byl zapsán jen jako Bartoš. Hurečska zřejmě předal grunt svému synovi Matějovi Hurečskému. Rašovec rychtář opět nezaplatil svůj úrok.²¹³ K jiným změnám v rejstříku nedošlo.

Počet usedlých mezi lety 1502–1530 v obou vesnicích kolísal, v Opařanech mezi 15–17 a v Opařankách mezi 5–8. Několik usedlých se objevilo v obou vesnicích, např. Zvikovec byl v rejstřících z let 1502–1503 zapsán u Opařan, v urbáři byl u Opařanek a ve svatojiřském úročním rejstříku z roku 1530 figuroval opět v Opařanech (Martin Zvikovec). Žádná žena se v pramenech k oběma vesnicím neobjevila.

V urbáři bylo k oběma vsím zapsáno 19 lánů polností. V Opařanech usedlí obdělávali podle urbáře 12 lánů a v Opařankách 7 lánů. Usedlí drželi nejčastěji výměry mezi 0,5 – 1 lánem. Kašovec z Opařan držel 1,5 lánů, což bylo nejvíce lánů v držení jedné osoby ve vesnicích. Ve vsích se za jeden lán platil úrok 30 nebo 16 grošů. V urbáři je přímo zapsáno, že na jednom konci Opařan dávali usedlí 30 grošů za lán a na druhém konci jen 16 grošů. Je možné, že rozdílná výše úroku byla ovlivněna nějakou starobyloou dohodou, protože se mi

²¹² *Rejstřík 1530*, pag. 15.

²¹³ *Výběřcí a berní rejstřík 1530–1531*, pag. 13.

nezdá, aby v tom hrála roli bonita půdy či místní podmínky, které musely být na obou koncích vesnice stejné. Výše úroku za jeden lán zůstala na stále stejné výši.

V obou vsích se odváděly pouze peněžní dávky. Usedlí platili za polnosti, dvůr a kus.²¹⁴ Naturální dávky a roboty nebyly pro vesnice předeepsány.

V obou vsích zůstaly některé rodiny usazený mezi lety 1502-1530. V Opařankách to byla rodina Zvikovcova, v Opařanech rodina Mikatova, Hronova, Bělouchova, Havlíkova a Kovářova.

Sumáře úročních dávek byly většinou uvedeny pro obě vesnice najednou. Hodnota úročních dávek byla už v nejstarším urbáři 7 kop 43 grošů a zůstala na stejné výši až do roku 1530.

4.5 Vsi zástavné - Nedvědicový újezd

Nedvědicový újezd patřil klášteru řeholních kanovnic premonstrátského řádu v Louňovicích pod Bláníkem. Roku 1420 obsadil celý újezd Oldřich z Rožmberka. Ve druhém privilegii ze 30. ledna 1437 zastavil císař Zikmund Tábora Louňovické klášterství a Nedvědicový újezd, což byly statky premonstrátek z Louňovic. Zástavní suma na všechna městečka a vesnice, které zastavil Zikmund Tábora, činila 2400 kop grošů českých.²¹⁵ Jelikož byl Nedvědicový újezd Tábora zastaven, nazvala jsem kapitolu Zástavné vsi – Nedvědicový újezd. Nedvědicový újezd se skládal z vesnic Nedvědice, Svákov, Mokrý, Vesce, Zaluží, Vlastiboře, Debrníku, Klenovic, Drhovic a Skřýchova. Součástí Táborského panství byl Nedvědicový újezd do roku 1547, kdy byl zkonfiskován Ferdinandem I. Roku 1548 byl celý Nedvědicový újezd prodán Rožmberkům prostřednictvím poručníků rožmberských dětí, Albrechta z Gutštejna a Oldřicha Holického ze Šternberka, společně s dalšími vesnicemi z Táborského panství²¹⁶ za 11000 kop grošů českých.²¹⁷ Skřýchov koupil spolu s Opařany a

---

²¹⁴ Nepodařilo se mi zjistit, co je to kus, ani v *Pamětech a dokladech o staročeských mírách a vahách* od Augusta Sedláčka nebyl kus zapsán.

²¹⁵ Srov. J. ČELAKOVSKÝ- G. FRIEDRICH, *Codex iuris municipalis*, s. 177-180; A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník*, s. 592; F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 11; F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora*, s. 500.

²¹⁶ Lhenice, Vodice, Vadkov, Třešňový Újezdec, Lažany, Košice, Strkov, Doubí, Planá nad Lužnicí, Turovec.

²¹⁷ A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník*, s. 592; F. A. SLAVÍK, *Panství táborské*, s. 74.

Opařankami Vít mladší ze Rzavého za 599 kop grošů českých 20. listopadu 1548.²¹⁸ Drhovice byly Táboru vráceny roku 1549, dědičně až roku 1561.²¹⁹

Nedvědice

Nedvědice leží západně od Soběslavi v blízkosti Borkovických blat. V nejstarším urbáři nebyly Nedvědice zapsány. První zmínky se objevují ve výběřím rejstříku svatohavelského úroku asi z roku 1498. Ve vsi bylo deset usedlých, kteří obdělávali 9 lánů polností. Za jeden lán se platil úrok 20 grošů. Nízký úrok je přímo úměrný kvalitě půdy na celém Nedvědicím újezdu, protože se nachází v oblasti rašelinišť. Jakub z Mokrého tu měl 2 jitra, ale usazený byl v Mokré. Vkládám tabulku (Tabulka 43) svatohavelského úroku.

Tabulka 43. Výběřcí rejstřík svatohavelského úroku²²⁰

Nedvědice	lánová výměra	úrok	podsedek	chalupa
Kříšťan	1,5 lán	32 grošů		
Macholušek	3/4 lánu	15 grošů		
Dvořák	0,5 lánu	10 grošů		
Doupská	0,5 lánu	10 grošů	4 groše	
Jírek Novák	1 lán	20 grošů		
Hereš	2 lány	40 grošů		
Mach	3/4 lánu	15 grošů	6 grošů	
Provazník	1 lán	20 grošů		
Paulikovská	3/4 lánu	15 grošů		
Jakub z Mokrého	2 jitra	2 groše		
Rychtář	1/4 lánu	6 grošů		1 groš
Celkem	9 lánů 2 jitra	3 k 5 gr	10 grošů	1 groš

V rejstříku je ještě zapsán plat za 0,5 lánu pustého Vrnovského 10 grošů, ale není tu uvedeno, kdo měl úrok zaplatit. Provazník, Pavlikovská a rychtář nezaplatili svůj úrok, ani úrok z pustého nebyl odevzdán. Suma vybraného úroku ze vsi činila 2,5 kopy 4 groše, nebylo odvedeno 52 grošů.

Nedvědice byly dále zapsány ve výběřcích rejstřících z let 1502-1503. Ve vsi bylo osm usedlých, jejich počet poklesl o dva, chybí tu Provazník a Pavlikovská. Jakub z Mokrého

²¹⁸ F. A. SLAVÍK, *Panství tábořské*, s. 74.

²¹⁹ *Výpis z desk zemských na statky vrácené Táboru Ferdinandem I. roku 1561*, SOkA Tábor, fond AMT, inv. č. 954, sign. A III h 1, č. kartonu 6; A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník*, s. 168.

²²⁰ *Rejstřík 1498*, fol. 5r.

stále držel ve vsi dvě jitra. Usedlí obdělávali 8,25 lánu polností, jeden lán byl pustý. Podle svatohavelského úroku jsem vypracovala tabulku (Tabulka 44).

Tabulka 44. Výběrcí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1502²²¹

	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502	podsedek	chalupa
Nedvědice				
Křišťan	1,5 lánu	32 grošů		
Macholušek	3/4 lánu	15 grošů		
týž	1 lán pustý	20 grošů		
Dvořák	0,5 lánu	10 grošů		
Kovář	0,5 lánu	10 grošů	4 groše	
Jíra	1 lán	20 grošů		
Hereš	2 lány	40 grošů		
Mácha	3/4 lánu	15 grošů	6 grošů	
Jakub z Mokrého	2 jitra	2 groše		
Michal	1/4 lánu	6 grošů		1 groš
Celkem	8 ¼ lánu	2 kopy 50 grošů	10 grošů	1 groš

Na svatého Jiří platil Michal za ¼ lánu 5 grošů a navíc si přikoupil 0,5 lánu pustého, u něhož nebyl uveden úrok. Při obou úrocích zaplatili všichni svůj úrok kromě Jíry a na svatého Jiří Máchy. Suma obou úroků činila 2 kopy 20 grošů.²²² Po přepočítání vybraných dávek by byl svatohavelský úrok 2 kopy 41 grošů a svatojiřský úrok 2 kopy 25 grošů.

V porovnání se starším svatohavelským výběrcím rejstříkem došlo k několika změnám. Macholušek si přikoupil jeden pustý lán. Místo Doupníkové se tu zakoupil či přiřazenil Kovář. Na místě Jírka Nováka tu byl zapsán Jíra, může se jednat o jeho příbuzného, ale nelze to s jistotou tvrdit. Stejný případ je i s Michalem, držel to samé co rychtář, zda se jedná o jeho příbuzného, není jisté, ani nemůžu říci, jestli to byl rychtář.

V urbáři bylo zapsáno osm usedlých, kteří byli zapsáni ve výběrcích rejstřících z počátku 16. století. Přikládám tabulku (Tabulka 45) předpisu svatohavelského úroku.

Tabulka 45. Urbář: předpis svatohavelského úroku

	lánová výměra	svatohavelský úrok	podsedek	chalupa
Nedvědice				
Křišťan	1,5 lánu	32 grošů		
Macholušek	3/4 lánu	15 grošů		
týž	1 lán pustý	20 grošů		
Dvořák	0,5 lánu	10 grošů		
Kovář	0,5 lánu	10 grošů	3 groše	
Jíra	1 lán	20 grošů		
Mácha	3/4 lánu	15 grošů	6 grošů	
týž	3/4 lánu	15 grošů		

²²¹ *Rejstřík 1502*, fol. 11r.

²²² *Rejstřík 1502*, fol. 11r; *Rejstřík 1503*, fol. 11r.

Michal	1/4 lánu	5 grošů	2 groše	1 groš
týž	0,5 lánu	10 grošů		
Jakub z Mokrého	2 jitra	2 groše		
Hereš	2 lány	40 grošů		
Celkem	9,5 lánu 2 jitra	3 kopy 14 grošů	11 grošů	1 groš

Ve vsi bylo 10 lánů, z nich plynuly 3 kopy 28 grošů úroku. Ke vsi byl zapsán prodejní les velký a malý a louky. Nájemné řeky drželi Tůma (2 kopy), rybář ze Soběslavi (2 kopy 10 grošů) a mlynář (0,5 kopy). Z řek byly 4 kopy 20 grošů úroku. Úrok z řek se platil jen na svatého Havla. Na svatého Jiří se platilo stejně jako na svatého Havla.²²³

Nedvědicí louky drželi Hron Kolář s Havlem ze Soběslavi (2 kopy), Vácha ze Zaluží Vlastibořskou poustku (0,5 kopy) a Jakub Testiř kněžskou (20 grošů). Suma úroku z Nedvědicích luk činila 2 kopy 50 grošů.²²⁴

Pro Nedvědice se zachoval svatojiřský a svatohavelský výběrčí rejstřík z roku 1530. Ve vsi bylo stále osm usedlých. Podle obou rejstříků jsem sestavila tabulku (Tabulka 46).

Tabulka 46. Výběrčí rejstřík svatojiřský a svatohavelský z roku 1530

Nedvědice	předpokládané lánové výměry	svatojiřský úrok 1530	svatohavelský úrok 1530
Ondra Houska	1,5 lánu	32 grošů	32 grošů
Macholoušek	1,75 lánu	35 grošů	35 grošů
Petr Dvořák	0,5 lánu	10 grošů	10 grošů
Petr Kovář	0,5 lánu	14 grošů	14 grošů
Jíra Michalův	3/4 lánu	20 grošů	20 grošů
Tůma Heršův	1,5 lánu	36 grošů	36 grošů
Jan Potet		18 grošů	18 grošů
Hereš	2 lány	40 grošů	40 grošů
Janova z Mokrého	3 jitra	3 groše	3 groše
Celkem	6,5 lánu	3 kopy 28 grošů	3 kopy 28 groše

Na svatého Havla byl na místě Ondry Housky Mikuláš Černý, zřejmě se po něm zakoupil, neboť jeho úrok je totožný s Ondrovým. Je patrné, že ve vsi zůstalo několik potomků původních usedlých, díky tomu jsem odhadla jejich lánové výměry. Lze předpokládat že v úroční částce Jíry Michalova se skrývají i dávky za podsedka a chalupu. Tůma Herš se ve vsi zakoupil pravděpodobně po Machovi, takže platil 6 grošů za podsedka a 30 grošů za 1,5 lánu. Janova z Mokrého možná zdědila po Jakobovi z Mokrého 2 jitra nebo si tři koupila, ale jsou to pouze hypotézy. Ondra Houska se zakoupil po Křišťanovi. Jan Potet se mohl zakoupit po Jírovi. Kromě Hereše zaplatili všichni své dávky. Suma svatojiřského úroku

²²³ *Urbár panství a vesnic*, fol. 80v, 81r, 130v.

²²⁴ Tamtéž, fol. 142r.

činila 2,5 kopy 17 grošů, od Hereše chybělo 40 grošů. Na svatého Havla dali všichni své dávky, byl vybrán úrok 3 kopy 28 grošů.²²⁵

Svákov

Svákov ležel východně od Soběslavi. Dnes už vesnice Svákov neexistuje. První zmínka o Svákově je ve výběřím rejstříku svatohavelského úroku z roku 1498. Jsou tu zapsáni místní usedlí, jejich lánové výměry a kolik z nich platili. Ve vsi bylo devět usedlých a obdělávali 7 lánů polností. Podle výběřního rejstříku jsem sestavila tabulku (Tabulka 47).

Tabulka 47. Výběřní rejstřík svatohavelského úroku 1498²²⁶

Svákov	lánová výměra	svatohavelský úrok 1498
Jiřík švec	1 lán	20 grošů
Farář	1 lán	20 grošů
Širůček	1 lán	20 grošů
Bonušín	1 lán	20 grošů
Svákovec	1 lán	20 grošů
Vajspielek	1 lán	20 grošů
Václav Hendl	1 lán	20 grošů
mlynář		32 grošů
Celkem	7 lánů	2 kopy 52 grošů

Pod mlynářem byl ještě zapsán Hodnl, který držel 1 lán a platil za něj 20 grošů, ale celý řádek byl přeškrtnutý, tento řádek zřejmě neplatil. Mlynář dával 32 grošů pravděpodobně za mlýn a ještě 6 grošů za louku. Všichni ostatní hospodáři drželi po jednom láně a platili po 20 groších. Suma svatohavelského úroku z lánů činila 2 kopy 20 grošů. Úrok za mlýn nebyl k celkové sumě připočítán.²²⁷

Ve výběřích rejstřících z let 1502-1503 bylo zapsáno osm usedlých. Obdělávali 7 lánů polností. Úrok z jednoho lánů zůstal stejný. Po Václavu Hendlovi se ve vsi zakoupil Ješek. Mlynář platil úrok za mlýn 32 grošů a s louky 6 grošů na svatého Havla, na svatého Jiří dával úrok z mlýna 32 grošů a z řeky 2 kopy. Suma obou úroků z lánů byla po 2 kopách 20 groších. Mlynářův úrok nebyl do sumy započítán. Na svatého Havla nezaplatil úrok Ješek a mlynář, na svatého Havla pouze mlynář.²²⁸

V urbáři je zapsáno sedm usedlých. Ve vsi chyběl Vajspielek. Jeho grunt nikdo nekoupil. Ostatní usedlí platili stejné dávky, jaké měli předepsány ve výběřích rejstřících. Ke

²²⁵ *Rejstřík 1530*, pag. 27-28; *Výběřcí a berní rejstřík 1530-1531*, pag. 15.

²²⁶ *Rejstřík 1498*, fol. 5r.

²²⁷ *Rejstřík 1498*, fol. 5r.

²²⁸ *Rejstřík 1502*, fol. 11r; *Rejstřík 1503*, fol. 11r.

vsi patřilo sedm lánů polností. Suma obou úroků byla 2,5 kopy 28 grošů.²²⁹ Do sumy jsou započítány dávky ze sedmi lánů, mlýna a louky.

Pro Svákov se zachovaly zápisy svatojiřského a svatohavelského výběrčího rejstříku z roku 1530. Ve vsi bylo osm usedlých, jejich počet se o jednoho zvýšil. Z původních usedlých tu zůstal určitě Ješek a Farář, u mlynáře to nelze jednoznačně prokázat. Další usedlí se tu po roce 1510 zakoupili či se do vsi přiznili. Přikládám tabulku (Tabulka 48) se svatojiřským úrokem.

Tabulka 48. Výběrčí rejstřík svatojiřský z roku 1530²³⁰

Svákov	předpokládané lánové výměry	svatojiřský úrok 1530
Dušek	1 lán	20 grošů
Farář	1 lán	20 grošů
Šitra	1 lán	20 grošů
Šimčík	1 lán	20 grošů
Mácha	1 lán	20 grošů
Michal	1 lán	20 grošů
Ješek	1 lán	20 grošů
mlynář		32 grošů
Celkem	7 lánů	2 kopy 52 grošů

Do tabulky jsem zapsala předpokládané lánové výměry usedlých. Mlynář platil opět za mlýn 32 grošů. Na svatého Havla byl na místě Faráře zapsán Jíra Farářů. Úroční dávky zaplatili při obou úrocích všichni. Suma svatojiřského úroku činila 2,5 kopy 22 grošů a svatohavelského úroku 2,5 kopy 28 grošů. Na svatého Havla platil mlynář 38 grošů, tedy 32 grošů za mlýn a 6 grošů za louku.²³¹

Zaluží

Zaluží leží západně od Soběslavi a jižně od Nedvědic. V nejstarším urbáři není zapsáno. První informace o vesnici nám poskytuje výběrčí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1498. Ve vsi bylo pět usedlých, kteří obdělávali 4 lány polností. Úrok z jednoho lánu byl 20 grošů. Přikládám tabulku (Tabulka 49) svatohavelského úroku.

Tabulka 49. Výběrčí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1498²³²

Zaluží	lánová	svatohavelský
---------------	--------	---------------

²²⁹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 81v, 130v.

²³⁰ *Rejstřík 1530*, pag. 28.

²³¹ *Rejstřík 1530*, pag. 28; *Výběrčí a berní rejstřík 1530-1531*, pag. 15.

²³² *Rejstřík 1498*, fol. 5v.

	výměra	úrok 1498
Křišťan	0,5 lánu	10 grošů
Vácha	0,5 lánu	10 grošů
Petr	1 lán	20 grošů
Ješek	1 lán	20 grošů
Havel	1 lán	20 grošů
Celkem	4 lány	1 kopa 20 grošů

Suma úroku činila 80 grošů. Úrok ze vsi odevzdali všichni. Naprosto stejné údaje jsou zapsány ve výběřcích rejstřících z let 1502-1503 a v urbáři. V urbáři je ke vsi připsán obecní les a dvůr.²³³

Ke změně došlo až ve výběřcím rejstříku svatojiřském z roku 1530. Ve vsi byli čtyři usedlí. Stále obdělávali čtyři lány polností. Zůstali tu i někteří potomci původních usedlých jako Zyka Křišťanův, Jan Petrův a možná Havel rychtář. Zyka Křišťan koupil 0,5 lánu od Váchy. Jan se ve vsi zakoupil po Ješkovi. Úrok odvedli všichni. Suma úroku činila 1 kopa 20 grošů.²³⁴

Ve výběřcím rejstříku svatohavelském z roku 1530 jsou znovu zapsáni čtyři usedlí, ale místo Jana Petrova je tu Petrův syn, snad se jedná o jeho syna. Ze vsi byl vybrán úrok 40 grošů, protože Petrův syn úrok nedal a Havel rychtář zemřel.²³⁵ Takže ve vsi zůstali tři živí usedlí.

Mokrá

Mokrá leží západně od Soběslavi a jižně od Nedvědic. V nejstarším urbáři není vesnice zapsaná. Poprvé se objevuje ve výběřcím rejstříku svatohavelského úroku z roku 1498. Ve vsi bylo sedm usedlých. Všichni usedlí drželi po jednom lánu. Ve vsi bylo sedm lánů polností. Z každého lánu se odváděl úrok 20 grošů. Podle rejstříku jsem vypracovala tabulku (Tabulka 50).

Tabulka 50. Výběrcí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1498²³⁶

Mokrá	lánová výměra	svatohavelský úrok
Martin	1 lán	20 grošů
Vítová	1 lán	20 grošů
Bohuněk	1 lán	20 grošů
Jíra	1 lán	20 grošů

²³³ *Rejstřík 1498*, fol. 5v; *Rejstřík 1502*, fol. 11r; *Rejstřík 1503*, fol. 11r; *Urbář panství a vesnic*, fol. 82v, 130v.

²³⁴ *Rejstřík 1530*, pag. 29.

²³⁵ *Výběrcí a berní rejstřík 1530-1531*, pag. 16.

²³⁶ *Rejstřík 1498*, fol. 5v.

Koželuh	1 lán	20 grošů
Jakub	1 lán	20 grošů
Kolář	1 lán	20 grošů
Celkem	7 lánů	2 kopy 20 gr

Všichni usedlí zaplatili své dávky kromě Koláře. Suma úroku činila 2 kopy. Ve výběřcích rejstřících z počátku 16. století je téměř stejná situace. Na místě Vítové je zapsána vdova, ale může se jednat o stejnou osobu, a místo Koláře tu je Dvořák. Při obou úročních dnech zaplatili všichni své dávky kromě Dvořáka. Suma úroku byla stále 2 kopy. V urbáři je místo Dvořáka zapsán Míka Dvořák, může se jednat o Dvořákova syna. Suma zapsaná v urbáři při obou úrocích byla 2 kopy 20 grošů.²³⁷

K podstatným změnám došlo ve výběřcích rejstřících z roku 1530. Ve vsi bylo sedm usedlých. Všichni usedlí opět drželi po jednom lánu a platili za ně po 20 groších. Zůstalo tu několik potomků původních usedlých, Martin a Bohuněk. Ostatní se tu po roce 1510 zakoupili či se do vsi přiznili. Podle svatojiřského výběřčího rejstříku jsem sestavila tabulku (Tabulka 51).

Tabulka 51. Výběřčí rejstřík svatojiřský z roku 1530²³⁸

Mokrá	předpokládaná lánová výměra	svatojiřský úrok
Martin	1 lán	20 grošů
Jíra Maškův	1 lán	20 grošů
Říha	1 lán	20 grošů
Bohuněk	1 lán	20 grošů
Jakub Elščin	1 lán	20 grošů
Jíra Elščin	1 lán	20 grošů
Martin Tesařčin	1 lán	20 grošů
Celkem	7 lánů	2 kopy 20 gr

Martin platil ještě úrok s jitra 6 grošů jednoho úroku. Říha byl zapsán místo Jíry Matějova, který byl přeškrtnutý. Ze vsi byl vybrán úrok 1,5 kopy 10 grošů, scházelo 46 grošů od Martina a Jíry Maškova. Na svatého Havla 1530 zůstali v rejstříku zapsáni Martin, Bohuněk, Jakub Elščin a Jíra Elščin. Jíra Matějův. Martin Janovy a Jíra Koumalů tu byli noví, zřejmě se zakoupili po předchozích usedlých, všichni tři drželi po jednom lánu. Všichni usedlí zaplatili své dávky. Suma úroku činila 2 kopy 20 grošů.²³⁹

Vesce

²³⁷ *Rejstřík 1498*, fol. 5v; *Rejstřík 1502*, fol. 11r; *Rejstřík 1503*, fol. 11r; *Urbář panství a vesnic*, fol. 81v, 82r, 130v.

²³⁸ *Rejstřík 1530*, pag. 28.

²³⁹ *Rejstřík 1530*, pag. 28; *Úroční a berní rejstřík 1530-1531*, pag. 16.

Vesce leží západně od Soběslavi a jižně od Nedvědic. V nejstarším urbáři není ves zapsána. Poprvé je vesnice zmíněna ve výběřcím rejstříku z roku 1498. Bylo tu zapsáno sedm usedlých. Obdělávali osm lánů polností. Z jednoho lánu se dával úrok 20 grošů. Příkladám tabulku (Tabulka 52) svatohavelského úroku.

Tabulka 52. Výběrcí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1498²⁴⁰

Vesce	lánová výměra	svatohavelský úrok
Martin	1 lán	20 grošů
Říha	2 lány	40 grošů
Vaněk	7/4 lánu	35 grošů
Václav	1,5 lánu	30 grošů
Elška	3/4 lánu	15 grošů
Kovář	0,5 lánu	10 grošů
Vávra	0,5 lánu	10 grošů
Celkem	8 lánů	2 kopy 40 grošů

Svatohavelský úrok zaplatili všichni usedlí. Suma úroku činila 2,5 kopy 10 grošů.²⁴¹

Ve výběřcích rejstřících z let 1502-1503 bylo zapsáno sedm usedlých. Obdělávali osm lánů polností. Podle svatohavelského úroku jsem vypracovala tabulku (Tabulka 53).

Tabulka 53. Výběrcí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1502²⁴²

Vesce	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502
Martin	1 lán	20 grošů
Říha	2 lány	40 grošů
Vaněk	5/4 lánu	25 grošů
Marek	1,5 lánu	30 grošů
týž	0,5 lánu	10 grošů
Elška	3/4 lánu	15 grošů
Vávra	0,5 lánu	10 grošů
Vaněk starý	0,5 lánu	10 grošů
Celkem	8 lánů	2 kopy 40 grošů

Ve vsi zůstali Martin, Říha, Vaněk, Elška a Vávra. Vaněk starý se tu zakoupil po Kovářovi a Marek po Václavovi. Vaněk prodal 0,5 lánu Václavovi nebo až Markovi. Suma svatohavelského úroku byla 3 kopy 10 grošů a svatojiřského úroku 2 kopy 17 grošů. Na svatého Havla dali všichni své dávky, na svatého Jiří nezaplatil Vaněk starý.²⁴³ Po přepočtení

²⁴⁰ *Rejstřík 1498*, fol. 5v.

²⁴¹ *Rejstřík 1498*, fol. 5v.

²⁴² *Rejstřík 1502*, fol. 11v.

²⁴³ *Rejstřík 1502*, fol. 11v; *Rejstřík 1503*, fol. 11v.

mi oba úroky vyšly 2,5 kopy 10 grošů. V urbáři je zapsáno to samé jako v rejstřících, suma úročních dávek z osmi lánů měla být 2,5 kopy 10 grošů.²⁴⁴

Ve výběřcích rejstřících z roku 1530 je zapsáno šest usedlých, protože Jíra Eliščin byl usazen v Mokré, ale může se jednat o potomka Elšky z Vesce. Obdělávali stále 8 lánů polností. Úrok za jeden lán byl stále stejný. Z potomků původních usedlých tu zůstal Říha, Vaněk a Jíra, Markův zeť. Pro názornost přikládám tabulku (Tabulka 54) svatojiřského úroku.

Tabulka 54. Výběřcí rejstřík svatojiřský z roku 1530²⁴⁵

Vesce	předpokládaná lánová výměra	svatojiřský úrok 1530
Valek	1 lán	20 grošů
Říha	2 lány	40 grošů
Matěj	1 1/4 lánu	25 grošů
Martin	1,5 lánu	30 grošů
Jíra zeť Markův	0,5 lánu	10 grošů
Jíra Eliščin z Mokrého	3/4 lánu	15 grošů
Vaněk	1 lán	20 grošů ze dvou sídel
Celkem	8 lánů	2 kopy 40 grošů

Válek se ve vsi zakoupil zřejmě po Martinovi, Matěj po Markovi. Marek přenechal 0,5 lánu svému zeti Jírovi. Vaněk si přikoupil grunt po Vávrovi. Ve svatohavelském rejstříku je zapsáno totéž jako ve svatojiřském rejstříku. Při obou úrocích zaplatili všichni usedlí své dávky. Suma úroku činila 2,5 kopy 10 grošů. Na svatého Jiří byly dány 2 kopy 20 grošů, scházelo 20 grošů, přestože měli všichni zapsáno, že dávky odevzdali.²⁴⁶ Myslím si, že 20 grošů chybělo od Valka, protože d (dedit) u něj bylo napsáno světlejším inkoustem.

Vlastiboř

Vlastiboř leží západně od Soběslavi a jižně od Nedvědic. Na Tábořské panství patřila jen část Vlastiboře, další kus vesnice drželi Rožmberkové, potvrzují to rožmberské urbáře sepsané po roce 1437, např. urbář z roku 1440.²⁴⁷ Poprvé je ves zapsána ve výběřcím rejstříku svatohavelského úroku z roku 1498. Bylo tu šest usedlých. Obdělávali devět lánů polností. Za jeden lán se platil úrok 20 grošů. Přikládám tabulku (Tabulka 55) se svatohavelským úrokem.

Tabulka 55. Výběřcí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1498²⁴⁸

²⁴⁴ *Urbář panství a vesnic*, fol. 82r, 130v.

²⁴⁵ *Rejstřík 1530*, pag. 28.

²⁴⁶ *Rejstřík 1530*, pag. 28; *Výběřcí a berní rejstřík 1530-1531*, pag. 16.

²⁴⁷ Srov. A. KALNÝ A KOL., *Soupis urbářů*, s. 293.

²⁴⁸ *Rejstřík 1498*, fol. 5v.

Vlastiboř	lánová výměra	svatohavelský úrok
Smolný	1,5 lánu	30 grošů
Klepač	1 lán	20 grošů
Petr	2 lány	40 grošů
Pešta	1 lán	20 grošů
Koralek	1,5 lánu	30 grošů
Vašta	2 lány	40 grošů
Celkem	9 lánů	3 kopy

Pod Vaštou byl ještě jeden zápis, pustý lán 20 grošů, ale byl přeškrtnut. Koralek a Smolný neodevzdali své dávky. Suma vybraného úroku byla 2 kopy.²⁴⁹

Ve výběřcích rejstřících byla situace stejná, jen na místě Pešty byl zapsán Matůš. Při obou úrocích zaplatili všichni své dávky. Suma úroku byla při obou úročních termínech 3 kopy.²⁵⁰ V urbáři je zapsáno opět to samé, ale na místě Matůše je zapsán Pešta, takže se po celou dobu bude patrně jednat o jednu osobu. V urbáři i v rejstřících byl zapsán pustý lán, ale až v urbáři je uvedeno, že za pustý lán platil 20 grošů úroku Pešta. Suma lánů ve vsi byla 10 lánů a plynul z nich úrok 3 kopy 20 grošů. Na svatého Jiří se platilo tolik jako na svatého Havla.²⁵¹

Ve výběřcích rejstřících bylo zapsáno pět usedlých, protože Martin z Mokrého byl usazen v Mokré. Lánová výměra obce se nezměnila. Z potomků původních usedlých tu zůstali Vašta a Ješek Koralek. Podle svatojiřského a svatohavelského rejstříku jsem vypracovala tabulku (Tabulka 56).

Tabulka 56. Výběřcí rejstříky svatojiřský a svatohavelský z roku 1530²⁵²

Vlastiboř	předpokládaná lánová výměra	svatojiřský úrok 1530	svatohavelský úrok
Václav	1,5 lánu	30 grošů	Vaněk
Martin z Mokrého	1 lán	20 grošů	Martin Mokerský
Martin Novák	2 lány	40 grošů	Martin Dvořák
Martin	2 lány	40 grošů	Martin
Ješek Koralek	1,5 lánu	30 grošů	Jan Koralek
Vašta	2 lány	40 grošů	Vašta
Celkem	10 lánů	3 kopy 20 grošů	

Do tabulky jsem napsala předpokládané lánové výměry usedlých. Václav se ve vsi zakoupil po Vaňkovi, Martin z Mokrého po Klepáčovi, Martin Novák po Petrovi a Martin po Matůšovi Peštovi. Martin Novák prodal někdy po svatém Jiří 1530 svůj grunt Martinovi

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ *Rejstřík 1502*, fol. 11v; *Rejstřík 1503*, fol. 11v.

²⁵¹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 82v, 131r.

²⁵² *Rejstřík 1530*, pag. 29; *Výběřcí a berní rejstřík 1530-1531*, pag. 16.

Dvořákovi. Ješek Koralek zřejmě předal grunt Janovi Koralkovi. Na svatého Jiří zaplatili všichni své dávky kromě Martina z Mokrého, na svatého Havla dali úrok všichni. Suma svatojiřského úroku byla 3 kopy, od Martina z Mokrého chybělo 20 grošů. Suma svatohavelského úroku činila 3 kopy 20 grošů.²⁵³

Debrník

Debrník se nachází západně od Soběslavi a jižně od Nedvědic. Vesnice je poprvé zmíněna ve výběřím rejstříku svatohavelského úroku z roku 1498. Bylo tu zapsáno devět usedlých, jejich lánové výměry a platy z nich. Ke vsi bylo připsáno 14 lánů polností. Z každého lánu se platil úrok 20 grošů. Podle výběřcího rejstříku jsem sestavila tabulku (Tabulka 57).

Tabulka 57. Výběřcí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1498²⁵⁴

Debrník	lánová výměra	svatohavelský úrok
Mareš	2 lány	40 grošů
Vaněk Havův	7/4 lánu	35 grošů
Kříha	1,5 lánu	30 grošů
Kůra	1,5 lánu	30 grošů
Vašta	1 lán	20 grošů
Jíra	1,5 lánu	30 grošů
Jan Tikal	1,5 lánu	30 grošů
Mareš Klepáčův	5/4 lánu	25 grošů
Hronek	2 lány	40 grošů
Celkem	14 lánů	4 kopy 40 grošů

Kromě Jíry zaplatili všichni usedlí své dávky. Suma svatohavelského úroku byla 4 kopy 10 grošů.²⁵⁵ Ve výběřcích rejstřících z let 1502-1503 se nic nezměnilo, jen Jan Tikal je zapsán jako Tikal. Na svatého Havla 1502 odevzdali všichni své dávky, na svatého Jiří 1503 všichni kromě Vaňka Havova. Suma svatohavelského úroku byla 4,5 kopy 10 grošů a svatojiřského úroku 4 kopy 5 grošů.²⁵⁶ V urbáři došlo k jedné změně, na místě Jíry byl zapsán Rojík, takže se asi ve vsi po Jírovi zakoupil. V urbáři byla zapsána suma z lánů 5 kop 10 grošů při obou úrocích.²⁵⁷ Při sečtení všech úročních dávek usedlých vychází suma 4,5 kopy 10 grošů. Není mi jasné, kde by ve vsi vzali dalších 30 grošů.

²⁵³ *Rejstřík 1530*, pag. 29; *Výběřcí a berní rejstřík 1530-1531*, pag. 16.

²⁵⁴ *Rejstřík 1498*, fol. 6r.

²⁵⁵ Tamtéž.

²⁵⁶ *Rejstřík 1502*, fol. 11v; *Rejstřík 1503*, fol. 11v.

²⁵⁷ *Urbář panství a vesnic*, fol. 83r, 131r.

Ve výběřcích rejstřících z roku 1530 bylo zapsáno osm usedlých, protože Vašta byl usazen ve Vlastiboři. Je možné, že Vašta zapsaný ve výběřcích rejstřících a urbáři byl také usazen ve Vlastiboři, ale nelze to dokázat, takže nemůžu s jistotou tvrdit, že byl potomkem Vašty, zapsaného v rejstřících a urbáři. Obdělávali stále 14 lánů polností. Úrok za jeden lán zůstal nezměněn. Z potomků původních usedlých tu zůstali Tikal a Mach Tikal, kteří budou zřejmě příbuzensky spřízněni. Podle úročních rejstříků jsem sestavila tabulku (Tabulka 58).

Tabulka 58. Výběřcí rejstříky svatojiřský a svatohavelský z roku 1530²⁵⁸

Debrník	předpokládaná lánová výměra	svatojiřský úrok	svatohavelský úrok
Smolin	2 lány	40 grošů	Míka Smolin
Mach Haplův	2 lány	40 grošů	Mach Haple
Ondra Novák	1,5 lánu	30 grošů	Martin Novák
Beneš hejtman	1,5 lánu	30 grošů	Mašek hejtman
Vašta z Vlastiboře	1 lán	20 grošů	Vašta z Vlastiboře
Štěch	1,5 lánu	30 grošů	Štěch
Tikal	1,5 lánu	30 grošů	Kouba Tikal
Mareš Chochol	1 lán	20 grošů	Chochol
Mach Tikal	2 lány	40 grošů	Mach Tikalů
Celkem	14 lánů	4 kopy 40 grošů	

Smolin se ve vsi zakoupil po Marešovi, Ondra Novák, Beneš hejtman a Štěch po Kříhovi, Kůrovi a Rojíkovi, Mach Haplův po Vaňkovi Havovi, ale Mach si ještě přikoupil ¼ lánu od Mareše Klepáčova, po němž se ve vsi zakoupil Mareš Chochol. Mach Tikal koupil grunt od Hronka. U Smolina a Tikala mohl písař zapomenout zapsat jejich křestní jména nebo předali své grunty synům. Ondra Novák a Beneš hejtman pravděpodobně předali grunty svým synům či jiným příbuzným. Na svatého Jiří odevzdali všichni své dávky kromě Smolina, na svatého Havla už zaplatili všichni úrok. Suma svatojiřského úroku byla 4 kopy, od Smolina scházelo 40 grošů. Na svatého Havla bylo dáno 5 kop 10 grošů úroku.²⁵⁹ Po přepočtení úročních dávek od usedlých vychází úrok 4 kopy 40 grošů, nevím, z čeho se mělo platit dalších 30 grošů, které tu nejsou zapsány.

Klenovice

Klenovice leží severně od Soběslavi ve směru na Tábor. Vesnice je zapsána ve výběřcím rejstříku svatohavelského úroku z roku 1498. Bylo tu 14 usedlých. Jedenáct

²⁵⁸ *Rejstřík 1530*, pag. 29; *Výběřcí a berní rejstřík 1530-1531*, pag. 17.

²⁵⁹ *Rejstřík 1530*, pag. 29; *Výběřcí a berní rejstřík 1530-1531*, pag. 17.

usedlých obdělávalo devět lánů polností, zbylí tři platili úroční dávky za podsedky. Za jeden lán se platil úrok 20 grošů. Přikládám tabulku (Tabulka 59) svatohavelského úroku.

Tabulka 59. Výběrcí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1498²⁶⁰

Klenovice	lánová výměra	svatohavelský úrok	podsedek
Zinduška	1 lán	20 grošů	
Jan Klepa	0,5 lánu	10 grošů	
Mareš	0,5 lánu	10 grošů	
Pavel	1 lán	20 grošů	
Šerý	0,5 lánu	10 grošů	
Švik	0,5 lánu	10 grošů	
Polák	1,5 lánu	30 grošů	
Rybář starý			4 groše
Choustnický			4 groše
Drlik			4 groše
Václav Klepa	1,5 lánu	30 grošů	
Šilhan	1 lán	20 grošů	
Barton	0,5 lánu	10 grošů	
Mladek Tůma	0,5 lánu	10 grošů	
Celkem	9 lánů	3 kopy	12 grošů

Jan Klepa a Václav Klepa byli pravděpodobně příbuzní. Všichni usedlí zaplatili své úroky. Suma úroku byla 3 kopy 12 grošů.²⁶¹ Ve výběrcích rejstřících z počátku 16. století už nebyli zapsáni Rybář starý, Choustnický a Drlik. Ve vsi zůstalo jedenáct usedlých. Místo Mareše tu byl Kovář, místo Václava Klepy Michal a místo Mládka Tůmy Dvořák, zřejmě se ve vsi zakoupili, lánové výměry zůstaly stejné. Na svatého Havla dali všichni usedlí své úroční dávky, na svatého Jiří kromě Dvořáka zaplatili všichni. Suma svatohavelského úroku byla 3 kopy 19 grošů a svatojiřského úroku 3 kopy 20 grošů.²⁶² Po sečtení všech úročních dávek mi vyšel úrok 3 kopy, nevím, z čeho by se mělo vybrat dalších 20 grošů.

V urbáři bylo zapsáno to samé jako ve výběrcích rejstřících z let 1502-1503. Přibylo tu několik dávek: Michal kovář s chalupy 4 groše 1 denár, roboty šest dní po 2 groších a o Vánocích měl dávat tři kuřata; Jakub s podsedku 4 groše a ze 30 záhonů choustnického 4 groše; Chochol z podsedku 2 groše a Vondráček kovář ze dvora 1 kopy. Počet usedlých ve vsi se zvýšil na 15. Suma svatohavelského úroku z devíti lánů a dalších dávek činila 4,5 kopy 7 grošů. Na svatého Jiří platil kovář ze dvora 1 kopy, za podsedky ve vsi se dávalo 12 grošů a za devět lánů 3 kopy 3 groše. Suma svatohavelského úroku z 9 lánů a dvora byla 4 kopy 37 grošů a svatojiřského úroku z lánů, dvora a podsedků byla 4 kopy 15 grošů.²⁶³

²⁶⁰ *Rejstřík 1498*, fol. 6r.

²⁶¹ *Rejstřík 1498*, fol. 6r.

²⁶² *Rejstřík 1502*, fol. 11v, 12r; *Rejstřík 1503*, fol. 11v, 12r.

²⁶³ *Urbář panství a vesnic*, fol. 83r, 83v, 131r.

Ve výběřcích rejstřících z roku 1530 bylo zapsáno třináct usedlých. Ve vsi zůstalo několik potomků původních usedlých, Michl, Vítek Polákův a Vaněk Bartončin. Podle úročních rejstříků jsem vypracovala tabulku (Tabulka 60), kam jsem napsala také lánové výměry usedlých.

Tabulka 60. Výběřcí rejstříky svatojiřský a svatohavelský z roku 1530²⁶⁴

	předpokládaná lánová výměra	svatojiřský úrok 1530	svatohavelský úrok 1530	
Klenovice				
Baroch	1 lán	20 grošů	20 gr	
Matěj Vrhel	1 lán	20 grošů	20 gr	Mach V.
Bareš	0,5 lánu	10 grošů	10 gr	
Vaněk Ondrů	1 lán	20 grošů	20 gr	vdova
Michal	1,5 lánu	30 grošů	30 gr	
Matěj Švec	0,5 lánu	10 grošů	10 gr	
Vítek Polákův	1,5 lánu	30 grošů	30 gr	
Pavel Zevl	1 lán	20 grošů	20 gr	
Vaněk Bartončin	0,5 lánu	10 grošů	20 gr	Bartonka
Jakub		11 grošů	11 gr	
Koranda		4 groše	16 gr	
Ondřej kovář		1 kopa z dvoru	1 kopa z dvoru	
Matěj Michalů syn	0,5 lánu	10 grošů	10 gr	Michalů
Celkem	9 lánů	4 kopy 15 grošů	4k 37 g	

Za jeden lán se platil stále úrok 20 grošů. Bartonka platila na svatého Havla ještě za pokrčemné. U Korandy není zapsáno, proč platil na svatého Havla 16 grošů, myslím si, že se úrok zvýšil o relucii roboty. Bartonka byla určitě manželkou Vaňka Bartončina. Dvůr byl stále v držení kovářů, není vyloučeno, že Ondřej kovář byl příbuzným Vondráčka kováře. Svatojiřský úrok zaplatili všichni usedlí. Ze vsi byl odveden úrok 4 kopy 15 grošů. Na svatého Havla rovněž odevzdali všichni usedlí své dávky. Suma svatohavelského úroku činila 5 kop 7 grošů (skutečný úrok 4,5 kopy 7 grošů).²⁶⁵

Drhovice

Drhovice se nachází západně od Tábora ve směru na Písek. Leží mimo Nedvědicový újezd, ale také patřily klášteru řeholních kanovnic premonstrátského řádu v Louňovicích pod Blaníkem. Drhovice nebyly zapsány ve výběřcím rejstříku svatohavelského úroku z roku 1498, ale objevují se v nejstarším urbáři z let 1469-1486. Ke vsi bylo připsáno 14 lánů. Suma úroku z lánů při obou úrocích činila 2 kopy 47 grošů. Samec měl službu i s koněm. Dvůr v Kašovicích drží starší drhovičtí a platili z něj při obou úrocích po 40 groších.²⁶⁶ V urbáři je

²⁶⁴ Rejstřík 1530, pag. 29, 30; Výběřcí a berní rejstřík 1530-1531, pag. 17.

²⁶⁵ Rejstřík 1530, pag. 29, 30; Výběřcí a berní rejstřík 1530-1531, pag. 17.

²⁶⁶ Urbář panství a vesnic, fol. 10r.

zapsáno pouze jedno jméno usedlého, ale víme kolik bylo ve vsi lánů a kolik se z nich platilo úroku.

Ve výběřcích rejstřících z počátku 16. století jsou zapsáni všichni usedlí, bylo jich jedenáct. Obdělávali 14, 25 lánu. Za jeden lán se platil úrok 12 grošů. Tři usedlí dávali ještě plat z Hůrky, není tu uvedeno, za co v Hůrce platili. Všichni tři, Sokol, Milčín a Pavelka, dávali po 13 groších 2 denárech a společně 1 denár (zapsáno až v urbáři), suma úroku z Hůrky byla 40 grošů. Podle svatohavelského úroku jsem sestavila tabulku (Tabulka 61).

Tabulka 61. Výběřcí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1502²⁶⁷

	lánová výměra	svatohavelský úrok 1502	Hůrka
Drhovice			
Pavelka	9/4 lánu	27 grošů	13 grošů 2 denáry
Crhajl	1,5 lánu	18 grošů	
Peškův	2 lány	24 grošů	
Samec	1 lán	12 grošů	
Pešková	1 lán	12 grošů	
Slíva	1 lán	12 grošů	
Hlava	5/4 lánu	15 grošů	13 grošů 2 denáry
Sokol	9/4 lánu	27 grošů	13 grošů 2 denáry
Jan	1 lán	12 grošů	
Matůš	0,5 lánu	6 grošů	
Mach	0,5 lánu	6 grošů	
Celkem	14 ¼ lánu	2 kopy 51 grošů	40 grošů

Na svatého Jiří nebyl v rejstříku zapsán Peškův. Počet obdělávaných lánů se snížil na 12,25 lánu. Ostatní zápisy zůstaly stejné. Při obou úrocích odvedli všichni své úroční dávky kromě Peškova na svatého Havla. Suma svatohavelského úroku byla 2 kopy 26 grošů 1 denár a svatojiřského úroku 3 kopy 6 grošů 6 denárů.²⁶⁸ Po přepočítání mi vyšly obě sumy vybraného úroku 3 kopy 6 grošů 6 denárů

V urbáři bylo zapsáno deset usedlých. Matouš tu byl zapsán jako Matouš Boubel, zřejmě jde o stejnou osobu. Na místě Macha byl Pavel, pravděpodobně zakoupil Machův grunt nebo se na něj přiženil. Držitelé Hůrky se nezměnili a platilo se z ní při obou úrocích po 40 groších. Suma obou úroku z 12,25 lánu byla 2 kopy 27 grošů. Ke vsi patřil malý a velký les. Ve vsi byl výsadní dvůr, ale není tu napsáno, kdo měl na něm sloužit. Na svatého Jiří se z lánů dával úrok 2 kopy 27 grošů a z Hůrky 40 grošů.²⁶⁹

Ve výběřcích rejstřících z roku 1530 bylo zapsáno deset usedlých. Ve vsi zůstalo několik potomků původních usedlých, Pavelka, Jirek Crhajl, Samec, Pešek, Hlava a Boubel.

²⁶⁷ *Rejstřík 1502*, fol. 12r.

²⁶⁸ *Rejstřík 1502*, fol. 12r; *Rejstřík 1503*, fol. 12r.

²⁶⁹ *Urbář panství a vesnic*, fol. 83v, 84r, 131r.

Z Hůrky platiteli Pavelka, Hlava a Harant po 13 groších 2 denárech a společně 1 denár. Přikládám tabulku (Tabulka 62) svatojiřského úročního rejstříku.

Tabulka 62. Výběrčí rejstřík svatojiřský z roku 1530²⁷⁰

	předpokládaná lánová výměra	svatojiřský úrok 1530	Hůrka
Drhovice			
Pavelka	9/4 lánu	27 grošů	13 grošů 2 denáry
Jírek Crhajl	1,5 lánu	18 grošů	
Samec	1 lán	12 grošů	
Pešek	1,5 lánu	18 grošů	
Jan Jirův	1 lán	12 grošů	
Hlava	5/4 lánu	15 grošů	13 grošů 2 denáry
Haranth	5/4 lánu	15 grošů	13 grošů 2 denáry
Boubel	0,5 lánu	6 grošů	
Jakub zeť Samců	1 lán	12 grošů	
Říha	1 lán	12 grošů (poustka)	
Celkem	11 ¼ lánu	2 kopy 27 grošů	40 grošů

Do tabulky jsem připsala předpokládané lánové výměry usedlých. Po Sokolovi se ve vsi zakoupil Harant. Pešek či Pešková přikoupili od Sokola či Haranta 0,5 lánu. Jakub zeť Samcův se možná zakoupil po Janovi a Říha po Pavlovi, ale ještě si přikoupil 0,5 lánu od Sokola či Haranta. Jan Jirův si koupil grunt od Slívy. Na svatého Jiří odevzdali všichni úroční dávky kromě Říhy a Boubela. Suma svatojiřského úroku byla 1,5 kopy 24 grošů, scházelo 33 grošů. Kromě Boubela a Říhy ještě někdo ze vsi nezaplatil celý úrok nebo jeho část. Suma úroku z Hůrky byla 26 grošů 4 denáry, scházelo 13 grošů 3 denáry od Haranta a 1 denár od všech. Svatohavelský úrok zaplatili všichni usedlí. Suma svatohavelského úroku byla 3 kopy 7 grošů i z Hůrky.²⁷¹

Skrýchov

Skrýchov leží západně od Tábora směrem na Písek. Stejně jako Drhovice se nachází mimo Nedvědicový újezd, ale patřil louňovickému klášteru. Není zapsán ve výběrčím rejstříku svatohavelském z roku 1498. Skrýchov se objevuje v nejstarším urbáři. Ke vsi patřilo 8,5 lánu polností. Suma úroku z lánů a obecní čtvrti byla 4 kopy 40 grošů. Lučná jitra drželi Černý (5,5 jitra za 5,5 groše), Daček (9 jiter za 9 grošů) a Lauryn (2,5 jitra za 2,5 groše). Suma z jiter byla 17 grošů 3 haléře. Ze vsi a jiter byly 4 kopy 42 grošů 3 haléře úroku.²⁷² Nejstarší urbář nám poskytl informace o celkovém úroku ze vsi a tři jména usedlých.

²⁷⁰ *Rejstřík 1530*, pag. 30.

²⁷¹ *Rejstřík 1530*, pag. 30; *Výběrčí a berní rejstřík 1530-1531*, pag.17.

²⁷² *Urbář panství a vesnic*, fol. 9v, 10r.

Všichni usedlí, jejich lánové výměry a platy z nich byly zapsány až ve výběřcích rejstřících z let 1502-1503. Ve vsi bylo 11 usedlých. Obdělávali 8,5 lánu polností. Ve vsi byla obecní čtvrt', ze které se dával úrok 10 grošů a měli ho platit všichni usedlí. Z jednoho lánu se odváděl úrok 30 grošů. Lauryn, Černý a Daček drželi ještě několik jiter, které byly zapsány v nejstarším urbáři. Podle svatohavelského rejstříku jsem vypracovala tabulku (Tabulka 63).

Tabulka 63. Výběřcí rejstřík svatohavelského úroku z roku 1502²⁷³

	lánová	svatohavelský
Skrýchov	výměra	úrok 1502
Jiřík	1 lán	30 grošů
Raz	1 lán	30 grošů
Anták	1 lán	30 grošů
Hron	0,5 lánu	15 grošů
Lauryn	0,5 lánu	15 grošů
týž	2,5 jitra	2 groše 5 denárů
Černý	1 lán	30 grošů
týž	5,5 jitra	5,5 groše
Jan	1 lán	30 grošů
Daček	0,5 lánu	15 grošů
týž	9 jiter	9 grošů
Kouba	0,5 lánu	15 grošů
Velik	0,5 lánu	15 grošů
Jech	1 lán	30 grošů
obec	1/4 lánu	10 grošů
Celkem	8 ¾ lánu	4 k 42 gr 1,5 d

Na svatého Jiří 1503 nedošlo k žádným změnám. Při obou úrocích všichni usedlí zaplatili své úroční dávky. Suma svatohavelského úroku byla 4 kopy 12 grošů 3 groše a svatojiřského úroku 3 kopy 18 grošů 3 haléře.²⁷⁴ Po přepočtení mi vyšel úrok 4 kopy 41 grošů 5 denárů.

V urbáři se nic nezměnilo. V urbáři je zapsáno, že z 9,25 lánu, s jiter a obecní čtvrti byl úrok 5 kop 12 grošů 3 haléře, totéž se dávalo i na svatého Jiří.²⁷⁵ Usedlí obdělávali pouze 8,5 lánu a 1/4 lánu, který je pravděpodobně obecní čtvrtí, jež byla zapsána v rejstřících z let 1502-1503.

Ve výběřcích rejstřících z roku 1530 je zapsáno 10 usedlých. Ve vsi zůstalo několik potomků původních usedlých, Raz, Anták, Lauryn, Kouba Černý a Jan Vilikův. Z obecní čtvrti se stále platil úrok 10 grošů. Přikládám tabulku (Tabulka 64) svatojiřského úroku.

²⁷³ *Rejstřík 1502*, fol. 12r.

²⁷⁴ *Rejstřík 1502*, fol. 12r; *Rejstřík 1503*, fol. 12r.

²⁷⁵ *Urbář panství a vesnic*, fol. 84r, 84v, 131r.

Tabulka 64. Výběrčí rejstřík svatojiřský z roku 1530²⁷⁶

	předpokládaná lánová výměra	svatojiřský úrok 1530
Skrýchov		
Jan Ružkův	1 lán	30 grošů
Raz	1 lán	30 grošů
Anták	1 lán	30 grošů
Jan Miha	1,5 lánu	45 grošů
Lauryn	0,5 lánu + 2,5 jitra	17 grošů 5 d
Kouba Černý	1 lán + 5,5 jitra	35,5 groše
Ondřej	0,5 lánu + 9 jiter	24 grošů
Petr Kubcův	0,5 lánu	15 grošů
Jan Velikův	0,5 lánu	15 grošů
Tůma Novák	1 lán	30 grošů
obec	1/4 lánu	10 grošů
Celkem	8 ¾ lánu	4 k 47 gr 1,5 d

Jan Ružkův se ve vsi zakoupil pravděpodobně po Jiříkovi, Ondřej po Dačkovi, Petr Kubcův po Koubovi a Tůma Novák po Jechovi. Jan Miha si koupil grunt od Hrona a Jana. Usedlí stále obdělávali 8,5 lánu polností. Na svatého Havla byl na místě Antáka Matěj Antaků, zřejmě jeho syn či jiný příbuzný. Místo Ondřeje byl zapsán Dušek. Lauryn platil na svatého Havla 18 grošů. Na svatého Jiří nezaplatili úrok Jan Ružkův, Raz a Anták a na svatého Havla Jan Ružkův, Raz, Matěj Anták a Lauryn. Na svatého Jiří se odvedly 3 kopa 12 grošů 1,5 denáru. Jan Ružků, Raz a Anták vyhořeli, proto úroční dávky nezaplatili. Na svatého Havla se vybraly 2,5 kopy 24,5 groše, od Lauryna chybělo 18 grošů.²⁷⁷

Počet usedlých se téměř na celém Nedvědicím újezdu dal sledovat od roku 1498 kromě Drhovic a Skrýchova. Počet usedlých od roku 1498 ve všech vesnicích kolísal kromě Mokré, kde bylo v letech 1498-1530 stále sedm usedlých. Podle počtu usedlých byly největší Klenovice, počet usedlých se ve vsi pohyboval mezi 11 – 15. Nejmenší vesnicí podle počtu usedlých bylo Zaluží, kde počet usedlých kolísal mezi 4 – 5. Průměrný počet usedlých na újezdu byl 8. V několika vesnicích se setkáváme se ženami jako s držitelkami gruntů, např. v Nedvědicích byla Doupníková a Paulíkovská, v Mokré Vítová, v Klenovicích Bartonka a vdova po Vaňkovi Ondrovi a v Drhovicích Pešková.

Počet lánů zapsaných k vesnicím se objevuje v urbáři z roku 1510 a pohyboval se mezi 4 – 14,25 lány.²⁷⁸ Nejméně lánů bylo připsáno k Zaluží 4 lány, nejvíce lánů bylo v Debrníku 14 lánů. Počet lánů, které drželi usedlí, se v několika vesnicích neshoduje se zápisem v urbáři, jedná se o Nedvědice a Skrýchov. Usedlí drželi nejčastěji 1 lán polností. Nejvíce polností

²⁷⁶ *Rejstřík 1530*, pag. 30-31.

²⁷⁷ *Rejstřík 1530*, pag. 30-31; *Výběrčí a berní rejstřík 1530-1531*, pag. 18.

²⁷⁸ V Drhovicích obdělávali usedlí 14,25 lánu na svatého Havla 1498, v urbáři měli připsáno jen 12,25 lánu.

v držení jedné osoby bylo 9/4 lánu, kterou drželi Pavelka a Sokol, oba z Drhovic, oba platili po 27 groších, což by nebyl ani jeden lán ve Skrýchově. Na Nedvědicím újezdu se za jeden lán platilo po 20 groších, v Drhovicích 12 grošů a ve Skrýchově 30 grošů. Nízká hodnota úroku za jeden lán na Nedvědicím újezdu je ovlivněna jeho polohou, protože se nachází z části na blatech a půda je tam podmáčená. V Drhovicích byl vůbec nejnižší úrok za jeden lán na celém Tábořském panství. Je to zřejmě způsobeno kvalitou půdy, místními podmínkami nebo jinými okolnostmi, které nelze z pramenů vysledovat. Úroční dávky za jeden lán zůstaly stále na stejné výši. V Debrníku bylo v urbáři ke vsi připsáno 14 lánů, z nichž se měl odvést úrok 5 kop 10 grošů, ale tato částka by byla odvedena z 15,5 lánu, které ke vsi nebyly připsány a ani usedlí tolik lánů neobdělávali. Není mi proto jasné, jak přišel písař k této částce.

Ve všech vsích se odváděly úroční dávky v penězích. Usedlí platili nejčastěji za polnosti. V Nedvědicích a Klenovicích platilo několik usedlých za podsedka. Ve Svákově platil mlynář, jediný zapsaný mlynář na Nedvědicím újezdu, za mlýn, řeku a louku. Tři usedlí v Drhovicích dávali úrok z Hůrky; mohlo se jednat o nějaké polnosti nebo jiný nemovitý majetek. V Klenovicích se platilo za dvůr. Na celém újezdu se nerobotovalo. Pouze v Klenovicích byla v urbáři zapsána robota 6 dní po šesti 2 groších u Michala kováře, který měl předepsány ještě naturální dávky, o Vánocích měl dávat tři kuřata. Jiné naturální dávky se na újezdu neobjevují.

V několika vesnicích byl sumář odvedených dávek stále stejný, např. v Zaluží, Mokré a Vescích. V dalších vesnic kolísal, kvůli počtu usedlých a zmenšení lánových výměr.

5. Závěr

V urbáři tábořského panství z počátku 16. století není zdůvodněno, za jakých okolností. Důvod neobjevil ani František Šmahel. Domnívám se, že starší urbář už byl nedostačující, protože v něm nebyly zapsány všechny statky patřící Táboru. Všechny tábořské majetky mohly být zapsány ve výběřcích rejstřících, které byly sepsány po roce 1503, ale nemohu to s jistotou tvrdit, protože se nedochovaly. Myslím si, že sepsání nového urbáře mělo primárně sloužit písaři a úředníkům, kteří vybírali dávky z celého panství, aby měli všechny dávky přehledně sepsány v jedné knize.

František Šmahel popsal ve svém článku o Louňovickém klášterství, jak se dostalo do držení města Tábora. Zajímala ho především vrchnostenská správa nad zástavním zbožím, kterou panovník předal purkrabímu, radě a obci města Tábora. Tábořští museli z Louňovického klášterství a Nedvědickeho újezdu odvádět královskou berni, z každého lánů se platilo po 36 groších,²⁷⁹ což bylo na Nedvědickeho újezdu více než úroční dávka za jeden lán, která se pohybovala v rozmezí 12-30 grošů. V Drhovicích zaplatili usedlí více na berni než na úročních dávkách. V účetním materiálu sledoval vývoj počtu usedlých a sumární dávky odvedeného úroku a výměry polností usedlých. Výběřčí rejstříky podle něj suplují nedochované pozemkové knihy. Lze z nich vysledovat změny v držbě gruntů. Do článku zařadil tabulku, v níž nastínil změny držitelů gruntů ve dvou vsích v Libouni a Milovanicích v letech 1498-1531.²⁸⁰ Zajímal se o sociální diferenciaci usedlých na panství, kterou založil na výměrách polností a podle nich sestavil pro celé klášterství tabulku.²⁸¹ U podsedků na Podblanicku jsou vždy uvedena jména současných držitelů. Na Podblanicku šlo podle Šmahela o opuštěné podsedčí polnosti, které si usedlí se souhlasem tábořských úředníků připojili ke svému gruntu a odváděli z nich zvlášť úrok. Drobné podsedčí usedlosti byly

---

²⁷⁹ F. ŠMAHEL, *Tábořské vesnice*, s. 180-181, 184.

²⁸⁰ Tamtéž, s.182, 195-196.

²⁸¹ Tamtéž, s. 198-199.

opuštěny za husitských válek, kdy jejich držitelé odešli na Tábor.²⁸² Podle mě není vyloučeno, že takový osud postihl podsedčí usedlosti ve vesnicích, které sleduji.

Na rozdíl od Františka Šmahela, který se zaměřil na jednu ucelenou část panství, zpracovávám další vesnice, které už nejsou jedním celkem, což naznačují jednotlivé podkapitoly. Každou vesnici jsem představila na základě dochovaných údajů z účetního materiálu a teď bych chtěla komparovat výsledky, k nimž jsem během své práce došla.

Velmi mě zajímal vývoj počtu usedlých na mnou vybraných vsích, proto jsem zpracovala tabulku, kde jsou zapsány počty usedlých na vsích podle jednotlivých dochovaných pramenů. Zjistila jsem, že pouze ve třech vesnicích se udržel počet usedlých stále na stejném počtu; jde o vesnice Mokrou na Nedědické újezdu, Doubí a Zárybničnou Lhotu. V ostatních vesnicích se počet usedlých mezi lety 1498/1502-1530 měnil. K největšímu poklesu počtu usedlých došlo v Čelkovicích, kde mezi lety 1510-1530 poklesl počet usedlých z 16 na 7. K největšímu zvýšení počtu usedlých došlo v Klenovicích, kde se jejich počet zvýšil mezi lety 1503-1510 z 11 na 15. V ostatních vesnicích se počet usedlých zvyšoval či snižoval nejčastěji o jednoho až dva usedlé. Nejvíce usedlých ve všech sledovaných vesnicích bylo zapsáno v urbáři, nejméně ve výběřcím rejstříku z roku 1530. Do roku 1530 v řadě vesnic poklesl počet usedlých, jen v několika vzrostl nebo zůstal na stejné výši. Nejvíce usedlých bylo v Klokotech, nejméně v Zahrádce a ve Všechnově. Průměrný počet usedlých na jednu vesnici je 10 mezi lety 1503-1510 a necelých 10 (9,75) v roce 1530. Mezi usedlé jsem nezapočítávala mlynáře pod Klokoty (4), neboť si nejsem úplně jistá, jestli se nejedná pouze o jména mlýnů.

Tabulka 65. Počet usedlých na jednotlivých vsích v letech 1498/1502-1530

vesnice	1498	1502	1503	1510	1530
Dražice		16	16	16	19
Všechnov		4	4	4	3
Zahrádka		5	5	5	3
Klokoty		26	26	27	27
Náchod		12	12	12	9
Čelkovice		15	15	16	7
Strkov		11	11	11	9
Měšice		7	7	7	9
Košice		22	22	23	21
Doubí		6	6	6	6
Turovec		13	13	15	13
Zárybničná Lhota		6	6	6	6
Opařany		17	17	15	15
Opařanky		5	5	7	8
Nedvědice	10	8	8	8	8
Svákov	9	8	8	7	8

²⁸² Tamtéž, s. 185-186.

Mokrá	7	7	7	7	7
Vesce	7	7	7	7	6
Zaluží	5	5	5	5	4
Vlastiboř	6	6	6	6	5
Debrník	9	9	9	9	8
Klenovice	14	11	11	15	13
Drhovice		11	10	10	10
Skrýchov		11	11	11	10
Celkem	67	248	247	255	234

Ve své práci jsem sledovala, kolik polností bylo zapsáno k jednotlivým vesnicím, což jsem zjistila z urbáře z roku 1510. Lánové výměry patřící k vesnici se nemusely vždy shodovat s počtem obdělávaných lánů, např. v Náchodě. Počet obdělávaných lánů mezi lety 1498/1502-1530 v některých vesnicích kolísal, např. v Drhovicích, ve Skrýchově atd. Nejvíce lánů bylo připísáno ke Klokotům 25,75 lánu a nejméně ke Všechemu a Zaluží po 4 lánech. V dalších vesnicích se výměry lánových polností pohybovaly mezi 5 – 19 lány.

Téměř všichni usedlí na vsích drželi nějaké polnosti kromě mlynářů, kteří drželi mlýny nebo jiné nemovitosti, např. louky. Sestavila jsem tabulku, v níž jsou vypsaní držitelé lánových polností podle urbáře. V tabulce chybí 24 usedlých, kteří nedrželi žádné lánové polnosti.

Tabulka 66. Lánové výměry usedlých podle urbáře

vesnice	1/4 lánu	2/4 lánu	3/4 lánu	1 lán	5/4 lánu	6/4 lánu	7/4 lánu	2 lány	9/4 lánu	počet usedlých
Dražice		2		9	1	1		1		16
Všechem				4						4
Zahrádka		1	2		1		1			5
Klokoty	1	2	2	14	3	1	1	1		27
Náchod	1	3	1	3	2					12
Čelkovice	2	5		7	3					16
Strkov		1	1	2	1	4				11
Měšice	1	1	1	2				1		7
Košice		2	6	4	2	1				23
Doubí			2	1		1				6
Turovec		2	2	9	2					15
Zárybnická Lhota			1	2		3				6
Opařany		6		9						15
Opařanky		2		2	2	1				7
Nedvědice		2	1	1		2	1	1		8
Svákov				6						7
Mokrá				7						7
Vesce		2	1	1	1			2		7
Zaluží		2		3						5
Vlastiboř				2		2		2		6
Debrník				1	1	4	1	2		9
Klenovice		6		3		2				15
Drhovice			2	4	1	1			2	10
Skrýchov		5		6						11

Celkem	5	44	22	102	20	23	4	10	2	255
procenta	1,96	17,25	8,63	40	7,84	9,02	1,57	8,92	0,78	100

Z tabulky je patrné, že usedlí nejčastěji drželi jeden lán polností. Velké výměry polností nad 7/4 lánu jsou situovány převážně do vsí, kde byl nižší úrok za jeden lán. Podle držby polností lze usedlé dělit na sedláky, kteří drželi polnosti od 0,5 lánu, a drobné rolníky, kteří obdělávali nejvýše 1/4 lánu. V pramenech nejsou jednotlivé sociální kategorie označeny, proto jsem použila pro určení sociálních kategorií dělení rolnického obyvatelstva podle Josefa Macka.²⁸³ Charakteristiku rolníků podle lánových výměr použil také Alois Míka²⁸⁴ a Marek Vařeka.²⁸⁵ Míka rozdělil rolníky na střední rolníky, kteří drželi výměry polností od 0,5 lánu a více, a drobné rolníky, jenž drželi polnosti do 0,5 lánu.²⁸⁶ Vařeka rozdělil lánové obyvatelstvo na láníky (mohli držet i více než jeden lán), půllánici a třičtvrtělánici a čtvrtlánici. První dvě skupiny (sedláci) prodávaly své přebytky na trhu. Čtvrtláníkům stačil výnos polností jen na obživu vlastní rodiny.²⁸⁷ Pouze pět usedlých by se zařadilo mezi drobné rolníky, převážná většina usedlých se řadí mezi sedláky. Největší výměru polností držel Jan Zalužský z Čelkovic (1530), který měl 2,5 lánu a platil za něj 1 kopy grošů. O něco méně drželi Pavelka a Sokol z Drhovic, oba měli po 9/4 lánu, z nichž platili po 27 groších, což by v některých vesnicích nevydalo ani na 3/4 lánu. Potvrzuje se tak, že velké výměry polností se vyskytovaly ve vsích, kde se platil nižší úrok. Velikost výměr nijak nesouvisela s počtem usedlých na vsi, protože i na malých vsích byly stejné držby polností jako ve velkých vesnicích. Z pramenů této proveniencí nelze určit, zda byly některé vesnice centrálními lokalitami, které byly doplněny malými vesnicemi v okolí, neboť centrální lokalitou mohly být blízko ležící města Tábor a Soběslav.

Úroční dávky zůstaly po celé období na stejné výši. Přestože se snižovala nominální hodnota groše, peněžní dávky se nezvyšovaly. Ve všech vesnicích se neplatila stejná částka za jeden lán. Vypracovala jsem tabulku, kde je uvedeno kolik se platilo na vesnicích za jeden lán při každém úročním termínu.

Tabulka 67. Úroční dávky z jednoho lánu

vesnice	úrok za 1 lán
Náchod	40-56 grošů
Zahrádka	42-47 grošů
Dražice	40 grošů

²⁸³ J. MACEK, *Jagellonský věk*, s. 29-30.

²⁸⁴ A. MÍKA, *Poddaný lid*, s. 144-146.

²⁸⁵ M. VAŘEKA, *Urbář Plumlovského panství*, s. 42.

²⁸⁶ A. MÍKA, *Poddaný lid*, s. 144-146.

²⁸⁷ M. VAŘEKA, *Urbář Plumlovského panství*, s. 42.

Všechov	40 grošů
Klokoty	40 grošů
Doubí	30 - 40 grošů
Turovec	31/24 grošů
Zárybničná Lhota	30 grošů
Skrýchov	30 grošů
Opařany	16/30 grošů
Opařanky	16/30 grošů
Strkov	27/26 grošů
Měšice	24 - 30 grošů
Košice	24 - 30 grošů
Čelkovice	24 grošů
Nedvědice	20 grošů
Svákov	20 grošů
Mokrá	20 grošů
Vesce	20 grošů
Zaluží	20 grošů
Vlastiboř	20 grošů
Debrník	20 grošů
Klenovice	20 grošů
Drhovice	12 grošů

V Náchodě, Zahrádce, Měšicích, Košicích a Doubí se neplatil jednotný úrok za jeden lán, mohlo to být způsobeno např. sečtením dávek za nemovitý majetek (polnosti, lesy, louky, rybníky atd.) nebo nějaké dohody. V Turovci a ve Strkově se platily při obou termínech jinak vysoké dávky, na svatého Havla byl úrok vyšší a na svatého Jiří nižší, v tabulce jsou uvedeny obě výše úročních dávek. V Opařanech a Opařankách se platilo za lán buď 30 grošů nebo 16 grošů. V urbáři ani v rejstřících není zapsáno, proč se v jedné části vsi vybíral vyšší úrok za jeden lán než v druhé části vsi. Je možné, že tu existovala nějaká dohoda s vrchností, ale to je pouze hypotéza. Nejvyšší úrok za jeden lán se odváděl v nejúrodnější oblasti kolem Tábora. Nízký úrok na Nedvědicím újezdu je způsoben jeho polohou v blízkosti blat, kde nebyla půda tak úrodná. Vrchnost musela nasadit výši úroku tak, aby poddaní byli schopni své dávky platit. V případě, že by přestali dávky platit, hrozil by odchod usedlého a grunt by mohl zpustnout, kdyby se tu neusadil nový hospodář. Vrchnosti se nevyplácely pusté grunty, protože by jim z nich neplynul žádný úrok. Výše úroku za polnosti určitě souvisela s bonitou půdy.

Někteří usedlí drželi kromě polí i další nemovitosti, nejčastěji se jednalo o louky, pastviny, lesy, rybníky, poustky atd. V Turovci platili na svatého Havla z každého lánů 31 grošů a ještě 2 denáry posudného. V několika vesnicích drželi usedlí podsedky, za které se platil pravidelný úrok. František Šmahel si myslí, že se jedná o opuštěné podsedčí usedlosti; je to možné, ale prameny na to nedokážou jednoznačně odpovědět, přesto se k jeho domněnce přikláním.

V sedmi sledovaných vsích dávali usedlí naturální dávky. V Dražicích, Zahrádce, Zárybnické Lhotě a Turovci odevzdávali džbery desátečného obilí, ve všech vsích se jednalo o oves, v Zárybnické Lhotě a Turovci dávali ještě žito. Pouze v Turovci odváděli usedlí z každého lánu po dvou džberech ovsu podýmnného. Další naturální dávkou byly slepice. Dávali je v Dražicích, Strkově, Košicích, Zárybnické Lhotě, Turovci a v Klenovicích (3 kuřata). Slepice se nejčastěji dávaly o Vánocích. Někteří usedlí v Košicích a Dražicích mohli za slepice zaplatit, jiní je museli odevzdat (uvedeno v textu o vesnicích). V Košicích byly předepsány ještě dávky konopí, které se odvádělo buď v zemních nebo v pověsmech. Vejce odváděli pouze usedlí v Košicích. V Turovci měli dávat usedlí za pastvu vůz sena nebo zaplatit 1 groš. Další naturální dávky už předepsány nebyly. Jedná se zřejmě o rekogniční dávky, které nebyly velké, ale udržovaly se jako výraz poddanské závislosti. V dalších čtrnácti sledovaných vesnicích se neodváděly žádné naturální dávky.

Roboty byla předepsána pouze v pěti vesnicích. Ve Strkově se robotovalo z každého lánu šest dní. V Košicích robotovalo jedenáct usedlých, ale mohli se z roboty vyplatit, reluce roboty se pohybovala mezi 9-18 groši. V Zárybnické Lhotě v Turovci měl z každého lánu robotovat určitý počet ženců a senoseků. Ze zápisů u vesnic není úplně jasné, zda se mohli z roboty vyplatit nebo naopak jim mělo být za robotu zapláceno. V Klenovicích robotoval jeden usedlý šest dní po 2 groších, opět není jasné, zda se mohl z roboty vykoupit nebo mu mělo být za robotu zapláceno. Pouze ve dvou vesnicích se dozvídáme, na co byla roboty využita. U dalších vesnic není v pramenech zaznamenáno, jaká roboty měla být vykonána. Mohu jen předpokládat, že měli také robotovat při žních a sečení sena, což byly nejčastější roboty. V dalších devatenácti vesnicích, které jsem sledovala, nebyly roboty předepsány. Je vidět, že v první polovině 16. století nebyly roboty ani naturální dávky pro poddané zatěžující, většina dávek byla přeměněna na peníze.

Mezi držiteli gruntů se v řadě vesnic objevily také ženy. V zápisech byly uváděny jménem nebo jako vdovy. V případě, že byla žena uvedena jménem, se jedná pravděpodobně o vdovu, ale opět to nelze s jistotou tvrdit, protože na to prameny nedokáží odpovědět. O rodinách držitelů gruntů se z pramenů této proveniencie nic nedozvíme. Ve vesnicích jsem se snažila sledovat změny držitelů gruntů, které jsou zapsány u jednotlivých vesnic. Změny jsem identifikovala podle stejných lánových výměr a stejných úročních dávek. V řadě vesnic zůstaly některé rodiny trvale usazeny mezi lety 1498/1502-1530, nebudu je tu vypisovat, protože jsou zapsány v textu.

Zajímalo mě, zda lze u některých vesnic vysledovat některé údaje (lánové výměry zapsané k vesnicím, kolik se platilo za jeden lán atd.) v době, kdy ještě vesnice nepatřily na

táborské panství. Podařilo se mi to jen u několika vesnic, které patřily na Příběnické panství. Dražice, Zahrádka, Klokoty, Náchod a Čelkovice byly zapsány v nejstarším rožmberském urbáři z roku 1379.²⁸⁸ K Dražicím bylo zapsáno 16 lánů a 2 jitra, z každého lánů se každý rok odvedlo po 80 groších. Ve vsi byl mlýn, z něhož se platilo ročně 12 grošů. Z lazovských polí se odváděl roční úrok 87 grošů 3 denáry. Z 0,5 jitra se platily 2 groše. Farář měl 5,5 jitra a z nich platil 11 grošů. Ke Klokotům bylo připsáno 25,75 lánů. Z každého lánů se ročně odvádělo po 80 groších. Ve vsi byly tři mlýny, ze dvou se platilo po 80 groších a ze třetího ročně 15 grošů.²⁸⁹ K Čelkovicím bylo připsáno 10,5 lánů. Z každého lánů se každoročně platila 1 hřivna. Byla tu předepsána roboty pro čtyři žence.²⁹⁰ K Zahrádce patřilo 5 lánů, z každého lánů se ročně platilo po 80 groších. K Náchodu bylo zapsáno 8,5 lánů. Ze 3,5 lánů se ročně platilo po 80 groších, ze zbývajících pěti po 104 groších. Usedlí měli odevzdat 16 kuřat. Ve vsi byl jeden mlýn, z něhož se ročně platilo 30 grošů.²⁹¹

Údaje o vesnicích se zachovaly ještě v dílčím urbáři a úročním rejstříku svatojiřském z roku 1423 pro Příběnické panství.²⁹² K Dražicím bylo zapsáno 16 lánů, z každého lánů se platilo po 40 groších jednoho úroku. Suma úročních dávek byla 12 kop 20,5 groše. K Náchodu bylo připsáno 9 lánů, z každého lánů se dávalo 40 grošů. Suma úroku činila 7 kop 49 grošů. Ke Klokotům bylo zapsáno 25,75 lánů. Suma úročních dávek byla 17 kop 10 grošů. K Čelkovicím bylo připsáno 10,5 lánů. Suma úroku činila 5,5 kopy 6 grošů. K Zahrádce bylo zapsáno 6 lánů, za jeden lán se platil úrok 40 grošů. Suma úroku byla 4 kopy 1,5 groše.²⁹³

V Purkrabském účtu panství Příběnice a Příběničky při svatohavelském termínu 1421 jsou zapsány některé vesnice Nedvědickeho újezdu. Z Vlastiboře byl odveden úrok 6,5 kopy 4 groše a od rychtáře Jeniše 2,5 kopy 4 groše. V Debrníku bylo od Velíka rychtáře a obce odevzdána 1 kopa 44 grošů a tamtéž bylo ještě dáno 28 grošů. Vít rychtář z Vesce dal 46 grošů a 20 grošů. V Mokré dali Petr a obec 1 kopy minus denár a ještě 23 grošů od Michala. Ve Vlastiboři bylo ještě dáno 57 grošů a od obce 3 groše 6 denárů.²⁹⁴

Další informace poskytuje Soupis farních desátků ke kostelům na panství Příběnice a Příběničky z let 1421-1421. Z Opařan se mělo odvést 17,5 džberu pšenice 18,5 džberu ovsa roku 1421 a roku 1422 15 džberů pšenice a 17 džberů ovsa.²⁹⁵ Ve Skrýchově dávali 8 džberů

---

²⁸⁸ J. TRUHLÁŘ, *Registrum bonorum rosenbergicorum*, s. 14-16.

²⁸⁹ J. TRUHLÁŘ, *Registrum bonorum rosenbergicorum*, s. 15.

²⁹⁰ Tamtéž, s. 14.

²⁹¹ Tamtéž, s. 16.

²⁹² R. NOVÝ, *Prameny k dějinám*, s. 100.

²⁹³ R. NOVÝ, *Prameny k dějinám*, s. 100.

²⁹⁴ Tamtéž, s. 90-91.

²⁹⁵ Tamtéž, s. 94-95.

pšenice a 8 džberů ovsa roku 1421 a roku 1422 7 džberů pšenice a 7 džberů ovsa.²⁹⁶ V Dražicích měl Valles dát jeden džber pšenice roku 1421. Roku 1422 bylo z Dražic odveden jeden džber pšenice a 11 džberů ovsa.²⁹⁷ Roku 1421 byly ze Všehova dány 4 džbery pšenice a 2 džbery ovsa, ze Zahrádky 5 džberů pšenice.²⁹⁸ Roku 1422 bylo z Drhovic dáno 12 džberů pšenice a 11 džberů ovsa.²⁹⁹

Řada naturálních dávek už se neobjevila v urbářích a rejstřících pro táboorské panství, zřejmě došlo k jejich relucii nebo mohly být zrušeny. U bývalých „příběnických“ vesnic se sumární dávky, úrok za jeden lán a lánové výměry zapsané k vesnicím téměř nezměnily. Mohu na nich ukázat kontinuitu předhusitských dávek s pohusitskými dávkami a zároveň lze říci, že táborští úředníci převzali úroční dávky v nezměněné výši. František Šmahel použil rožmberský urbář z roku 1379, na kterém rovněž sledoval kontinuitu úročních dávek za jeden lán, ale jen v Klokotech, Náchodě a Dražicích, vynechal Čelkovice a Zahrádku.³⁰⁰ Nepoužil další rožmberský urbář z roku 1423, kde se rovněž potvrzuje kontinuita dávek. K ostatním vesnicím se mi nepodařilo dohledat nějaké starší prameny. Urbáře a rejstříky pro táboorské panství jsou tak vůbec nejstaršími prameny, kde se setkáváme s řadou vesnic.

Studium urbářů je do značné míry limitované. Nedozvíme se z nich nic o rodinách držitelů gruntů, informace v urbářích jsou statické a jsou spolehlivé hlavně pro dobu vzniku. Změny, které se na panství udály, měly být zaznamenány v rejstřících, ale těch se zachovalo velmi málo. Táboorské panství má velké štěstí, že se dochovaly tři úplné rejstříky a dva ve zlomcích. Prameny tak osvětlují období mezi lety 1498/1502-1530. Nejstarší urbář je příliš zlomkový, ale některé informace se z něj daly použít, hlavně sumární dávky, naturální dávky a roboty. Pro období mezi lety 1498/1502-1530 se nedochovaly další prameny, které by nás informovaly o vesnicích na táboorském panství, takže nelze údaje z účetních pramenů s ničím porovnat a případně doplnit. Bohužel se nedochovaly ani městské knihy, kde by bylo zapsáno, co dělalo město s příjmy z panství. Je možné, že za vybrané peníze kupovalo město další vesnice či části vsí. Na panství se zachovalo velmi málo naturálních dávek i robot. Většina úročních dávek byla odváděna v penězích. Podle dochovaných pramenů se vesnice lišily velikostí (podle počtu lánů), počtem usedlých a různými hodnotami úroku za jeden lán. Nelze říci, že by se nějak lišily vesnice, které původně patřily pod církevní instituce či šlechtickou vrchnost, poté co se dostaly do držení města Tábora. Z údajů zapsaných v urbářích a rejstřících máme představu o rozsahu táboorského panství, počtu usedlých, o pozemkové držbě

---

²⁹⁶ Tamtéž, s. 94-95.

²⁹⁷ Tamtéž, s. 94-95.

²⁹⁸ R. NOVÝ, *Prameny k dějinám*, s. 94.

²⁹⁹ Tamtéž, s. 95.

³⁰⁰ F. ŠMAHEL, *Táboorské vesnice*, s. 194.

poddaných a o úročních dávkách, které plynuly vrchnosti z panství. Svou prací jsem přispěla k poznání další části táboorského panství na základě údajů z účetního materiálu.

6. Seznam zdrojů

Archivní prameny

Kniha trhová 1540-1569. Knihy bílé trhové pro vesnice městu poddané, SOkA, fond AMT, inv. č. 261, sign. E Ia č. 1, č. knihy 241

Rejstřík stálých platů k obci 1503, SOkA Tábor, fond AMT, inv. č. 46, sign. A II č. 36, č. knihy 25

Rejstřík stálých platů svatohavelských z vesnic 1503, SOkA Tábor, fond AMT, inv. č. 47, sign. A II č. 36, č. knihy 26

Urbář panství a vesnic ca 1547, SOkA, fond AMT, inv. č. 44, sign. A II č. 3, č. knihy 23

Úroční rejstřík z roku 1530, SOA Třeboň, fond CS II Třeboň, karton 157, inv. č. 470

Úroční a berní rejstřík 1530-1531, SOA Třeboň, Fond CS II Třeboň, karton 157, inv. č. 470

Kniha trhová 1540 – 1557 (1580). Knihy bílé trhové pro vesnice městu poddané, SOkA Tábor, fond AMT, inv. č. 261, sign. E Ia č. 1, č. knihy 241

Edice

ČELAKOVSKÝ, Jaromír – FRIEDRICH, Gustav, *Codex iuris municipalis III. Privilegia královských měst 1420-1526*, Praha 1948

TRUHLÁŘ, Josef, *Registrum bonorum rosenbergicorum 1379. Urbář zboží rožmberského z roku 1379*, Praha 1880

Pomůcky

HAUBERTOVÁ, Květoslava – HOFMANN, Gustav – LEŠICKÝ, Ladislav, *Soupis západočeských archivů 2. polovina 13. století – 1773*, Plzeň 1993

KALNÝ, Adolf a kol., *Soupis urbářů jihočeských archivů 1378-1773 I. II.* České Budějovice, 1976

KUBA, Jiří – ŠIMEK, Tomáš – ZAHŘÁDKA, František, *Soupis východočeských urbářů 2. polovina 13. století – 1776*, Zámrsk 1997

SEDLÁČEK, August, *Místopisný slovník historický Království českého*, Argo 1998

SEDLÁČEK, August, *Paměti a doklady o staročeských mírách a váhách*, Praha 1923

Literatura

ČECHURA, Jaroslav, *Rolnictvo v Čechách v pozdním středověku*, Český časopis historický 88/4, 1990, s. 465-498

DAŇHELKA, Jiří, *Směrnice pro vydávání starších českých textů*, Husitský Tábor 8, 1985, s. 285-301

GRAUS, František, *Dějiny venkovského lidu v Čechách v době předhusitské II. Dějiny venkovského lidu od poloviny 13. století do roku 1419*, Praha 1957

JIRÁSEK, Jiří, *Urbář jako pramen pro poznání předbělohorské vesnice*, Sborník Matice moravské, ročník 79., Brno 1960, s. 112-128

KROFTA, Kamil, *Dějiny selského stavu*, Praha 1949

MACEK, Josef, *Jagellonský věk v českých zemích (1471-1526) IV. Venkovský lid. Národnostní otázka*, Praha 1999

MÍKA, Alois, *Poddaný lid v Čechách v první polovině 16. století*, Praha 1960

MRVÍK, Vladimír Jakub, *Nejstarší urbář Černokosteleckého panství z roku 1564 – kritická edice*, Sborník archivních prací 60/2, 2010, s. 465-560

NOVÝ, Rostislav, *K postavení farského kléru v Čechách v době předhusitské*, Sborník historický 9, 1962, s. 137-192

NOVÝ, Rostislav, *Prameny k dějinám Tábora 1412-1424 (Fontea historiam districtus Tabor Bohemiae annorum 1412-1424 illustrantes) I.*, Táborský archiv 2, 1989, s. 67-120

NOVÝ, Rostislav, *Studie o předhusitských urbářích I.*, Sborník historický 13., Praha 1965, s. 5-64

PETRÁŇNOVI, Josef a Lydia, *Rolník v evropské tradiční kultuře*, Praha 2000

ŠÍČ, Jan, *Povinnosti poddaných měst a městeček lanškrounsko-lanšperského panství podle urbáře z roku 1568*, Bakalářská práce FF UK 2009, vedoucí práce prof. Jaroslav Čechura

SLAVÍK, František Augustin, *Panství tábořské a bývalé poměry jeho poddaných*, Tábor 1884

ŠMAHEL, František, *Dějiny Tábora I/1. do roku 1421, I/2. 1422-1452*, České Budějovice 1988, 1990

ŠMAHEL, František, *Táborské vesnice na Podblanicku*, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 22, Praha 1981, s. 171-202

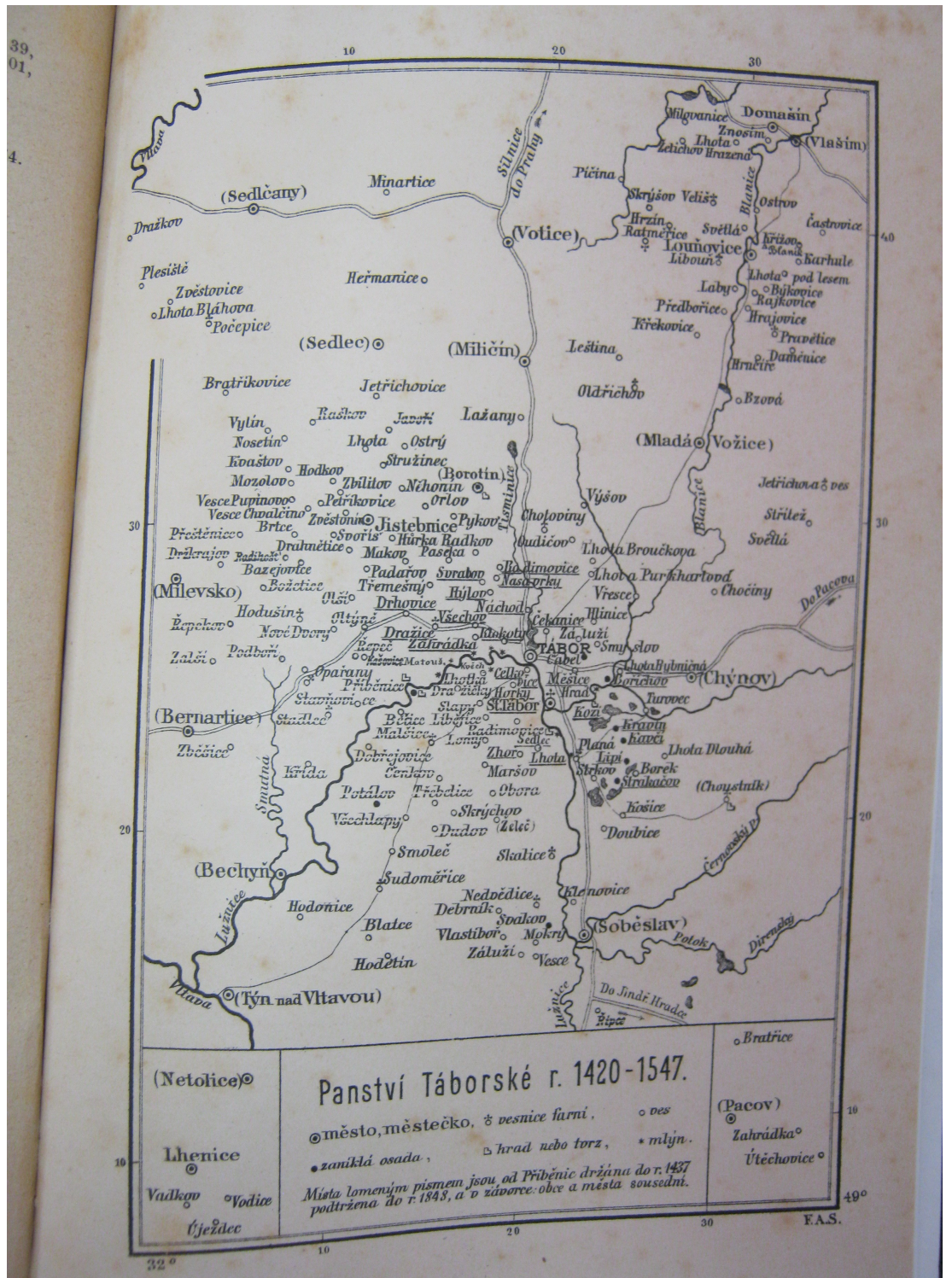
ŠMAHEL, František, *Základy města: Tábor 1432-1452*, Husitský Tábor 5, Tábor 1982, s. 7-133

7. Přílohy

Příloha 1. Mapa táborského panství³⁰¹

---

³⁰¹ Mapa je z knihy Františka Augustina Slavíka *Panství táborské a bývalé poměry jeho poddaných*.

Příloha 2. Výběrčí rejstřík svatojiřský z roku 1530³⁰²

³⁰² Rejstřík 1530, pag. 6-7.

fandiella myn 1 of
 Nersytha 3 ezelamq in of
 Ondveg kzeigi 6 aurzak in of
 Maziga kamzka 1 of
 Dy od Quliba of
 mazim puzavay of
 ff^t 1 1 1 of 1 3 1 3 ff^t 1 1 2 5 of 1 3

Cariky Aulseke

of Spicalmit in of
 of Waqlan postyq in of
 of Suona in of
 of Duffel noyey 2 in of
 of Ondveg kzeilug in of
 of Jan kzaumalus in of
 of Enyqt zidel 1 of
 of Herona 1 of
 of Ondveg kzeilug 2 of 3
 of Dzeby kzeilug in of
 of kzeig in of
 ff^t 2 in of 3 ff^t 2 in of 3

Prima pars C S Scor:

2 in of 3 of 4 3 1 9

Dzazca Bes

of Sjiza flazy zvyrtay in of 2 in of
 of Mazest vran kuon 2 in of 1 3
 of vraglun vragy kuon 2 in of 2 3
 of Matueg fuzdy of of
 of Jan vglan 2 in of of 2 1 2 of 3
 of Thuoma zvyrtay 1 of 2 of 2 3
 of Sjiza tefay in of
 of Matueg kzeonuon 1 of 2 in of
 of Dy 6 gitez in of 1 3 of kzeig of of
 of Jan maly in of
 of pasika 6 of
 of kzeim 2 in of
 of Sjizoma 2 in of
 of vabul begvay 2 in of
 of Tokal 2 in of
 of Jan senkuon 2 in of

vragy 2 in of 3
 passka 2 in of
 Jan kabanuon 1 of 1 9 of 9
 of Ondra passka 2 in of
 of kzeigoma 2 of of

Harazsky Druoz

of passka 2 of
 of Matueg kzeonuon 2 of
 of dynt kzeigoma zvyrtay 2 of
 of pasika 2 of
 of Jan kabanuon 2 of
 ff^t 2 in of 2 of 2 in of 3 ff^t 1 1 3 of
 dynt 2 in of 2 of

voffchow

of Sjiza vghen 2 of
 of Jan vragy kuon 1 of 2 in of
 of zete zausel 2 of
 of Matueg kzeonuon 2 of 2 in of
 ff^t 2 in of 2 in of 3 3 1 9

Zabradka

of Mazest petuon 1 of 2 in of
 of Pavel kzaupa in of 3 in of
 of Jameg 1 of 2 in of 2 3
 of dynt Dy 2 of 2 of 6 gitez
 ff^t 1 1 4 of 2 3 ff^t in of 2 of
 dynt 2 of

Krokoty

of Jan kzeonuon 2 of of 2 of 4 3
 of Jan smendow 2 of
 of vragy 2 of 3
 of Mazel kzeigomay 2 of of 2 in of
 of Ondra vraguon 2 of
 of Misay 2 of
 of Sjiza notama 2 of 3 in of 2 in of
 of Dy 2 equal 2 of of
 of kzeigoma 2 of 2 of 2 of
 of Dy 3 dzuzhe 2 of 2 of

